

1941

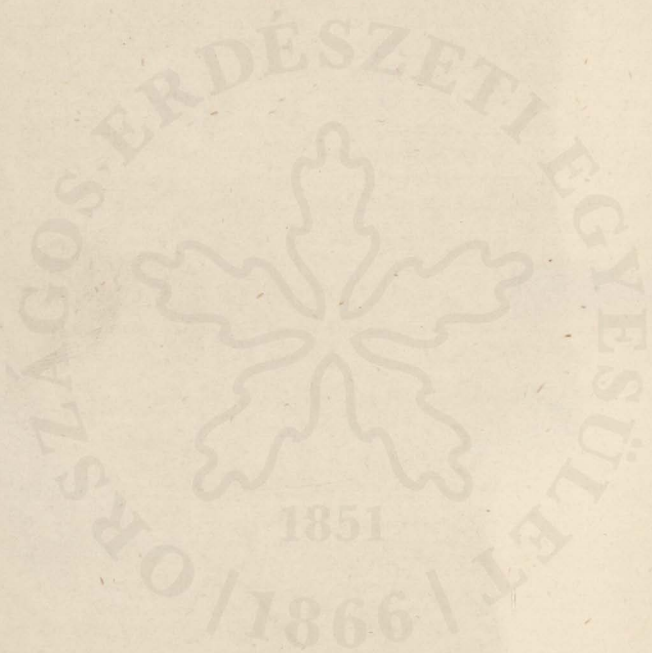
Karibdo

Vadászatok.

II.

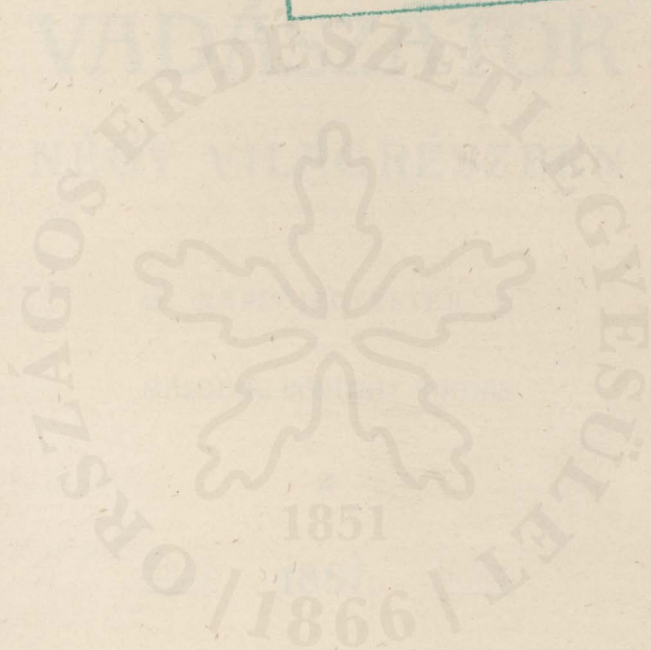
50

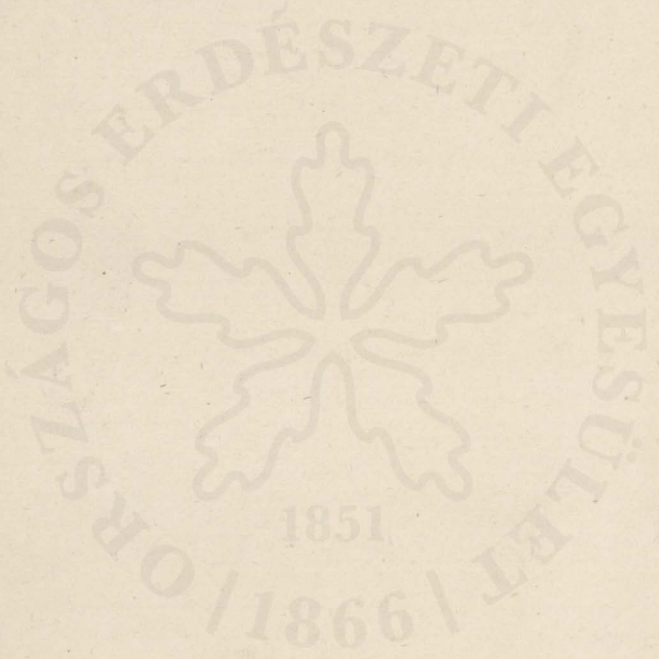

D. B. 2.

OEE Könyvtár
Áll. Ell. 2018

ALBERT 2018
OEE KÖNYVTÁR

Ac: 2959

□ KARIUDO □

VADÁSZATOK

NÉGY VILÁGRÉSZBEN

□ NAPLÓJEGYZETEK □

MÁSODIK, BŐVÍTETT KIADÁS

□

≡ 1887. ≡

□ KIADJA □

FÜLÖP SZÁSZ COBURG GOTHAI HERCZEG Ó FENSÉGE
ERDŐIGAZGATÓSÁGA

JOLVA ■ 1910.

Ms. 2998. 11

KARLUDO

VADÁSZTARTOK

NAGY VILÁGRÉSZBEN

ERDÉSZETI TÁRSASÁGOK ÉS ERDÉSZETI EGYESÜLET

1851

1887

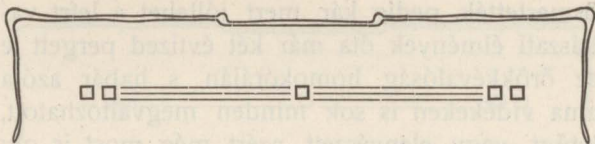
1866

KIADJA

ERDŐ SZÁZS GÖTTI HERTZEG ÖZVEGYE

KÖSCH ÁRPÁD KÖNYVNYOMDÁJA, EPERJESÉN 1910. 1.

1910. 1. 1.

ELŐSZÓ.

KARIUDO“ vadászati naplójegyzetei az 1880-ik s az előző években keltettek feltűnést a német JAGDZEITUNG-ban.

A közleményeket egy könyvben foglalták össze, mely ezen műnek *első*, német nyelven írt, kiadása volt. A magyar vadászközönség előtt ezen könyvet a VADÁSZLAP 1880. és 1881-ik évfolyamaiban közölték fejezetenkint, méltó érdeklődést és tetszést aratván a magyarhoni nimródok világában.

Az 1887-ik évben ezen mű, többnemű változtatás és javítás után, s néhány fejezettel kibővülten, francia nyelven is megjelent és méltán feltűnt Páris könyvpiaczán, a hol nagy érdeklődésre talált. Ez által azonban az érdeklődés a német eredeti után ismét felszínre került, a mi azután ezen mű jelen, *második* kiadását eredményezte.

Megjelent Wien-ben, Kunast W. Adolf kiadásában.

Magyar nyelven ez utóbbi kiadást már nem

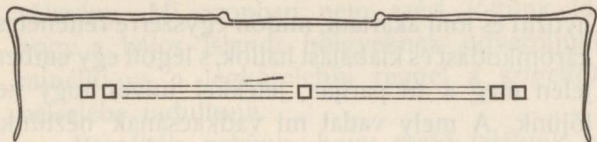
ösmertették, pedig kár, mert jóllehet a leírt vadászati élmények óta már két évtized pergett le az örökkévalóság homokóráján, s habár azóta ama vidékeken is sok minden megváltozhatott, letűnt, vagy elenyészett, azért még most is oly lebilincselő olvasmányt képez, mely minden igaz vadász vérért pezsgésbe hozza, tanítva gyönyörködtet s igazi üdítő szellemi élvezetet nyújt.

A mű szerzője, a mint az már az első kiadás ösmertetése alkalmával a VADÁSZLAP-ban közölve volt, *Fülöp Szász Coburg Gothai herczeg*.

A jelenlegi kiadás ki van egészítve még néhány, később, főleg pedig a SEGÍTSÉG című emlékműben megjelent két cikkel, mely akkor látott napvilágot, midőn Eperjes, Nagykároly és Toroczkó városok — majdnem egy napon, 1887. május 9. — porrá égtek, s a díszes kiadványból befolyt tiszta jövedelmet a tűzkárosultak felségélyezésére fordították.

Jolsván, 1910. január havában.

A herczegi erdőigazgatóság.

I.

Vadászatok Island szigetén.

Az 187*. év július havában Edinburgból hajóztam Islandba. Első állomásunk Thorshaven-nél volt, a farői szigeteknél, hol is, míg szemet raktak föl, éltem az alkalommal, hogy fegyverrel vállamon a mocsáros dombvidéket bebarangoljam. Sok vad e szigeteken nem található, dunnaréczét (Eiderente) kivéve, melyet azonban löni nem szabad. Sikerült azonban néhány pólingot, aranylilét és bibiczet elejtenem, melyeket a hajón nagyon szivesen fogadtak, a mennyiben az egyforma hajóélelmezésnél kedves változatosságot nyújtottak. Velem voltak e vadászaton: egy fiatal angol, ki szintén hajónkon utazott; a hajó első hadnagya, meg egy régi jó barátom. Valamennyien meglehetősen egyenlő szerencsében részesültünk, s tarisznyánk csaknem megtelt; vissza akartunk térni, midőn én egy kicsiny — meredélyes szirtfal alatt elterülő tóban több nagy vadkacsát pillanték meg. Mi különböző irányból azonnal a tó felé lopódtunk, s én éppen irá-

nyozni és lőni akartam, midőn egyszerre rettenetes káromkodást és kiabálást hallok, s legott egy ember jelen meg a tó partján, jelekkel intve, hogy ne lőjünk. A mely vadat mi vadkacsának néztünk, dunnaréczék voltak! Bezzeg jó, hogy nem lőtünk, mert meglehet, kalodába kerültünk volna, vagy busásan megfizettették volna. A derék ember, mihelyt látta, hogy készséggel engedelmeskedünk neki, nagyon nyájas lett, meghívott minket házához is, mely a tengerparton egy régi — a XI-ik században épült — egyház mellett feküdt, s tejjel kínált, a legjobb, a mit adhatott. Ő a marhatenyésztésből és halászatból él, s őrzi a tömérdek, költésben levő dunnamadarat (*Somateria mollissima* L.). Ezek képezik e szigeteknek legnagyobb s csaknem egyedüli jövedelmét. Beszélte nekünk vendéglátó gazdánk, hogy üregi nyúl is található e szigeten, de mi egyet sem fedezhettünk föl; lehet, hogy nem jól értettük őt, mert csupán dánul beszélt, míg mi vegyes nyelvet — az angol, német és dánból. Egy órával a horgony felvonása előtt már újra a hajón voltunk, nagyon elégületen a fölött, hogy valahára egyszer ismét hallhattuk a puska ropogását. Ugyancsak viharos utazás után elvégre a hó végével Island északi csúcsához Reykjavikba értünk, e 800 lakosból álló fővárosba.

Miután itt fogadónak híre-hamva sincs, a lakosság vendégszeretetét kelle igénybe vennünk, s csakugyan találtunk is szállást egy szeretetreméltó özvegnél, kinek két, igen csinos leánya volt, — jókedvű vadászokra igen kellemes kö-

rülmény. Mi azonban nem azért jöttünk ide, hogy a bájos islandi hölgyeknek udvaroljunk, minélfogva a legközelebbi reggel a szigetföld belsejébe indultunk.

Beszélték nekünk, hogy majd találunk ott iramszarvast, hattyút, kék rókát, hófajdot, szalonkát s minden elképzelhető vízi s ragadozó madarat. Sajnos azonban, ez nem történt. Iramszarvas nem nagy számban van Islandban, azért nagy fáradságba és időbe kerül, egyet-egyedelejtetni. Hattyú található az északi nagy tavakban bőven, de az idő rövideje miatt nem mehettünk odáig. Róka sok van, de, sajnálkozásunkra, oly vadak, hogy egyet sem lőhettünk közülök, s csupán megvásárolt bőrükből hozhattunk el magunkkal; ezeket is valószínűleg törrel fogták. Szőrük télen fehér, nyáron sötétszürke.

A mi a többi, fentebb említett vadat illeti, ezek szinte hihetetlen mennyiségben találhatóak. Jégmedvéről és fókáról nem beszéltem, mert ezekkel nem kecségtettek minket. Utóbbiak a tenger sziklás partjain nagy számban tanyáznak; de nekünk nem nagy kedvünk volt órákig hínáztatnunk magunkat egy halászbárkában a barátságosan, nedves, hideg időben. Jégmedvék, egy-egy jégtömbön tovaúszva, csupán az északi partoknál láthatók.

A mi kis karavánunk nagy bajjal indult el; a váltásra szolgáló fürge lovak sehogy sem akarták a várost odahagyni s a málhákkal terhelt lovak előre nyargaltak. Végre megindultunk s noha a vulkanikus talajon alig vezet út, vág-

tatva haladtunk előre. Ez islandi kis paripák a hihetetlenességig kitartók; mi átlag ötven angol mértföldet lovagoltunk be rajtok egy-egy nap alatt, de azért még ötödnap sem látszott rajtok lankadtság nyoma.

A gyönyörű Almanagja hegytorkolaton át, szakadó esőben, számos, ragadóan sebes folyamon keresztül, másnap a nagy Geysershez értünk, mely a mocsári vadászatra nagyon kedvező pályon fekszik.

Szokás szerint a lovakat, miután lenyergelték, magukra hagytuk, s mi rendesen egy-egy meglehetősen tiszta fatemplomban — melyet a lelkész szívesen átenged csekély díjért — ütöttük föl tanyánkat. A lakosoknak félig földalatti lakásaiban, melyek a halzsírban úgyszólván úsznak, oly bűz és szenny uralkodik, hogy egy tisztaság-szerető európai nem szánhatja rá a fejét, hogy azok valamelyikében aludjék. Vacsorára felséges tejszint és pisztrángot kaptunk. Főleg a hal képezi a főtápszert, még a háziállatoknál is; hiszen télen még a lovakat is szárított s porrá tört hallal táplálják.

Szenvedélyes horgászra nézve Island valószínűs Eldoradó; valamennyi folyam halgazdag!

Az egyházban a szószék alatt, az oltár mellett készítém el fekhelyemet s álmodoztam iramszarvasokról, hattyúkról, melyeket másnap reggel lövendők valánk. Mint említém már, eféléknek színüket sem láttuk; de helyettök tömérdek sárszalonkát, pólingot, szélkiáltót; minden lépten kelt néhány madár, s valóban felséges, páratlan vadászat volt ez.

Egyik oldalt távolról a Heklát láttuk végtelen jéghegyeivel, másik oldalt a Geysert, mely tiszteletünkre 20 lábnyi vastag s több mint száz lábnyi magas víz- és gőzoszlopát röpitgette a légbe. Forró vizében legott el is készíthetők vadászszákmányaink egy részét s jóízűen költöttük el.

Másnap a hegyek közt vadásztunk, melyek helylyel-közzel igen magasak. Mi azonban az alacsonyabb tájakat kerestük, melyek nyírfabokrokkal borítvák.

E csenevész nyírfák az itt egyedül tenyésző fák; csak Reykjavikban, a dán kormányzó kőháza előtt van egy tizennégy láb magas vörös berkenyefa, melyet nagyon meg szoktak bámulni.

Vadászatunk e napon is sikeres volt. A bokrok között tömérdek sárszalonkát lőttünk, melyek közül azonban, miután rossz ebünk volt, sokat nem találhattunk meg.

A magasabb hegyek közt, melyeken elvéve moh és hangafélék boríták a lávamezőket, sok hófajdot (*Tetrao Islandorum*, Faber) találtunk, melyek a mieinktől nem sokat különböznek. Csupa gyönyörűség volt itt ezekre vadászni. Míg alpeseinken nagyon ritkán akad puskahegyre egy-egy hófajd, itt oly sűrűen találtuk őket, mint náluk a fogolymadarat. A legkellemetlenebbek csak a mély hegyszakadások voltak; továbbá az egyenetlen láva-talajon igen rosszul lehetett lépdelni, a mellett milliónyi apró légy alkalmatlankodott, melyek a közelfekvő meleg forrásoknál kelvén ki, a léget megtöltötték s a szembe, orrba, szájba, fülbe behatoltak. A 3 fok hő-

mérsékű eső egész nap tartott. Át- meg átáztunk; azonban, miután folyvást mozogtunk, nem fáztunk. Hű paripaőrünk és kalauzunk azonban, „Dörtr“ — ámbár gyakran kortyolt a pálinkás-butykosból s egyre szippantgatott a lőportartó-alakú, rozmárfogból készült burnótszelenczéjéből — teljességgel nem tudott fölmelegedni. Ily szelenczéből, vadászatok és halászatok alkalmával, mikor az embernek csak egyik karja van szabadon, nagyon kényelmesen lehet szipákolni, mert a kis fadugóval ellátott szarút az ember a fogaival kinyitja, s a szarú hegyes végét egyenesen orrlyukaiba illesztheti. Lehet, hogy valamely szenvedélyes burnótozó európai vadász hasonló burnótartót készített vadkan-agyarból. Megsajnáltuk a szegény islandit, s miután még jókora utat kellett lovagolnunk, fölhagytunk a „Rjupák“-kal és „Hrossagaukurok“-kal, mint a hogy az islandiak a hófajdot és sárszalonkát nevezik, a nélkül, hogy az estét bevártuk volna. Sötétségről itt nem lehet beszélni, mivel nyáron a nap oly későn nyugszik s oly korán kél, hogy el sem sötétül s még éjfélkor is tökéletesen lehetne vadászni. Hegyen-völgyön, tuskön-bokron, csúf posványokon sebes vágatva haladtunk át, s ha itt-ott egy-egy ló megbotlott is, sohasem bukott föl; csak éppen jól kellett a nyeregben megülni.

A nap már lehanyatlott, tehát nagyon késő volt, midőn mi a thingvelliri templomhoz s annak öreg, szivélyes lelkészéhez megérkeztünk.

Hogy magunkat érthetőkké tehessük, elő kellett venni latinnyelvbeli tudományunkat; az,

a mi emlékezetünkben maradt, elégséges volt arra, hogy jó tejet, pisztrángot s a pap csinos, vidám, szőke szolgálóját előteremtse, ki ruháinkat a tűznél megszáritgatta s nekünk néhány takarót és rokolyát kölcsönzött. E sajtóságos costume-ben élveztük aztán a templom padjain egyszerű, de jól megérdemlett lakománkat.

Másnap újra Reykjavikban voltunk, a mi szeretetreméltó özvegyünknel, hol is a hosszas nélkülözés után felséges ürüpecsenyét élvezhettünk s örömmel nyugodtunk le a tiszta ágyakba. Újabb kirándulásunk a krisuviki vulkánokra történt.

A tengerparton különböző vadakat vettünk észre, de egyre sem volt szabad lőnünk, miután többnyire mindenik tenyészvad volt. Ezek télen tápszerűl szolgálnak, halakkal és a jóízű islandi mohhal együtt, a lakosoknak. Látni lehet ott, a tömérdek dunnaréczén és sirályon kívül, tengeri kajdacsot (*Mormon fratercula*, Temm.), szúlát (*Sula bassana* L.) a szirtfalakon vagy a hüllámokon. Az északi nagy jégbúvár (*Colymbus glacialis* L.) szintén elvetődik ide néha, mi azonban egyet sem láttunk, csak egy szép tömvényt kaptam Reykjavikban. Megkiséreltük a kénforrások közelében és a sár-vulkánokon hófajdra vadászni; azonban lehetetlen volt a forró sárban (mely fővő kásaként püffögött fel) haladni; minden lépésnél térdig süppedtünk; de meg az is megtörténhetik vala, hogy valamely kis kraterben nyomtalanul tűnünk el.

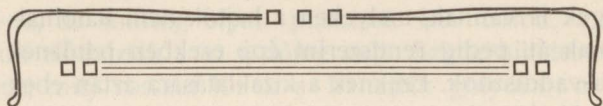
Midőn társaságunk egyik tagja lovával el-süppedt, s csak nagy fáradsággal tudtuk kihúzni,

fölhagytunk eme, eredményében veszélyessé válható vadászattal, s hagytuk a lávahasadékokban ülő hófajdotkat, hadd folytassák az ő egyhangú „*krjö, krjö*“ kiáltozásait.

Első teendőnk volt most a sártól egész kékké és sárgává változott vadásztársunkat megtisztítani és szárítani, mi egy régi, kénbányatársaság által építettett vaskunyhóban nagyon bajos volt, minthogy a becsurgó eső és erős szélvész miatt becsületes tüzet nem rakhattunk. Alvásról szó sem lehetett; minduntalan fölébresztettek a földalatti, mennydörgésszerű robajok, melyeket aztán tisztességes földrengés követett. Örültünk is, mikor a pokol eme bejáratát elhagyhattuk. Bár-mennyire törekedtünk is visszatértünkkor hófajdot felverni, sehogy sem sikerült az.

Egy erőteljes halász-sason és néhány szélkiáltón kívül egyebet sem találhattunk.

Néhány nap mulva búcsút vettünk Islandtól, megelégedve eme nagyon érdekes tartózkodás-helyünkkel, s szép, habár nem valami nagyszerű vadászatunkkal.

II.

Vaddisznó-vadászat Francia- és Magyarországon.

A mult őszen nagyon szorgalmas és nagyon szerencsés is voltam; a thüringi erdőben hat darab fővadat lőttem, ezek közt egy derék tízágast, Steiermarkban 16 lövéssel 7 zergét. Később vadásztam a Champagne-ban, utóbb Magyarországon, a hol egy vadkant ejtettem.

Szarvas- és zergevadászatokról oly sokat írtak már, hogy azoknak ecsetelését bátran mellőzhetem; csupán rövid vázlatot szándékozom itt adni vadkan-vadászataimról.

A Champagne terjedelmes erdőségeiben nagyon sok vaddisznó fordul elő, melyekre a birtokosok gyakran falkával s lóhátról vadásznak; mi azonban hajtókkal és ebekkel vadásztunk. Mihelyt egy darab vad holtartózkodása bizonyossá válik, az erdőőr azonnal jelentést tesz a vadászúrnak, s körülményesen kikémlelik, melyik táblába vonult a vad s akkor az illető táblába hajtókat és puskásokat állítanak. A jó karban tartott erdőségekben azonban itt-ott oly sűrűsége-

gek is vannak, melyeken a hajtók nem hatolhatnak át, pedig rendszerint épp ezekben rejtőznek a vaddisznók. Ezeknek a kizaklatására aztán ebek szükségesek.

Mi egy kitűnő ebbel rendelkezünk, mely a sörteket rendszeren lövésre hozta. Mindjárt az első vadászatnál pompásan viselte magát; erőteljes vad volt egy táblában körülkerítve, a mi a nedves időjárás és a jól látható nyom mellett nagyon könnyű dolog volt.

A hajtókat szél mentében állíták föl, mi meg oldalt és szél ellenében foglaltunk helyet. Az első erdőőr a mi kitűnő ebünkkel kissé a hajtók előtt járt s csakhamar hallottuk is kutyánk élénk csaholását. Mindenki keményebben szorította magához fegyverét, sokan előre örvendtek a lövésnek, mások megszeppentek. Ekkor egyszerre megállásra csahol az eb s a hajtás közepén egy lövés történik. Már azt hittük, hogy a hevesvérű erdőőr nem tudta magát visszatartóztatni s a disznót a kutya előtt lelőtte, midőn, a hajtók szörnyű kiabálása mellett, a hajtást folytatni halljuk. A derék kutya fölverte a disznót s az egyik puskás felé terelte, a ki azt két lövéssel le is terítette. Az erdőőr csakugyan rálőtt túlságos buzgalmában a sörtevadra, mert hát három golyót találtak benne.

Hatalmas, több mint kétmázsás agyaras volt ez. A következő vadászatok nem voltak ily szerencsések; a szimatok megromlottak, volt mindamelletts elégséges szarvas és őz, s számos róka került terítékre. Sörtevad is elegendő számmal

volt, de mindig olyan puskások felé tartott, a kik elhibázták s ez a zöme volt. Szinte hihetetlen, mily rosszul lőnek a francziák golyóval; a nagyobb részének golyós fegyvere sincs. A hajtások igen nagyok voltak, úgy, hogy a hajtók mögött senki sem állott; ezen pedig könnyen lehetne segíteni, ha a táblán át egy kis vadász-ösvényt vezetnének.

Egy másik vadászatot egy hajdani vadasparkban tartottunk, melyben számtalan dámvad volt, de egyetlenegy lapátost sem lehetett elejteni; a vadászat vezetése sok kívánnivalót hagyott fönn. Kár az ily vadászatért ily gyönyörű vadászterületen, e pompás erdőségben, hol oly sok a vad! Jó vezetés mellett ez néhány év alatt a legszebb vadászterületekhez fog remélhetőleg tartozni; legalább ez a birtokosnak az óhajta.

Miután a hajtás délután csakhamar megszűnt, volt még időm egy más vadászatra is, nevezetesen a szarvasgombavadászatra, ha szabad így kifejeznem magamat. Egy kis, betanított, nyakkötőjén csengettyűvel ellátott pincsi vagy kuvasz szorgalmasan keres a bokrok közt az utak mellett össze-vissza. Mihelyt a csengettyűt nem halljuk többé, oda sietünk a kutyához, mely már fölkaparta a földet.

Egy kapával kiássuk a szarvasgombát s kárpótoljuk az ebet egy darab kenyérrel e csemegéért, melyet szenvedélyesen szeret. Egy délután ily módon néhány fontnyit lehet összeszedni; szép multság, mely este a diner-nél különösen méltányolható.

Most pedig a Champagne-ról az erdélyi határokra! Ebben az évben egy rokonom birtokán, a hol vadászni szándékoztam, nagyon sok sörtevad mutatkozott, jóllehet nagyon kevés makk termett. Magyarország északi részében, hála az enyhe télnek, az idén rendkívül nagy számmal található a vaddisznó, s mivelhogy ezek tetemes kárt okoznak, számos vadászatot rendeznek rájuk, de csaknem egyetlenegy sem ejtenek el. Egyébiránt a vaddisznó-vadászat, ha nincs jó kutyánk s a talaj száraz és köves – melyen a nyomozás és keresés igen nehéz –, meglehetősen bajos dolog is. A hol azonban én vadásztam, nagyon jól sikerült a vadászat, volt egy kevés havunk s később nedves időnk.

Az erdőségek pompásak, hatalmas, erőteljes tölgyeikkel; a fiatalosnak gyönyörű a növekvése, az erdő-mívelés kifogástalan, az állatok jó karban vannak tartva s legott észrevehető, hogy itt derék erdész lakik. Sajnos, mint több helyen Magyarországon, úgy itt is a fakereslet csekély, a terepnek 100 holdas tagokra való beosztása a vadászatra nézve kedvezőtlen. E miatt mi is csak a hajtásnak három oldalát, s ezenkívül a két szárnyat csak gyengén rakhattuk meg puskasokkal.

A terep itt-ott mocsáros, roppant sűrűségekkel, melyekben a sörtevadak legörömostebb tartózkodnak; azonkívül sok róka és vadmacska van. Nyúl kevés, ellenben őz nagy mennyiségben tanyázik a szálas erdőben.

A mi román hajtóink jól működtek, csak-

hogy néha, a sörtevad föltalálásakor, oly szörnyű „Gligani! Gligani!” kiáltást hallattak, melyre a szomszédos hajtásból bizonyosan valamennyi vad átváltott.

Az első vadásznapi nagyon szerencsés volt, ámbar a főszolgabíró úr rossz ómennek tekintette, hogy a kocsijának kereke eltört és ő feldőlt. Két disznó, egyike derék agyaras, hat őz, hat róka képezték a terítéket. Balfelől való szomszédom egy erős emsét, a jobboldali pedig az agyarást ejtette el. Én nekem Reineke úrral kellett beérem, melyet abban a pillanatban lőttem, midőn két sörtevad felém váltott; fájdalom, nem hallám a neszöket lövésem előtt! Azzal kecsegtetem magamat, hogy később jobban kedvez majd a szerencse. A következő két napon ismét néhány sörtés esett, azonkívül sok őz, róka és egy igen szép vadmacska, melynek nem egy őzgida nyomhatta a lelkiismeretét. A negyedik vadásznapi végre nekem kedvezett a szerencse. Már néhány hajtást tettünk, anélkül, hogy a friss nyomon követett sörtevadat megtaláltuk volna, midőn a hajtók várva-várt, szokott ordítása felhangzott.

Több darab volt a hajtásban, melyek közül néhány lövés nélkül áttört a hajtókon, többet pedig a szárnyon hibáztak el. A legtöbb puskás, hogy őzet és rókát is lőhessen, postára töltött, a mi nagyobb távolról a sörtevadnak mit sem ártott.

Egy darab maradt a hajtásban, melyet én egészen a szomszédom előtt hallék törtetni;

majd hirtelen minden csöndes lett. A hajtók már egészen közel jártak, midőn a sörtevad nagyon óvatosan pislogott ki a sűrűből s aztán felborzolt sörtével körülbelül harmincz lépésnyire előttem ugrott, villámgyorsan menekülve az úton keresztül.

Én utánaküldém golyómat, mely csakugyan mintegy 50 lépésnyi távolban összerogyni kényszeríté. Jó, hogy itt a vadászvonalak mindenütt mintegy 20 lépésnyi szélesek, mert különben nagy izgatottságomban bizonynyal elhirtelenkedem vala a dolgot.

Hatalmas agyaras volt ez, a legerősebb, melyet én valaha szabad vadászterületen elejték. Többet nyomott három mázsánál s nagyságának teljesen megfelelő fegyvere volt. Pompás feje kitömve ott függ szobámban, többi vadásztrófeáim között.

A sörtevad — többnyire barnás színű, a háton inkább egyenes, mint lecsapott keresztcsonttal — itt különösen erős példányokban fordul elő; így néhány évvel ezelőtt egy majdnem 5 mázsás vadkant lőttek, mi bizonyára nem mindennapi súly. Az én agyarasom is kétségkívül nehezebb lett volna görgés előtt; meg is látszott rajta, hogy sokat görgött. E negyedik nagy vadásznapi terítéke volt: 4 őz, 6 róka, néhány nyúl és ismét egy óriási, erőteljes vadmacska. Legközelebbi nap őzre volt a vadászat, s néhány terítékre is került, valódi díszpéldányok, melyeknek agancsai a legszebbek voltak, a minőket valaha láttam, nagyon szépen gyöngyözött, rend-

kívül magas és vastag a tőben, óriási összefüggő rózsákkal; sajnos, hogy, miután már nagyon előrehaladt az évszak, sok már elvetette.

Szép agancsú bakokat, fájdalom, most már inkább csak a nagy, mondhatnám, őserdőségekben lehet találni, mint itt is, a hol oly kevés háborgatásnak vannak kitéve és pompás leelőzők van.

Az utóbbi vadászon szintén akadtunk vad-disznókra egy hajtásban, a hol azokat nem is gyanítottuk, egy katlanba szorított egész kondára bukkantunk. Körülbelül 100 lépésnyire velem szemben, láttam őket a szálás fák közt felém tartani, a midőn második szomszédom egy őzbakra lőtt. A konda megállott, de annyira fedve, hogy egyetlenegy sem láthattam s egyenesen e szerencsés vadász irányában haladt. Neki az egész vadászidény tartamában állandó szerencséje volt; hét sörtevadra lőtt, melyek közül egyet ejtett el.

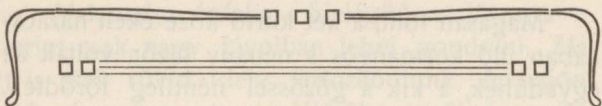
A konda egy erős emséből és több, szépen kifejlődött süldőből állt, összesen nyolcz darabból. Egy süldőt, meg egy emsét lőttek, de csak másnap, keresésre, találták meg.

Az utolsó hajtásban két darab volt, melyek, sajnos, hátrafelé törtek ki. Egy vén és egy fiatal agyaras, melyek, remélhetőleg, a jövő idényben puskavégre kerülnek. A vén agyaras, állítólag, egy roppant nagy állat, talán a legnagyobb a vidéken; kár, hogy a hajtók nagy száma mellett, a kik rendelkezésünkre álltak, a felesleges embereket azonnal föl nem használtuk s a második

táblát meg nem hajthattuk; meglehet, e vadkanak golyót bocsáthattunk volna irhája alá.

Sajnos, a jó gondolatok gyakran későn jönnek. Azonban a vadászat eredményével mégis meg lehettünk elégedve. Hét sörtevad, közel húsz darab őz, több róka és két vadmacska képezték a rövid tartamú vadászat terítékét. Az erdélyországi hegyek közelségénél fogva reméltem, hogy talán egy eltévedt „Isten ebé“-t vagy „bundás öreg ember“-t, a hogy lappföldiek a medvét nevezik, látni fogok, de – mint nekem a főerdész beszélte – sohasem jönnek annyira le a síkra. Újra föl kell majd keresnem a Kárpátokat, ha ismét egyet löni akarok. Mi még a megfagyott utak teljes kiengedése előtt érkeztünk a vaspályához, szerencsénkre, mert különben négy bivalylyal is megakadtunk volna a feneketlen utak ragadós fekete sarában.

Homokot szállítgatnak ugyan a közeli folyományból az útra, de ez csak kevés időre segít s gyakran arra szolgál, hogy az így feltöltött útról lesikoljunk és feldőljunk, a mi még kellemetlenebb, mint az egy helyben rekedés. A lassan tovadöcögő vonaton aztán volt alkalmunk a sötét éjben, felénk tartó emséről, óriási vadkanokról s a jövő évi szerencsésebb vadászatokról álmodoznunk.

III.

Egy „sikeres“ vadászat a Mississippin.

Aimard érdekesítő leírásai s Gerstäckerélet hű rajzai által lelkesítve, elhatároztam magamban, hogy Észak-Amerikában 186*-ban tett utazásom tartamában egy kis vadászati kísérletet teszek a Mississippinél elterülő erdőségben. Az „arkansasi regulatorok“ s „a Mississippinél folyó kalózási“ szerint, csak úgy hemzsegni kellett ott a világ minden képzelhető vadnemének.

St. Louis-t éjjel hagytuk oda amaz úszó házak egyikén, melyeket gőzhajónak neveznek, tulajdonképpen pedig afféle nagy bárka, melyen néhány emeletre, utasok számára, kabinok építvék. Hajónk nagyon meg volt terhelve, úgy, hogy a tulajdonképeni hajópárkányból alig 2–3 hüvelyknyi látszott ki a vízből. A két kereket külön-külön hajtógépek hajtották, a katlanok és tűzhelyek mellett árúcsomagok és gyapot-bálok voltak fölhalmozva, úgy, hogy a legparányibb szikra is meggyújthatta volna azokat. Általában hihetetlen gondatlanság uralgott e hajón.

Magasan fönt, a két kürtő közé ékelt házacs-
kában ülő kormányos s néhány tűzör voltak az
egyedüliek, a kik a gőzössel némileg törődtek.
Kapitány, gépész s a többi személyzet ott üldö-
gélte a „bar“-on s itták, az „american drinks“-t,
vagy kártyáztak.

Meglehetősen nagy számmal voltunk utasok,
kik esténként valóságos dühhel tánczoltunk a hajó
egész hosszában elnyúló szalonban a néger zene
hangjai melleit. A „Chief Stevard“, egy szép nagy
néger, ki a bőgőt játszotta, volt egyszersmind az elő-
tánczos is s a tánczokat vezényelte. A többi kitélt a
pinczérekből s az amerikai hajókon sohasem hiányzó
„barber“-ből. Ez orchester mindenestre különb
volt, mint az ugyane négerék által végzett asztali
felszolgálás, a midőn is egy tuczat apró tálacska-
ban élvezhetetlen hússzeleteket s egy pohár szeny-
nyessárga Mississippi-vizet tesznek az ember elé.

Éjjel alig lehetett alvásra gondolni; minden
pillanatban úszó törzsekre bukkantunk, a melyek-
kel való összeütközés az egész hajót minden
ízében megrázkódtatta, majd meg a hajóstisztek
tívornyáztak nagy zajjal, úgy, hogy szerettük
volna őket az ördöggel elvitetni.

Rendkívül örültem, midőn reggel korán hor-
gonyt vetettünk a Cape Girardeau-nál; legalább
közelről megtekinthettem ama gyönyörű erdő-
ségeket, a melyek mellett – meglehetősen távol-
ban – elvonultunk, mert itt a folyó nagyon
széles. Hajdan a legszebb őserdők voltak ezek;
most azonban mindenütt csattog benne a fejsze
s apró telepítvények keletkezése észlelhető.

Valamely érdekes, kielégítő vadászatra e szerint csak nagy távolban lehet gondolni. Mi itt is csak rövid ideig tartózkodtunk. A hajón levő négerek a gép táplálásához szükséges faanyagot futva hozták be a hajóra, s ismét hallható lett két magasnyomású gépünk zuhogása. A kapitány beszélte nekem, hogy néhányszor meglehetősen huzamos ideig fogunk horgonyozni, vagyis hajónkat a fákhoz lekötöni, a midőn is elegendő alkalmam nyílik szép vadászatra.

Ez a tudat arra birt engem, hogy a hajón maradjak; mert egy pillanatig szándékomban volt kiszállani s vadászgatva várni be a társulat legközelebbi hajóját. Egyébiránt, sajnos, kötve voltam a Havannából New-Yörkba induló gőzös menetrendjéhez, melyet egy bizonyos napon okvetlen el kellett érnem.

Legközelebbi állomásunk Cairo volt, majd Columbus, végre Memphis, e nem éppen csalogató sárgaláz-fészek; mindenütt sok gyapotot vettünk föl s alig tudtuk elképzelni, hogy még lehessen valamit a hajóra fölrakni.

Egy ott horgonyozó hajó gőzsíp-orgonájának dallamos hangjainál utaztunk tovább White-River felé; három óra veszteglési időt jeleztek. Tömérdek gyapot-ültetvény, mely a háború előtt teljes virágzásban állott, puszta és elhagyatott volt most. Itt oly elhagyatottság, oly mély csend uralgott, hogy a vadhoz biztos reményem lehetett.

Elővettem tehát fegyveremet és kimentem a zöld erdőbe. Három teljes órán át kóborogtam arczom verítékével, barátom kíséretében, mocsá-

ros sűrűségeken, tuskön-bokron, berkeken át, míg visszatérhettem — két madárral: egy rigóval meg egy bámulatosan szép, ismeretlen kék madárral.

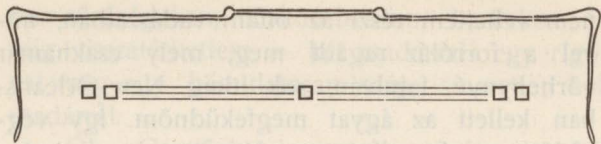
Oh, Gerstäcker, mennyire tévútra vezetél te engem! „Keine Ruh' bei Tag und Nacht“ és még hozzá „Nichts das mir Vergnügen macht“. A mellett nem is enni, s minden pillanatban a légből röpdőléstől tartani, — ez keserű dolog!

Persze akkor, midőn te, szegény barátom, e tájon laktál, mindenütt vadon volt; de most nagyon szomorúak a kilátások. Mért-földekig lehet barangolni, míg egy-egy szarvas szemünkbe ötlük.

Miként az indiánokat, úgy a szarvasokat, antilopokat s a többi vadat is, a „sápadt arcú“-ak lassankint kiszorítják, míg végre éppen nem lesz itt számukra semmi hely. Nem a legrózsásabb hangulatban vártunk még 6 órán át a gőzösnek tovább indulására. Ha mi e huzamosan tartott veszteglést előre sejtettük volna, akkor egy kalauz vezetése mellett mélyebben behatoltunk volna az erdőbe s alighanem találunk valamely alkalmas vadat.

Napoleonban, az Arkansas és White-River torkolatánál is, egy óra helyett egész napon át vesztegeltünk, hogy egy nagy gyapotszállítmányt, mint az illető ültetvényes mondta, a hajóra föl-rakhassanak. Végre este megérkezett a szállítmány: két bál gyapot! Vicksburgba indulva Bayou-Saránál, egy közeli nagy erdő mellett állottunk meg egész napra; de, sajnos, én már

nem vehettem részt az ottani vadászatban, mivel a forró láz ragadt meg, mely csakhamar vörhenynyé fajulván, sok ideig New-Orleansban kellett az ágyat megfeküdnöm. Így végződött az én sikeres vadászatom a „minden folyó atyja“ partjainál.

IV.

Egy „zergevadászat“ Owau- szigetén.

Többféle úton lehet a Sandwich-szigeteket a Csendes-oczeánon megközelíteni; a sok közül azonban legkényelmesebb a következő kettő: vagy a panamai földszoroson át, vagy vasúton az északamerikai continensen keresztül Californiába s onnét gőzhajón Honolulu-ba, a Sandwich-szigetbirodalom fővárosába.

Mi ez utóbbi utat választottuk, azon reményben, hogy útközben néhány bivalyt is sikerül ejtenünk. Sheridan tábornoknak szóló ajánlólevelekkel ellátva, Liverpoolon és New-Yorkon át Chicagóba értünk. Sajnálkozásunkra azonban a tábornok, az Unio egyik legjobb vadásza, éppen akkor vadászati kiránduláson távol volt s csak fivérét találtuk hon, a ki lebeszélte róla, hogy ez évszakban buffalo-vadászatra induljunk. Ugyanis — mint mondá — a buffalók nyáron messze északon vannak s így felkeresésükkel igen sok időt veszítenénk. E helyett azt tanácsolta, hogy várnánk novemberig, a mikor dél felé vándor-

lásukban egészen közel jönnek a vasútvonalhoz. Másik kedvező vadászhely február- és márcziusban van.

Miután novemberig nem várhattunk, e vadászatról le kellett mondanunk. E helyett a hosszú kaliforniai útban szórakozást szerzendők, benéztünk Great Salt Lake City-ben a mormonok főnökéhez, Brigham Young-hoz. Nagy volt csodálkozása, midőn elmondtuk, hogy szenvedélyes vadászok vagyunk, s hogy a messze utat egyedül a vadászat élvezetéért tettük. Sajnálkozásunkra, nem látta jónak bemutatni nekünk a legújabb beszerzéskor vett nejeit, kik között — mint mondják — fiatalok és szépek is vannak.

A páratlan szépségű Yosemite-völgyön áthaladva, mely óriási, egész 400 láb magasságnyira emelkedő Wellingtonia-fák s töméntelen sok medvéiről híres — mely utóbbiaknak azonban csak lábnyomait láthattuk a homokban, — végre elértük San-Franciscót. Egy troféát mégis hoztunk magunkkal az aranytermő föld e fővárosába, tudniillik egy csörgőkígyó farkvégét; a kígyót magát azon pillanatban, midőn ránk akart ugrani, kövekkel dobáltuk agyon. Tíz napig mentünk egy végelgyengülésben szenvedő gőzhajón s a 11-ik napon elértük Honolulut, a Sandwich-szigetek Owau nevű szigetén. Utazásunkat s tartózkodásunkat csak futólagosan vázoló — mint szorosán ide nem tartozót, — s csak vadászatainkat akarom előadni.

Egy szép, igen meleg reggelen a vadász-társaság, t. i. fivérem, a hajó kapitánya, a déli

államok volt elnökének, Jefferson Dawisnak sógora s még több európai úr, a pompás Pali-n lefelé, Waimanolla irányában lovagoltunk ki, a hol egy gazdag benszülöttnél (Kanak) vadászatra voltunk hivatalosak. Útközben gyakran találkoztunk szeretetreméltó kanaknőkkel (Wahinie), kik igen barátságosan üdvözöltek „Aloha“ kiáltásaikkal s ezenkívül virágokkal koszorúztak bennünket, a mi specziális hawaii-i szokás s mondhatom, szép szokás. A lányok öltözetét csak egy hosszú ing képezi, bőrszínük nem túlságos sötét, s általában elég csinosak, különösen ha férfi-módra lóháton ülve, sebes vágatva tünedeznek el mellettünk.

Négy órai fáradságos lovaglás után elértünk a telepítvényhez. Ott a gazda nejeivel már várt reánk s mindjárt fényes ebédre hítt meg bennünket, miután előbb a „Lomi-lomi“ nevű procedurán mentünk volna át, melyet az asszonyok végeznek. Ez a végtagok gyúrásából és kihúzásából áll, mely – mint mondják – igen jótékony és erősítő hatású. Főétel volt az úgynevezett „Poi“, egy Saro-gyökérből készített kásaforma savanykás eledel, melyet valamennyien *egy* tálból s *egy* újj segélyével esznek; ezután következett — s természetesen inkább is volt ínnyükre: rizs és aszalt tyúkhús.

Elvégezvén az ebédet, a vadászati tervet beszéltük meg. Nagyobb vadászható állatok e szigeteken Cook idejövetele előtt nem igen voltak; de most az általa idehozott háziállatok közül több faj egészen elvadult s bátran lehet vadszámba venni. Ilyenek a disznók, szarvasmarha

és a kecskék, a szárnyasokból pedig a pulyka. A vaddisznók a hegyek lábánál levő apró cserjésekben tartózkodnak, a bivalyok a magasabban fekvő legelőkön, a kecskék, melyek egészen a zergék jellegét öltötték fel, a legmagasabb sziklás bérczeken vannak. Vad tyúkokat is találni mindenfelé. Szarvasok, őzek és fácánok is vannak, a mint mondják, nagy mennyiségben, egy más szigeten levő elzárt vadászterületen. Így mesélte ezt nekünk Bill, akkor koronaherczeg, később Lunalilo néven a Sandwich-birodalom királya. Mint ilyen is halt meg nemrég egy lakoma alkalmával, a hol, mint rendesen, bőven fogyasztotta a szeszes italokat. Vagy húsz szilaj tánczosnő tánczolta nekünk ezalatt a „Hula-Hula“ nevű nemzeti tánczot, túlhajtott mozdulatokkal, melyek a jelenlevő ausztráliai misseket megbotránkoztatták ugyan, de mégis mulattatták.

De térjünk vissza vadászatunkra. Ezúttal bivalyokkal és kecskéekkel akartunk szerencsét próbálni, a vaddisznó-vadászatot másnapra akarván hagyni. Kicsapáztak már az előbbiekből egy csordát, a mely a telepítvénytől nem messze a hegységben tartózkodott, közel a telepítvényhez Határozatba ment tehát, hogy míg mi egyfelől becserkésszük őket vagy pedig a síkságra hajtjuk le, addig néhány kanak más oldalról mászsa meg a magas és meredek sziklagerinczet és ilyenformán felénk terelik a zergéket, a mint Owau-n bátran lehet őket így nevezni. Mi tehát lassókkal ellátva, nyeregbe szálltunk, s a borzasztó tropikus melegben a hegység lábáig mentünk,

a hol a „vad marhákat“ csakugyan megtaláltuk. Két bikából, néhány tehen-, s borjuból álló falka volt. Az állatok valamivel kisebbek és zömökebbek voltak, mint a mi háziállataink, színük piszkos barna.

Arczunk verejtékében kellett most ezeket, árkon-bokron át mászkálva és csúszva, lőtávolságnyira belopnunk. Bátyám egy jó lövéssel leterítette a fiatal bikát, a többi pedig sebes futásban a síkság felé törtetett; és pedig oly hamar tűntek el a szikla mögött, hogy nem volt időm lőni s így nem volt más hátra, mint a lassóhoz nyúlni. Hogy ezt sikerrel lehessen kezelni, arra kell törekedni, hogy az állatok a síkságra jöjjenek le, a hol a lóval könnyen lehet őket követni s a lassó-t fejökre hajítani. Ehhez nagy ügyesség és gyakorlottság kell, melylyel bizony egyikünk sem birt, az egyetlen kanak házigazda kivételével. Ez el is fogott egy, a csordától elmaradt tehenet, mely a mint fogva tudta magát, földre rogyott; mire gazdánk leszökvén a lóról, gyorsan összekötötte a hosszú lassóval lábait, úgy, hogy mire a tehen felocsudott kissé bámulatából, mozdulni sem tudott már.

A vadászat végeztével pihenőt tartottunk egy árnyékos fa alatt. Zsákmányunkat feltörtük s a hirtelenében élesztett tűznél megsütvén, elköltöttük. A lakoma maradványait a kísérő kanakoknak engedték át, a kik azután mindent szőröstől, bőrostól megettek. Eközben hajtóink felértek a magaslatra s legfőbb ideje volt, hogy helyeinket elfoglaljuk.

Ha valódi vadászati taktikát akartunk volna követni, úgy két lövésznek még a hegy közepéig is fel kellett volna mászni, s az oldalváltókat elfoglalni, de a szörnyű hőség mellett erre nem akadt vállalkozó; nem maradt tehát más, mint az oldalakat fedetlenül hagyni, s a tengerparton a magas hegyfal lábánál felállani. Nemsokára mutatkozott is néhány farka vadkecske, melyek a szokatlan lárma miatt megriadva, ide-oda szökdöstek, éppen úgy viselkedvén, mint nálunk a zergék, ha szagot kaptak. Felváltva majd minket vettek szemügyre, majd a hajtók felé fordultak, s midőn ezeket megszimatozták, oldalvást elsiettek. Ha a forró meleg s a tropicus növényzet nem lett volna, akkor a legszébb zergevadászatban képzelhattük volna magunkat, legalább mindegyikünk erre gondolt.

Végre hosszas csatangolás után egy farka oldalvást kitört, egy másik pedig lefelé jött állásunk irányában. Igen jól megkülönböztethetjük színeiket: néhány fekete, a többi fehér, legtöbbször barnás színűek voltak, rövid szőrrel és egyenes szarvakkal. Sajnálattal azonban nem jöttek lőtávolságra, hanem a többiekkel oldalvást kitörték s visszanyargaltak a hegyre. Midőn legközelebb voltak hozzánk – vagy 300 lépésnyire –, néhány golyó lövést küldtünk utánuk, egynéhány jelzett is, de azután csakhamar mind eltűntek a szakadásokban.

Alig hallották meg a benszülöttek lövéseit, azonnal sortüzet adtak az ijedt állatokra. Mindegyikük meg volt győződve, hogy az ő lö-

vése talált, s erősen készültek másnap elhozni a zsákmányt; a meztelen ficzkók úgy ugrándoztak, mint az eszeveszettek. Jutalmat ígértünk nekik, ha az elejtett állatok közül egyet elhoznak (mert a csaknem függőleges sziklafalra nem lehetett hegymászó-sarokvas nélkül felmenni), azonban másnap sem mert egy sem közüök felkúszni a hegyre s így zsákmányunk — ha ugyan volt — odaveszett. Lőttünk még ezután néhány szélkiáltót s több kacsát, egy vadpulykát pedig elhibáztunk; s végre halálra fáradtan odahagytuk az oceán homokos partjait s késő este értünk Waimanollába.

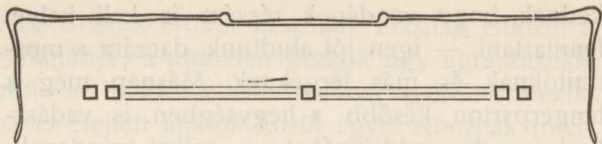
Egy korty a jó angol sörből, melyet — mellesleg legyen megemlítve — a föld minden zugában találtam, s az egyszerű vacsora nem-sokára helyrehozott bennünket s nagy élvezettel hallgattuk a részint víg, részint bús hawaii dallamokat, melyeket egy énekes, a háziúr nejei s néhány látogatóba jött barátnők egy doromb s egy más furcsa hangszer kísérete mellett előadtak. E hangszer nem volt más, mint egy számtalanszor meghasogatott bambusz-nád, melylyel az énekesek, tactusban, különböző testrészeikre csapkodtak. Az ez által előidézett zaj nem is volt valami rosszhangzású. Az ezután következő tánczokról, valamint az owau-i hihetetlen szokásokról s erkölcsökről még sokat irhatnék, — de ez túlmenne a vadászrajzok keretén.

Óriási, 8 láb hosszú és 12 láb széles ágyaikban, — némelyek azt mondják, hogy a hőség miatt lennének akkorák, mások pedig úgy véle-

kednek, hogy vendégek részére is kell helyet fenntartani, — igen jól aludtunk, daczára a mosquitóknak és más férgeknek. Másnap még a tengerparton, később a hegységben is vadásztunk, — de vaddisznókat, a miket mindenekfelett kerestünk, nem találtunk, a borzasztó zaj valószínűleg elriasztotta őket. Vadkecskét sokat láttunk, de nem lehetett lövéshez jutni. Egész vadász-zsákmányunk néhány kacsából, szélkiáltóból s vadtyúkból állott; ez utóbbiak tulajdonképpen házi-tyúkok, de inkább tanyáznak a sziklán és bozóton, mint a baromfiudvarban; ennek megfelelőleg igen jól repülnek s a kutyák előtt úgy felröppennek, mint a fácánok.

Búcsút vettünk tehát házi gazdánktól s nejeitől számtalan „Aloha“ kiáltás (a mi magyarul annyit jelent, hogy „üdvözlöm“, „jó napot“, „Isten óvja“, „szeretem önt“ stb.) és orrdörzsölés mellett, (mely utóbbi ceremónia a csók helyét pótolta az európaiak idejotte előtt) s Honolulu felé tartottunk.

Ott egy díszebéd alkalmával, melyet a külügyminiszter, dr. Hutchinson, a szeretetreméltó barna arcú Emma királyné tiszteletére rendezett, elég módunk volt ítéletet hozni, hogy a vadászkirándulásunk alkalmával élvezett hawaii koszt vagy a kanak udvari szakácsának francziásított angol konyhája volt-e rosszabb. Hogy vajjon a táncművészet jobb lábón áll-e az udvarnál, mint Waimanollában, azt nem ítéltük meg, mivel éppen az udvari bál estéjén szálltunk hajóra, Uj-Seelandba menendők.

V.

Vadászatok Ausztráliában.

A hosszú tengeri úton Kaliforniától Új-Seeland-ig azon remény kecsegtetett, hogy a közbeeső számos szigetet érintve, alkalmam lesz többféle érdekes vadat látni s talán lőhetni. Sajnálatomra azonban mindössze csak a Sandwich-szigetekenél — miknek vadászatáról előbbi cikkemben próbáltam vázlatot adni —, továbbá a *hajós-* vagy *Samoa-*szigetekenél kötöttünk ki. Ez utóbbiakon meg oly rövid ideig időztünk, hogy vadászatra gondolni sem lehetett. A hajó körül röpködő sirályokra és albatros-okra lőhetünk volna ugyan, de nem lehetett volna megkeríteni, mert kétséges volt, hogy éppen a fedélzetre essenek.

Új-Seeland-ban alig van valamilyen ben született, vadászható állat. A „moa“ nevű madárból (*Dinornis maximus*) van még hallomás szerint néhány példány, — én csak csontvázát láttam egy múzeumban. A szárnyatlan és toll helyett szőrrel fedett „Kiwi“ madár szintén igen ritkán található.

Egy napon valóban igen romantikus sétát tettünk az Auckland körül levő kaorik s fanemű harasztok által képezett erdőségekben, vezetve egy meglehetősen csinos maori-leány által, — a ki csak több shillingnyi ajándék révén lőn bizalmassá, — miközben egyetlen élőlényvel sem találkoztunk s még egy madarat sem hallottunk. Csak nagynéha lehetett hallani a maorik (benszülöttek) átható őrkiáltásait, kik, szerencsére, ez időtájt — legalább Auckland körül — békeségben éltek az angol gyarmatosokkal. Mégsem volt valami kellemes meglepetés reánk nézve, midőn egyszerre, pusztán némi takaróval fedett félmeztelen benszülött horda előttünk termett. Vezetőnk egy darabig beszélt velök barbár hangzású nyelvükön, mire ismét eltűntek a cserjésekben. Ezek igen szép fajú emberek, de borzasztó módon tetovirozzák magukat. Több élőlényt útunkban nem is találtunk. Lehet, hogy a déli tartományokban, hol magas hegységek és jégmezők is vannak, fordul elő vad is, — de erről nem tudtam biztos tudomást szerezni. Kárpótolt azonban bennünket elég bőven a tulajdonképeni Ausztrália, Új-Délwales és Victoria. Miután rövid ideig Sidney-ben késtünk, Melbourne felé vitorláztunk, s onnét, az aranybányák megtekintése után, a szárazföld belsejébe nyomoltunk, a hol elég szép vadászatokkal biztattak bennünket.

Mindenekelőtt fél napig vasúton mentünk Echuca-ig a Murray-folyó mellett, a mely határt képez Új-Délwales és Victoria között; ezután néhány óra hosszáig lefelé mentünk a folyam

partja hosszában „buggies“-eken, könnyű, széles nyomtávú amerikai kocsikban, mikkel árkonbokon keresztül lehet hajtani. Estefelé egy gazdag melbournei kereskedő tulajdonát képező „Station“- vagy „Run“-re érkeztünk, melynek végtelen pusztáin a szerencsés tulajdonos számtalan szarvasmarha- és juhcsordái legelnek. Itt már kellő közepében voltunk a „bush“-nek, azaz a beláthatlan s gyér Eukalypsus-erdőkkel borított síkságnak.

Torrumbury-nak hitták „station“-unkat. Még néhány év előtt életben volt e vidék ősurája, egy feketebőrű emberevő, a „torrumbury-i király“, de ezt az angol telepítvényesek törzsével együtt kiszorították. Ezen egy csöppet sem lehet sajnálkozni, látva eme benszülötteket, a kik hosszú karjaikkal és lábaikkal, sovány felsőtestük- és óriási hasukkal feltűnő hasonlatosságot mutatnak a majmokhoz. E mellett oly állatias kifejezésű arcuk van, hogy önkénytelenül is Darwinra és teoriáira kell gondolnunk.

A következő napon azonnal lóra is pattantunk s kivonultunk känguru-vadászatra. Ezeket kutyákkal szokták hajtani, a „hallali“-nál vagy lövik, vagy agyonütik. Én mindig a lövést alkalmaztam.

Közel egy órai keresés után végre ráakadtunk eme különös állatok egy falkájára. Megriadva menekültek előlünk hatalmas ugrásokkal; ekkor a kutyákat rájuk eresztettük és sebes vágatással követtük nyomaikat. Negyedóra múlva a kutyák egy erős példányt állítottak meg; hátsó

lábain guggolva, első két lábával védekezett, a kutyákat valamiképpen megkapni s megfojtani igyekeztén. Fivérem gyorsan leugrott lováról s a szép állatot egy lövéssel leteríté. A második az én zsákmányom lett. *Hosszú farkánál fogva ragadtam meg* s egy golyót repítettem agyán keresztül. Ez a legjobb módja megölésüknek; máskülönben oly szilajul ugrálnak ide-oda, hogy a vadászok előbb sebesítenek meg egy kutyát, mint magát a vadat. Azonkívül hátsó lábaik körmével veszedelmesen megsebesíthetnek.

Később néhány busmannel egy nagy hajtást rögtönöztünk, a mikor is fivérem, egy angol tiszt és én az erdőszélre állottunk, miközben az egész ugráló csapatot arcvonalunk előtt hagytuk eldefiliroztatni. Szokatlanul gyönyörködtető látvány volt ez; a szegény állatok rémültökben hihetetlen — 3–6 öl hosszú — ugrásokkal menekültek, miközben fiahordó-erszényükből kicsinyeiket elhajigálták.

Néhány gyönyörű példányt ejtettünk el rézsínt golyóval, majd futóval is. Tele is lett a kocsink känguru-farkakkal, — az egyedülivel, a mi rajtuk ehető.

A vadászat igen kellemes lett volna, ha a rettenetes hőség nem kínoz. Még az erdő sem nyújtott védelmet az izzó nap elől; a „Gum-trees“-ek leveleinek t. i. az a kellemetlen tulajdonságuk van, hogy élükkel fordulván a nap felé, semmi árnyékot nem vetnek. Ennél fogva, a perzselő sugarakat elkerülendő, a törzseket kell fölkeresni, a mi meglehetősen nehéz

dolog, mert az Eukalyptusnak ritkán van egy lábánál vastagabb törzse.

A hőségben kívül még a mosquitók milliárdjaival kell megküzdeni: sohasem láttam vérengzőbb bestiákat. Az embert örökösen nyomon követi eme kiállhatatlan csapásnak egy zümmögő felhője, mérges fullánkjuk mindenre keresztülhat. Hiábavaló minden fátyol, keztyű, ruha, dohány vagy szalmiákszesz, mindenütt megcsíptek. Midőn a tanyára értem, arczom, nyakam, kezeim és térdeim rettenetesen meg voltak dagadva; a kétségbeesés környékezett, mert képtelen voltam magam a további szúrásoktól megvédeni; — társaim sem részesültek különbsorban. Szerencse, hogy 2—3 nap alatt a csípéseket meg lehet szokni, úgy a szúrás okozta kis sebtöbbé fel sem dagad; máskülönben lehetetlen-ség volna ott megmaradni. — Még dr. W., derék botanikusunknak is annyira terhére lettek a dögök, hogy lehangolva és kimerülten a kiállhatatlan kínzástól, dagadt fejjel volt kénytelen hazatérni.

Hasonlót tenni nekünk vadászszenvedélyünk tiltá. A Murray-folyó egy kisebb ágán átkelven, a magas fűben egy csapat fehér kakatoe felé lopózkodtunk. Többszöri felszállás után végre kettő közelünkbe került, melyeket, mint elsőket, nem csekély örömünkre sikerült is lelőnünk.

Ebben a pillanatban egynéhány rózsaszínű papagály vonult el felettünk. „Sietve utánuk!” — kiáltott fivérem, — „a vízre települtek!” Este felé a legtöbb állat a vízhez húzódik, minélfogva

könnyen becserkészhattuk őket; el is ejtettünk közülök kettőt.

Lejebb még egy tánczó darút hallottunk, s bár közelébe férkőztünk, mégsem tudtuk a remek, kékes-szürke tollazatú s egy hófehér bőbitával ékeskedő madarat lövésre kapni. Láttunk még néhány kacsát, fekete hattyút s több vadpulykát, de igen messzire a már sötétedni kezdő tájon.

Másnap még beljebb hatoltunk a continensbe, „Gunbower Station“-ba. A 20 angol mérföldnyi utat $1\frac{1}{2}$ óra alatt tettük meg az útnélküli végtelen síkságon, állandóan vágatva. Itt már több benzülöttet láthattunk. Utálatosak voltak opossum-takaróikkal, melyeket egyszerűen vállravetve viseltek. Még undorítóbbak voltak a meztelen nők, kiknek legcsúnyább példányaira azonban csak Nyugot-Ausztráliában akadtunk.

Gunbowerben ismét sok kängurut lőttünk. Köztük egy igen erős, farka hegyétől fejéig hét láb hosszú hím nem csekély fáradságot okozott nekünk. Mivel a kutyák a tikkasztó melegben teljesen el voltak lankadva, azért fivérem kocsin, én meg lovon folytattuk az üldözését, keresztül-kasul vágatva erdőn-berken át, míg végre nekem egy revolverlövéssel sikerült leterítenem.

Első nap körülbelül egy tuczat került terítékre, nagy örömére a farmernek, mert a känguruk — melyek máskülönben teljesen ártalmatlan állatok —, ha elszaporodnak, a nyáj elől minden füvet felfalnak.

A mai napon a hőség rémséges mérveket

öltött, a levegő fülledt, az égbolt ólomszürke, úgy, hogy epedve vágyódtunk egy kis enyhítő zivatar után.

Sajnos azonban, hiába.

Ezen évszakban (november) a nap emelkedőben van, s mondható, hogy csaknem sohasem esik. Az ólomszínű ég csak egy északnyugati szélviharnak volt előhírnöke, mely vihar ezen tájnak legnagyobb csapásai közé tartozik.

A „brickfielder“, a mint ezen fergeteget az angolok nevezik, két napon át dühöng pusztító erővel; e mellett oly rekkenő hőség uralg, hogy az ember kénytelen ajtót, ablakot légmentesen elzárni s így védekezni eme izzó és száraz levegő, s a benne levő finom por behatása ellen. Mindeme kellemetes dolgokkal találkozhatik az utas, a ki a pusztáknak kopár és forró homoksivatagain át útrakelni merészel.

Egy fából összetákolt busman viskóban eltöltött nyugtalan éjszaka után, másnap sokfajta papagályt lőttünk, ellenben tánczolódarut hiába kíséreltünk meg becserkészni; végre befejezésül az ausztráliai strucz-madár: az „emu“ vadászatára indultunk el. Egy fekete ficzkó ugyanis határozottan állította, hogy kora reggel látott néhányat, azonban mi a magas fűben úzótt, hosszadalmas keresés után sem tudtunk nyomukra akadni.

A társaság másik része szerencsésebb volt. Opossumokat lőttek s néhány, a mi túzokunkhoz igen hasonló vadpulykát – hibáztak, a miért jól ki is neveltük őket.

Eredményesebb s kellemesebb mulatságunk

volt egy tavon, azaz hogy tulajdonképpen ez nem volt tó, hanem egy, három esztendő óta víz által elárasztott, erdőborította sömlő.

Ennek déli részén egy Niemayer nevű, 1848-ban Németországból megszökött westfáliai telepedett le. Vadászatból tengette életét, az elesett vadak bőreit és irhát évenként Melbourne-be vitte piacra. Eme eredeti ember egy sajkát bocsátott rendelkezésünkre, míg ő maga egy kis lélekvesztőn evezett előttünk, különös pagonyában nekünk az utat mutatván.

A vízi vadak nagy tömegére akadtunk e helyen, a sok fa védelme alatt pedig meg is voltak közelíthetők, a mi bizonyára ritka szerencsés helyzet ily nagy kiterjedésű vizen! Eleinte apróbb vízi vad esett: kacsá, búbár, kormorán s többfajta gém, s oly tömegben kerültek lövésre, hogy a gyors tüzelés közben tölteni is alig maradt időnk. Egy iguane nevű, négy láb hosszú, óriási gyíkot is elejtettünk.

Csónakunk, melyben fivérem, a doktor, én és egy evezős ültünk, már majdnem színültig telt meg zsákmánnyal, midőn a nagyobb vadra való vadászat megkezdődött. Ezek közül a fekete hattyúk s pompás fekete-fehér tollazatú pelikánok képezték a sóvárgott ritkaságokat, sajnos azonban, éppen a fáktól ment, nyílt vizen települtek.

A mi emberünk azonban értette mesterségét; ugyanis nagy körben kerülgette a hattyúkat, míg mi egyenesen feljük tartottunk. Nemsokára méltóságos tartással felrebbentek, sajtáságos, énekszerű

hangokat hallatva és éppen fejünk felett húztak el. Cézéoltunk, a lövések eldördültek és két pompás állat, valóságos díszpéldány, fekete tollazattal és piros csőrrel, a vízbe zuhant. Ezzel keresztül lévén törve a hattyúk zárt raja, az elszórtan úszkálókat könnyen megközelíthettük és lőttünk is igen sokat; még doktorunk, a nagy botanikus is lőtt egyet.

A pelikánok már sokkal okosabbak voltak, ezek ugyanis vagy 300 lépésnyire mindig bevártak, de azután elszálltak; úgy, hogy sokáig nem került egy lövésre. Végre úgy látszott, mintha elfáradtak volna s leszálltak a legmagasabb Eucalyptus-fákra. Ott már könnyebb volt őket beérni. Niemayer a kis dióhéjban láthatlanul belopta, míg mi más oldalról eveztünk feléjük. Egy adott jelre azután németünk harsogó kiáltozást kezdett, mely a pelikánokat felzavarta. Mint előre sejtettük, a tisztás felé tartottak, éppen felettünk s így néhány jó lövésre volt alkalmunk. Az állatok azonban oly szívósak, hogy csak éppen egyet kaphattunk meg.

Így egész kellemesen tölt el a nap s az ausztráliai vízi vadászat mindig kedves emlékezetünkben marad. Hazatérve, az utat megrövidítendő, a Murray egy ágán gázoltunk át. Azonban jó szerencsénknek köszönhetjük, hogy szárazon értünk át; a víz ugyanis oly mély volt, hogy a „buggies“ üléseibe kellett felkapaszkodnunk, s csak ilyenformán kerülhettük el a lábfürdőt.

Miután Gunbower-ben minden lehető elvadásztunk, a Murray-n tovább, Új-Délwales felé tartottunk. Egy Perakutta nevű helyen álla-

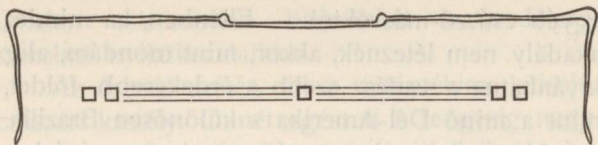
podtunk meg ; itt már a telepítvényesnek, szarvasmarhán és juhokon kívül, szép ménese és pompás búzaföldjei is voltak. Lovai, melyek között sok a telivér, igen jó hírnek örvendenek, s azok, melyeket a vadászatokon lovagoltam, egyaránt kitűntek gyorsaságuk és kitartásuk által.

Itt ismét igen szép känguruvadászataink voltak, melyekhez Melbourne-ből sokan ide rándultak ; azután volt még egy szép tengeri nyulvadászat, vadászmenyéttel, mely élénken emlékeztetett Európára. Azonban ezúttal úgy megkínóztak a folyam mellékén a mosquitók, hogy a vadászattal fel kellett hagynunk s e helyett inkább az erdőbe mentünk érdekes madarakra vadászni. Találtunk is ott egy szürke és fehér darúfajt, melyet az angolok Native Companion-nak neveznek ; azonban nem keríthettünk lövésre egyet sem ; továbbá igen szép tollazatú méhészeket és többféle papagályt. Lyra-madarat is akartunk legalább egyet megkeríteni ; de ezek, mint sajnálattal értesültünk, e vidéken nem fordulnak elő, s így egygyel a kitömött példányok közül kellett megelégednünk, melyek Melbourne-ben nagy mennyiségben kaphatók.

Szintúgy hiába fürkésztünk a Murray partján Ornithorinx-ek után, melyek pedig itt igen gyakoriak. Megemlíthetem még, hogy egy kisebbfajtájú kängurut is lőttem, melyet Walouby-nak neveznek ; ennek erszényében fiókákat találtunk, melyek még valóságos embryonális állapotban voltak. Miután az erszénynek csak egy nyílása van : innét támadt a tudós világban ama kérdés,

mely tudtommal még nincs eldöntve: hogyan jöttek a kölykök az erszénybe? Mert a terméke-nyítés ott nem történhetett meg, de születésük után sem tétethettek oda, mert az erszényben minden kölyök köldökzsinóron függ.

Perakuttában istenhozzádót mondtunk az ausztráliai, mondhatom, igen érdekes és mulatató vadászatoknak és bosszankodva a fölött, hogy nem marad időnk a strucz-, daru és lyramadár-vadászatokra, rossz hangulatban utaztunk Melbourne felé, honnét, miután az angol lóversenyeknek is becsületére való futtatásokat végig-élveztük, hajóra szálltunk, nyugati Ausztráliába és Ceylonba menendők.

VI.

Brazíliai vadászatok.

Szenvedélyes vadászokra nézve alig lehet a föld kerekiségén kellemesebb hely, mint Dél-Amerika. Hát még ha az iszonyú hőség nem volna, mely az európai vadász-embert, akármilyen edzett legyen is, a nyári hónapokon át, deczembertől márcziusig, fegyverszünetre kényszeríti. Egyébkor is nagy hőség van ugyan, de mégis elviselhető, különösen arra nézve, ki nyár utólján nálunk fogolyvadászatra szokott járni, s így a meleget már némileg megszokta.

Felette sajnós azonban, hogy a hőség nem az egyedüli baj, melylyel a tropikus vidék vadászainak meg kell küzdeni; ehez járul az őserdők majdnem teljes áthatlan sűrűsége, úgy, hogy a vadász-késsel alig lehet a sok élősdű növényeket és bambusz-cserjéket elvagdosi; útról vagy ösvényről pedig még kevésbé lehet szó. Hanem a földön bujkálva, elrothadt levelek- és gyökerekben félig elsülyedve kell előremenni, óvakodván a sok mérges kígyótól, póktól s

egyéb csúszó-mászóktól. — Ellenben, ha mindez akadály nem léteznék, akkor, mint mondtam, alig kívánhatna a vadász szebb s érdekesebb földet, mint a minő Dél-Amerika s különösen Brazília.

Négy hónapig tartózkodtam ez érdekes országban s eközben alkalmam volt mindenféle vadászatokban résztvenni, és pedig úgy Rio-Janeiro környékén, mint az ország belsejében. E vadászkirándulásaimnak akarnám rövid leírását adni, iparkodván az elejtett állatok tudományos neveit is lehetőleg felsorolni.

Lássuk tehát a Rio-környéki vadászkat.

Én és bátyám engedelmet kaptunk, hogy a braziliai császár tulajdonát képező gyönyörű Santa-Cruz uradalomban vadászhasunk. Haladék nélkül oda siettünk, és pedig vasúton másfél óra hosszat, lóháton pedig harmadfél óráig utaztunk. E harmadfél óra alatt — egyszer lovat váltván — a legnagyobb hőségben hat leguat-t tettünk meg (5 legua egyenlő 4 német mfddel); természetesen mindig sebesvágatva mentünk, mi a bennünket kísérő kapitánynak nem igen volt inyére.

Este jó vacsora mellett kipihentük az utazás fáradságait. Ezután pedig sajátságos látványnak voltunk szemtanúi. Ugyanis több ezerre menő fekete rabszolganő, kiknek férjei a paraguay-i háborúban távol voltak, szilaj, eszeveszett nemzeti tánczot produkált. A négerek sajátságos átható szaga e mozgás közben annyira hatványozódott, hogy kénytelenek voltunk tiszteletteljes távolból nézni a mulatságot; erre különben is szükség volt, mert a felizgatott néger nők mind-

untalan ostromoltak bennünket szenvedélyes szerelmi nyilatkozataikkal.

Az őserdő szélén áll a tekintélyes külsejű császári kastély. Onnét egészen a tengerig nagy mocsáros síkság terül, melyet itt hébe-korba vizes árok szel át és itt-ott néhány facsoport tarkít.

Ezen a síkságon, egész övig gázolva a vízben, a tropikus napon félig sülve s a mosquitók által úgyszólván felfalatra vadásztunk két napon; s bár a braziliaiak mind nagyban jósolták, hogy lehetetlenség elkerülni európai embernek a nap-szúrást, vagy lázat, — mégis mindakettőtől mentek maradtunk. A miből látszik, mily hasznos és szükséges a folytonos testgyakorlat és edzés.

A délelőtt többnyire sárszalonna-vadászattal telt el, melyekből hihetetlen mennyiség van e vidéken, s különben egész hasonlók a mieinkhez. Délután vizidisznó-vadászatok voltak napirenden.

A vizi-disznó, Braziliában „Capybara“ (Hydrochoerus capybara, a pachidermák családjából), igen rút állat, olyforma nagyságú, mint a házidisznó, szürkésbarna sörtével, lába olyan, mint a vidráé, feje nagy s olyforma, mint az eveté. A Capybara többnyire patakok partja mentén, vagy éppen a vízben tartózkodik s több perczig is el lehet a víz alatt lélegzetvétel nélkül. Csakis növényi anyagokkal táplálkozik, húsa halzsír ízű; zsírából olajat készítenek, mely csúzos bajok ellen hathatós orvosságul szolgál.

A számtalan vizes-árkok egyikén, melyek apálykor különben igen sekélyek, a dagály beálltával néhány erőteljes szerecsen által a ten-

gerről két csónakot felhúztunk, fegyvereinket és a vadászati szereléseket beleraktuk, azután szépen lefelé csúszunk az apadó vízzel és iszappal a tenger felé!

A négerék egyike azzal lett megbízva, hogy négy kis ebével, melyek elfajzott stájer vadász-ebekhez hasonlítottak, a partokat nyomozza; s nemsokára megütötte fülünket a kis falka csaholása. Egy erős vaddisznót hajtottak föl.

Most már evezőseink ügyességétől függött, hogy lövéshez jutunk-e, vagy sem. Ezeknek ugyanis mindig úgy kellett iparkodniok, hogy a csónakot arra irányozzák, a merre az ebek voltak, vagy a hol a disznót gyanították. A partról nem igen lehetett erről értesítést adni, mert az igen meredek volt és sűrű növényzettel borítva.

Mihelyt a disznó látja, hogy az ebek sarkában járnak, beleveti magát a vízbe s azonnal lemerül. Szükséges tehát, hogy a vadász ekkor lőtávolságban legyen, hogy ugrása közben vehesse célba: a mi nem könnyű dolog.

Négerünk igen tapasztalt vadászok lévén, csónakunkat vagy 30 lépésnyire hozták egy sűrű mangrove-bokor elé, melyben, állításuk szerint, a disznó elrejtőzött.

S csakugyan, alig telt el néhány másodperc, az érdekes állat fejével vetette magát a vízbe. Bátyámnak azonban mégis ideje volt egy mesterlövést tenni, mely a disznó lapoczkájába fúródott. Erre eltűnt ugyan a vízbe, de néhány pillanat után ismét felmerült holtan. Egy vén emse volt s a feketék nagy örömmel vették át.

A második disznó már több dolgot adott. Ez ugyanis mindjárt a víz alá merült és sokáig kellett üldöznünk, majd fel-, majd lefelé evezvén a folyón. Midőn egy bizonyos ponton gyanítottuk s arra tartottunk, egyszerre csak 300 lépésnyire ettől bukott fel, s így sokáig félrevezetett. Végre is sikerült egy golyót a vékonyába plántálnom. A lövés nem volt halálos, de a disznó erősen vérzett; egy második lövés pedig csakhamar véget vetett életének.

Még néhányat lőttünk e sajátságos állatokból s e vadászatra való visszaemlékezés még sok kellemes órát fog nekünk szerezni.

Eközben a tenger partjához értünk s a homokon különböző érdekes madarakat találtunk; legszebbek voltak ezek közül a rózsaszín kanalas gémek, brazilai nyelven Culherera-k (Platalea Ajaja), s igen természetes, hogy iparkodtunk ezekből néhányat aggatékra keríteni.

Dagálykor könnyű dolog lett volna a zátonyon átczipelni csónakunkat s ebben a tenger felől közeledni a homokzátonyokhoz; most azonban teljes apály uralgott s mi egy iszaptengerben ültünk, mely ugyan folyvást a tenger felé hátrált, de nem igen bírta volna csónakunkat a zátonyon átemelni.

Most egész erőnkből evezni kezdtünk, mégis valamennyire előrehaladni igyekeztünk, de hiába, mert nemsokára egészen megfeneklettünk s így a madarokról lemondva, egyes-egyedül arra törekedtünk, hogy mélyebb vizet érzünk. Sok

hasztalan kísérlet után egyik négerünk a mély, ragadós iszapon átgázol egy mangrove-fáig s e köré kötelet csavarva, vegre sikerült a csónakot felhúzni, s mélyebb vízbe érve minden baj nélkül hazavergődni.

Még néhány igen érdekes vadászatunk volt, a Petropolis nevű gyönyörű nyári kirándulóhelyen, melyet németek alapítottak, de a mely mostan majdnem egészen elpusztult. Előbb tapirokra, vagy, a mint a bennlakók nevezik, Antá-kra (*Tapirus terrestris*) vadásztunk. E hatalmas állatok a Petropolit környékező magasabb hegyeken gyakoriak, de vadászatuk, a megközelíthetetlen őserdei sűrűségek miatt, igen-igen fáradságos.

Rendszerint ebekkel szokás a tapirt vadászni és pedig ilyformán: az ebeket egy négerfiú valamelyik hegyen, melyen tapirokat gyanítanak, elereszti. Ha már most ezek vadra találnak, akkor hangos csaholással a völgy felé hajtják. A vadászoknak úgy kell felállniok, hogy az ebeket hallhassák, s mihelyt a hajtásról értesülnek, a hang után kell indulniok. Miután pedig a hajtott tapir mindig víz felé törekszik, mert vízben könnyebben lerázhatja a kutyákat, ez okból ajánlatos mindig a patakok közelében – melyek minden hajlatban csörgedeznek – foglalni állást.

Ha a vadász egyedül van, akkor a dolog kissé bajosabb, mert sohasem lehet pontosan tudni, melyik patakot fogja az állat felkeresni. Akkor legczélszerűbb, lehető gyorsan az ebek irányát követni, akkor van kilátás arra, hogy a vadász még jókor eléri a helyet, hol a tapir,

nyakig vízben állva, iparkodik az ebeket magáról lerázni.

Ha a vadász már odaért, akkor a többi könnyen megy: ugyanis a legnagyobb nyugalommal célba veheti az állatot. Szükség azonban, hogy golyóra legyen töltve fegyvere, mert a göbecs a vastag bőrön nem hatol keresztül.

Saját vadászatunkra áttérve, az következőleg ment végbe: ebeink nemsokára találtak tapirt s correcte hajtották a völgyig, melyben állást foglaltunk, de azután elvesztették nyomát s így üres kézzel kellett hazatérnünk. Későbbi vadászatokban bátyám lőtt néhány szép példányt, szintúgy onçákat, melyekre ezúttal szintén hiába indultunk volt.

A felis onça (jaguár) nemből, braziliai fogalmak szerint, 5 faj létezik itt, úgymint: 1. Onça pintada, a legerősebb és legnagyobb fajta; 2. Onça caugucu, mely világossárga; 3. Onça preta, mely tiszta fekete; 4. Onça sucuarana, mely vörösesbarna, a hátán fekete csíkokkal és 5. az Onça Papaveado, mely őzszínű. Ebekkel is szokták ezeket vadászni olyformán, hogy ezek megállják a vadat a fa alatt; nem ritkán megtörténik azonban, hogy a fenevad rátámad az ebekre és közülök többet szétmarczangol. Nekem azonban, sajnos, nincsenek ebben személyes tapasztalataim, mert egész utazásom alatt nem találkoztam egyetlen braziliai tigrissel sem.

Parahybá-ban, mely egynapi járóföldre esik Petropolitól, volt alkalmam őzre is vadászni. Kutyákkal hajtottuk, és váltóikat elállottuk; sikerült

is több darabot elejtenünk. Az idevaló lakosok Veado mateiro-nak hívják (*Cervus rufus*) s valamivel kisebb és sötétebb színezetű, mint a mi őzünk, két kis ággal s egy bojtos, a dámvadéhoz hasonlító farkkal.

Ezenkívül van még itt két faja az őznek: a Veado Catingeiro (*Cervus simplicicornis*), mely körülbelül akkora, mint egy 8 hónapos őzgida, világos színű, 3–4 hüvelyk magas ágakkal; azután a Veado campeiro (*Cervus campestris*), mely a virginiai szarvashoz hasonlít, szabályos agancscsal, mely egész 8 áigig növekedik.

Ez utóbbiak azonban majdnem kizárólag csak a nyílt és fátlan síkságokon fordulnak elő és lóháton, ebekkel vadászzák.

Egy másik, szokásban levő vadászati mód az, ha a campos (síksági legelő) a nap perzselő hevétől jól kiszáradt, akkor egy előbb kigyomlált területet meggyújtanak. A füvek hamuja igen jó trágyául szolgálván, néhány nap múlva pompás fű sarjadzik az égés helyén. Ezt az őzvadokvetlenül fölkeresi s így a vadásznak csak lesbe kell állani. Így beszélt ezt legalább egy öreg vadász.

Ugyanakkor Paca-ra (*Coelogenys Paca*) is vadásztunk s néhányat e sajátságos, malaczkhoz hasonló s földi üregekben lakozó állatokból el is ejtettünk.

A folyó partján esténként roppant mennyiségű bekassin gyűlt össze. Én egy ízben egy óriás sárszalonkát ejtettem, a milyenhez hasonlót nagyságra nézve egyikünk sem látott volt;

sokkal nagyobb volt az erdei szalonkánál, alakja- és tollazatára nézve azonban határozottan a sár-szalonka fájához volt sorozható. Öreg négerünk „reinha“ (királynő) címmel tisztelte meg. Bagolyfejű szalonkáink nagyságra nézve éppen nem voltak ezzel összehasonlíthatók.

Íme azonban ideje, hogy belföldi útunkra térjek.

Ama reménynyel kecsegtettük volt magunkat, hogy fölös számmal ejthetünk vadat; ebben azonban tökéletesen csalatkoztunk. Eleintén ugyanis őserdőben csatangoltunk, a hol éppen semmi vadászhatót nem leltünk; később meg ismét a campos-ban, a hol ebek nélkül semmire sem mehettünk, a mieink a kiállott megerőltető fáradsalmakat életökkel fizették meg. Utoljára meg a Sertaóba (sivatagba) kerültünk, melynek feneketlen homokjában ismét nem találtunk semmit, s még ezenkívül majdnem éhenhaltunk.

Ez utazás rendkívül fárasztó volt. Egy részét, mintegy felét, öszvéreken tettük meg, élelmiszereinket, sőt marháink takarmányát is mindig magunkkal kellett hordanunk és így is naponkint 10, sőt néha 15 leguát is tettünk meg.

Ouro-Preto aranybányáit és Diamantina gyémánt tárnáit elhagyva, s az egész Minas Geraes tartományt keresztülutazva, végtére a Rio de San Franciscohoz értünk. Az utazás vége, mintegy negyven mértföldnyi út, a legnehezebb volt. Élelmiszereink ugyanis elfogytak s így éhségünket egyes-egyedül a vadász-zsákmánynyal csillapíthattuk. Ez pedig mindössze két papagályból s

egy harkályból állott, s ez volt 8 ember éledele három napon át! Hogy mi az az éhség, azt itt tanultuk meg. Hogy némileg föntartsuk magunkat, félig elfonnyadt faleveleket főztünk meg. Szerencsére még maradt egy kis pálinkánk és nádczukrunk, különben menthetetlenül éhen kellett volna vesznünk, — a mint ez egy előttünk erre járt karavánnal meg is történt.

További utazásunk azonban hasonlíthatlanul kellemesebb volt. Egy csónakot béreltünk, s néhány indiánt fogadván, csaknem négy héten át eveztünk a rengeteg széles folyamon lefelé. Az a kellemetlen oldala volt csupán e hajózásnak, hogy folytonosan feküdnünk kellett a keskeny, két fatörzsből összerótt canoe-ban; azonfelül sokszor ellenkező szelek is akadályoztak s veszedelmes örvényeken és vízeséseken kellett át-hajóznunk.

Legnagyobb szórakozásunk s úgyszólván egyedüli vigaszunk a vadászat volt. Valahányszor kénytelenek voltunk partra lépni, azonnal felabajgattuk s átcserkésztük a pálmaligeteket és a pinheiros-erdőségeket (*Araucaria brasiliensis*). Így ejtettünk a többi között majmokat (*Cebus fatuelus*), apró selyem-majmokat (*Hapale penicillatus*, braziliai nyelven Sani), bőgő majmokat, (*Mycetes fuscus*); ez utóbbiak nem járnak nagy csoportokban, legfőlebb ötével-hatával s ezek közül is csak a kinőtt hím egyedül viszi véghez a fülbántó ordítást. Ejtettünk továbbá óriási gyíkokat (*Iguana brasiliensis*, szemölcsös leguán), pánczélosokat (*Dasypus gigas*, braziliai nyelven:

Tatu canastru) stb. Egy dolmányos hangyászmedvét (*Tamandua tetradactyla*) is láttunk, de elmenekült.

Szárnyas-vadat is bőven lőttünk, és pedig a nagyobb fajtákból — a kisebbeket nem is számítva, — Aniúmákat (*Palamedea cristata*), ez a strucz és a darú közt a középhelyet elfoglaló madár, akkora, mint a halász-gém, tollazata piszkossárga, 1–3 hüvelyk magas bóbitával ékeskedik. E szárnyasok többnyire a földön tartózkodnak, ritkán szállnak fára, csak akkor, ha az ebek elől akarnak menekülni s akkor elejtésük könnyű dolog; — továbbá Jacukat (sakúpemba vagy jakukáka), (*Penelope cristata*); ez akkora, mint fajdkakasunk, barna háttal, fehér-foltos mellel, hosszú farkkal és téglavörös torokkal. A Jacutinga (*Penelope Jacutinga*) az előbbihez hasonlít, csakhogy nagyobb, egészen fekete, fehér bóbitával és csupasz, vörös és kék torokkal. A *perdix grande* (nagy fogoly), inámbú (*Rhynchotus rufescens*) tollazata olyanforma, mint a fácánjérczéé, s egészben egy óriás fürjhöz hasonlítható. A Capoera (*Perdix capoera*) császármadarunkhoz hasonlít. Végül vöcsöktyúk (Cripturus Tataupu), egy szürkésbarna madár, farktollak nélkül, mely felséges pecsenyét szolgáltat; szárcsák (*Gallinula gigas*), kacsák (*Anas paturi*), tukano-k (*Rhamphastus discolorus*, Ariel és Toro), különböző galambok, gémek és papagályok képezték zsákmányunk díszes gyűjteményét: a papagályok közül említést érdemel a pompás *Ara severus* és *Ara macao* (arakánga), továbbá az *Aratinga antifrons* stb.

Legnagyobb multságunk volt azonban a krokodil-vadászat. Burton és Neuwied szerint itt a krokodilnak csak egy faja létezik (*Crocodilus scelerops*); de az én véleményem az, hogy két egészen eltérő krokodilfaj van itt. Az egyik a Jacare, mely egyenletes pizkossárga színű, azután a Noure, mely nagyobb, zöldes színű, sárga nyakkal, s a hátán kemény csipkés nyúlvánnyal, mely a Jacarénál egészen hiányzik.

Déltájban, midőn mi úszó pálmafedelünk alatt 35 foknyi hőségben hűseltünk, e szörnyetegek, a parton vagy a zátonyokon elterülve és sütkérezve szunnyadtak.

Mihelyt az indiánok egyet közülök megláttak, azonnal a „Jacarè! Jacarè!” kiáltással vertek fel bennünket félálomkából, — ekkor behúztuk az evezőket s fegyvereinket készenlétbe helyezve s a víz sodra által hajtatva, lassan a mitsem sejtő szörnyek felé közeledtünk.

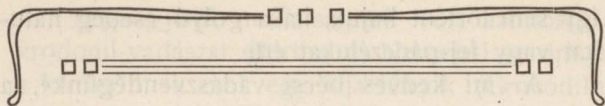
Lőtávolságra érve, mindegyikünk egyet-egyet vett célba, s majd vígan dörögtek a fegyverek, ezer meg ezer vízi-madarat meg papagályt ver-vén fel szomszédunkban. Azok, melyek szemem, vagy lapoczkán nem voltak találva, eltűntek a vízben, ezt dühökben fehér tajtékká csapdosván; sok közülök azonban ott maradt kiterülve a homokon; ezeket azután kis lélekvesztőkön felkerestük s elhoztuk bőrét, vagy néhány hosszú fogát diadaljelül. Ily módon vagy 40 krokodilt ejtettünk el, — magától érthetőleg vontcsövű fegyverrel, mert a közönséges puskagolyó vagy göbecs nem tett volna semmi kárt bennök. Még

így sem történt bajuk, ha a golyó esetleg hátukat vagy fej-pánczélukat érte.

A „mi kedves bécsi vadászvendégünk“, a mint őt multkor „Pastor“ a VADÁSZLAP-ban elnevezte, szintén derekasan résztvett a lövöldözésben, s így cserben hagyta a fegyverébe vésett ama jelmondatát, hogy „ne ölj!“ — mert hiszen talált! Bár nem volt alkalma itt háziszárnyaspecsenyéjét élvezni, hanem kénytelen volt, mint mi, papagály-levessel és gyíkpecsenyével megelégedni.

Ezután beveztünk a San-Franciscon, egész a tengerbe való torkolatáig, Pernambuco és Espirito Santa tartományok között, majd a tengeren gőzhajóval Rioba vissza. Előbb azonban megtekintettük a nagyszerű Pál Alfons vízesést, mely magasságra ugyan nem, de vízbőiségre és változatosságra bátran kiállja a versenyt a híres Niagara-zuhataggal.

Azonban ennek, vagy éppen a ritka érdekes utazásnak kimerítő leírása igen eltérítene az elem tűzött céltól; e kis vázlatban csak braziliai *vadászataimat* akartam tőlem telhetőleg vázolni.

VII.

Medveadászat Magyarországon.

Tél volt; mély hó borította a felső Garam völgyét; fagyosan sivített alá a szél a Király-hegyről, kavargatva a finom havat a légben; tompán hangzott szánkáink csörgőinek zörgése a sötét téli éjben s baljóslatulag hatolt le a bagolyhuhogás a Gindura-szikláról, midőn mi, tizennégy órai utazás után, P. kastélyhoz érkeztünk.

187*. január havában, egy ily évszakban sok bajjal járó, több mint 30 óráig tartó útra azért határozók magunkat el, mivel a felől nyertünk értesítést, hogy több medve van téli szállásán körülnyomozva.

A következő derült téli reggel szép napot ígért, jöllehet a hőmérő — 23° R.-t mutatott; mindazáltal remélhető volt, hogy a nap a hőmérséket fokozni fogja s fölmelegít bennünket.

Prémes bundákba jól beburkolódzva, lábainkon halina-csizmákkal — a legalkalmasabbakkal ily hidegben — röptünk alá több szánon a Garam völgyébe. Egy órai szánkázás után egy mellékvölgybe kanyarodtunk s mennél tovább

haladtunk abban, annál hatalmasabbak lettek a hótömegek. A fiatal fenyőknek itt-ott csak a hegyei látszottak ki a hóból, a kisebbek egészen eltűntek; a vénebb fák csaknem összeroppantak a hótömeg terhe alatt s útunkon áthajolva, pompás hófödelet, mondhatnám pompás hólugast képeztek, mely az éppen kibukkanó reggeli naptól megvilágítva, ezer meg ezer gyémántként csillogott.

Soká e szép utat nem folytathatók, mert a lovak a hóba süppedve, megtagadták a szolgálatot; így aztán gyalog iparkodtunk a kitűzött találkára eljutni, a mi könnyebben ment, mint gondoltuk, mert a kétszáz hajtó meglehetősen ösvényt taposott előttünk.

A megjelölt helyre érkezve, haditanácsot tartottunk; mielőtt azonban az elfogadott tervről beszélnék, völgyünket kissé részletesebben kell rajzolnom.

Ez, Garamvölgyi torkolatától délfelé, körülbelül négy óra járásnyira húzódik föl egészen a tiszolczi határ havasi rétjei felé. Torkolatánál széles, felfelé fokozatosan szűkülő, magas sziklafalakkal szegélyezve, melyek közül egy vízbő, jelenleg befagyott patak csörgedez elő. A völgy jobb oldala a 4000 láb magas Klyak-ig, bal oldala a nemkevésbé magas Stossok-ig emelkedik.

E hely előtt két kisebb oldalvölgy ágazik el s ezek mentén jutunk el a rétekhez és a vadászlakhoz.

A medve-odúk a baloldali sziklafalokban voltak; azonban egy anyamedvét, egyéves bo-

csával, az átelleni völgyben nyomoztak ki, minélfogva a főhaditanácsban el lőn határozva, hogy az alvó medvéknek egyelőre békét kell hagyni s először a nőstény medvét fölkeresni.

Az első hajtás, e két óráig tartó türelempróba, mély hóban — 20 fok R. hidegben — sikertelen volt; csak hajtás után sült ki, hogy a vadász urak egyike miért hagyta el a helyét; pedig épp az ő állása mellett voltak az átváltott medvék nyomai, melyek csakugyan hajtásban voltak.

A vitéz Nimród erősen vitatta ugyan, hogy mitsem látott; a hó azonban árulója lett, mert tisztán kivehető volt a letett fegyver lenyomata s egy fa mögé vonuló vadásznak a nyomai, melyeken aztán a medvék átvonultak.

A patakon nem keltek át a medvék s így még a fővölgyben kellett lenniök, miért is egy második hajtást kellett még rendezni.

Mi a pataknál álltunk, melyen a medvéknek, ha ugyan a hajtók közt ki nem törtek, keresztül kellett jönniök. Balra mellettem állt fivérem, odább egy fiatal erdőőr, végül P. rokonom; tőlem jobbra B. erdőmester.

A hajtás már meglehetősen sokáig tartott, midőn közvetlenül előttem egyszerre csörtetést hallok, majd a hó tompa ropogását és erős horkolást. „Ezek a medvék!” — szólalt meg bennem egy hang s hallhatólag dobogott a szívem a vadászlázban.

Először szemközt jöttek velem, de aztán fivérem felé fordultak — mindig közelebbről

hallik a zaj – most, most kell kibukkanniok a sűrűből, – s csakugyan! íme itt vannak! Először is egy közepes anyamedve, utána a juhászeb nagyságú, egyéves bocs.

Az anyamedve megáll egy pillanatig, körültekint, lélekzetet vesz s aztán gyorsan átszökell a patakon; épp a túlsó partra akart kikapaszkodni, midőn fivérem egy jól irányzott lövése ebben meggátolja.

Dühösen fordult vissza a bocs felé, abban a hiedelemben, hogy ez harapta meg, földhöz vágja ezt s aztán utolsó erejét összeszedve, föl-kúszik a part szélére a fiatal erdőőr felé, ki izgatottságában két lövését egy fenyőfába küldi és krétafehér arczczal fut szomszédja felé, ordítván: „meglőttem a medvét!” E kiáltás valamennyi vadászt odacsál, utána futok fivéremnek s csakhamar megpillantottam a kiszenvedett anyamedvét, remek lövéssel valamivel a lapoczka mögött találva.

Azonban a fiatal medve sehol sem látható; időközben kereket oldott. Mögöttem liheg B. erdőmester, ki pillanatra megáll s elkiáltja magát: „De, uraim, egy megsebezett medve...” és hirtelen eltűnik a beszéde színhelyéről.

A hó besüppedt alatta és ő egy széltörés közé zuhant, melyből általános kaczaj közt húzták ki, miközben elbeszélték neki a szerencsés vadászati eseményt.

Hogy a mi korgó gyomrunk dél multát jelzé, legott letelepültünk oda, hol favágók és szénégetők a vágásban serényen munkálkodtak

s közel a patakhöz elköltöttük reggelinket, miközben a hajtóknak a Stossok-ot kellett megmászniuk, s a szirtekről lefelé hajtaniuk, melyekben a medvebarlangok voltak.

A parancs ki volt adva, de a hajtók meg sem mozdultak; végre is lehetetlenségnek nyilvánították, e mély hóban, még „krpi“ (hótalpak) segélyével is, fölfelé jutni. Bezzeg sokat ért most a jó tanács, mindenki hangoztatta véleményét, de senki sem talált a szeg fejére; végre az erdőmester segített ki bennünket a zavarunkból. Ő ugyanis két hordó pálinkát szállíttatott ki s ezekből minden hajtónak egy félmeszely pálinkát adatott, mire ezek a legjobb kedvvel, minden ellenvetés nélkül kezdték meg a sok bajjal járó menetet.

Egy órai szünet után odahagyva a hatalmas fenyőtörzset, melyen reggelinket kényelmesen elköltöttük, egy tót suhanczot hagytunk hátra örül, s azután ki-ki elfoglalta állását a patak mellett.

A legszélső balszárnyon S. főerdész állt, aztán az én csekélységem, mellettem az erdőmester, a vágás másik végén fivérem, s túlhan tovább a többi vadász.

A vágást magát megszállatlanul hagytuk; a meglehetősen széles lejtén — mint említők — sokan voltak a favágók, mélyebben lent, néhány helyen szünet égettek, minél fogva gyanítani lehetett, hogy a medvék e helyen nem törhetnek ki.

Egy órával később a Klyak hatalmas szikla-

meredélyei zúgva adták vissza az átelleni sziklafalról leadott jelzőlövés százszoros visszhangját, mire csakhamar hallhatóvá vált a hajtók riasztó kurjongatása, melyet mozsárlövések és kúrthangok kísértek.

Két erdőőr parancsot kapott, hogy a medvebarlangok előtt pisztolylövésekkel zaklassák ki az alvó medvéket, azonkívül messzire hangzó pásztorkürtöket fújtak, és így elég zajt üthettek, hogy a legmélyebb alvókat is fölriaszszák.

A felső barlangokban tartózkodó két medve csakhamar kijött s visszatört a hajtókon keresztül, kiknek megrémült ordítózásáról nagy bosszúsággal vettünk tudomást. Az alsó barlangokban tartózkodó medve azonban sokáig kérette magát s csak többszöri lövöldözés után suhant ki, de oly gyorsan és hirtelen, hogy az erdőört majdnem feldöntötte, ki aztán hangos szidalmak közt jelzé nekünk a maczkó kijövetelét.

A legfeszültebb várakozásban álltunk, különösen szomszédom és én, mivelhogy épp mielőttünk volt a barlang; természetesen a legnagyobb figyelemmel vizsgáltam az előttem elterülő erdőt, midőn egyszerre észreveszek egy, a hóban csaknem eltűnő tömeget, mely lavinaszerűleg gurul felém a meredélyes lejtőn alá.

Alighogy megpillanthatám, már túl volt a patakon, s máris keresztültört S. főerdész és közötttem; de gyorsasága daczára is felösmertem benne az előző hajtásból kimenekült medvét. Egyszerre tüzeltünk a sűrű erdőben a gyors menekü-

léssel iramodó fiatal úrra, ki, mindkét lövéstől találva, csakhamar terítékre került.

A ravaszabb erős medve először oldalt akart kitörni, de ott a sziklameredélyre bukkant; ekkor a puskások felé tartott, majd újra visszatért s végre a vágáson át vette útját.

Fivérem látta őt a levágott fákon, hófuva-
tokon és rözsegalyakon át gyorsan menekülni,
a nélkül, hogy a kurjongató favágók és szén-
égetők által feltartóztatni engedte volna magát,
ellenkezőleg! éppen közöttük tört keresztül; e
miatt akadályozva volt fivérem a lövésben. A
maczkó most a mi reggelizőhelyünk felé tartott,
a hol a mi tót ficzkónk őrt állt — vagyis inkább
ült — a már említett fenyőtörzsön.

Mikor a feléje robogó medvét megpillantá,
kővé dermedt; a reggelinkkel telt kosarat az egyik,
a boros palaczkot a másik kezében tartva, várta
ellenfelét; ösztönszerűleg nyújtván felé a kosarat
meg a palaczkot; a medve azonban a kínált
tárgyakat nem fogadta el, hanem bátor ugrás-
sal átkelt a ficzkón és törzsön s eltűnt a patakon
túli erdőségben.

A földre tepert „Jano“ borzasztó kiáltozá-
sára mindnyájan oda siettünk s megszemléltük
az élénken elbeszélő, nagyon sápadt ficzkót s
az előadását meghazudtoló friss nyomokat. „Oh,
bárcsak nyugodtan a reggeli mellett maradtunk
volna!“ — kiáltánk föl, az üres palaczkokat
vizsgálgatva, melyeket, hogy ki ürített ki, hatá-
rozottan megállapítani nem lehetett.

Mindenki boszankodott: fivérem, hogy nem

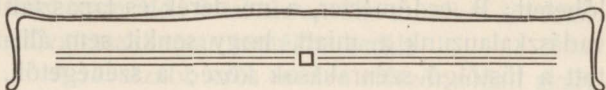
lőhetett; B. erdőmester, a mi derék és tapasztalt vadászkalauzunk a miatt, hogy senkit sem állított a füstölgő szénrakások közé; a szénégetők, hogy baltáikkal agyon nem verték a medvét, a többiek pedig, hogy azt még csak nem is látták.

Az egyetlen, a ki örülhetett, bizonynyal a maczkó volt, sértetlen bundával elmenekülhetvén.

A szegény hajtóknak, az ő nemzeti-viseletű rövid ingükkel, csupasz derekukkal és gyomrukkal, még egy adag pálinkát szolgáltatott ki, hogy e roppant hidegben a megfagyástól óva legyenek.

Ezek az edzett emberek, mihelyt a jóból sokat kaptak, a havon álomba merültek, de aztán, dacára a 24° hidegnek, nem sok idő múlva szerencsésen hazaérkeztek. Vajjon a mi pálinkánknak avagy szivós természetüknek köszönhető-e ezt?

A rendezkedés után hazafelé indultunk, végre is a legjobb kedélyben, mert hát mégis elejtettünk két medvét. Csakhogy – jegyzé meg valaki – a multság akkor lett volna tökéletes, ha a maczkó a neki nyújtott reggelit is elfogadta volna.

VIII.

Első lövésem medvére.

Már körülbelül harminczszor vettem részt a Kárpátokon medvevadászatban, a nélkül, hogy lövéshez juthattam volna; ejtettek ugyan szomszéd vadásztársaim, de felém csak nem akart a szerencse mosolyogni.

Mint szenvedélyes vadász azonban nem vesztettem el türelmemet, melyért nemsokára megjutalmazandó valék, — a szemem legalább, — mindenesetre.

Éppen cserkészünk fivéremmel, midőn az erdőőr így kiáltott fel: „Három medve!“ Haraggal akartuk e nem vadászos magaviseleteért rendreutasítani, midőn a velünk szembeeső sziklás, távoli hegylejtőn magunk is észrevettük a nyugodtan élelmüket kereső medvéket. A mennyire látcsövünkön át jól kivehettük, egy vén nőstény medve volt, két, csaknem teljesen kifejlődött fiával. Tanácskoztunk, vajjon belopásuk sikerülhet-e, a mit azonban egyhangulag lehetetlennek vallottunk. Mert míg mi a meredek szirtfalon alakúszunk, addig a medvék rég elinalhattak volna, vagy pedig annyira besötétedik, hogy sem utat, sem medvét nem találhatunk!

A mi Tantalus-kínjainkat még inkább az fokozta, hogy megjelent a negyedik medve is, valószínűleg a férj, egy erős, nagyon sötét példány.

De most már mi sem tartóztatott vissza minket s a mily gyorsan csak lehetett, iparkodtunk a völgybe alákúszni. E pillanatban jött a főerdész, a ki biztatott, hogy ő hajtókat rendelt ki, mert valószínű, hogy a medvék megtartják rendes váltóikat, ha nyugton hagyjuk őket; ellenkező esetben a közel határon kelnek át s aligha lesznek többé puskacső elé kaphatók.

Mi, sajnos, engedtünk a rábeszélésnek s a következő nap hajtóvadászatot rendeztettünk, melynél a medvék, a hajtók túlságos lármájára, át-törtek, a nélkül, hogy a vadászok közül valaki őket észrevette volna; így mondták legalább. Azelőtt való nap a cserkészetnél alkalmasint több szerencsénk lett volna.

A következő éjet egy zabföld mellett heverve töltöttem, melyet a medve félig elpusztított s én azt reméltem, hogy ez éjjel be fogja művét fejezni. Ugyancsak kellemetlen, hűvös augusztusi éj volt, meglehetősen holdvilággal s én, téli köpenyem daczára, csúnyául fáztam, mert mozdulni sem mertem.

Jó ideig vesztegeltem már ott, midőn végre halk recsegést hallok az erdő felől, mindig közelebről; végre az erdőszélen lehetett és — egyszerre megszűnt a nesz. — Gyöngé szellő emelkedett, egyenesen az erdő felé vonulva. Csakhamar aztán ismét hallottam az ágak recsegését, mely azonban, sajnos, mindig távolabbról hangzott.

Sokáig kecsegtetem még magamat ama reménnyel, hogy a medve vissza fog térni; de felhagytam azzal még napfelkelte előtt, miután a szél nem akart lecsendesülni. Az azután következő éjet az ágyban kellett töltenem, új erőt merítendő, miután újra értesítést kaptam, hogy egy másik földön két medve jelenkezett.

Ezekre nézve azonban más tervet szőttem. Egy a zabföld szélén álló fának két ága közé néhány deszkát tétettem s oda ültem föl. Ezúttal, alighogy elsötétedett, már hallottam a maczkó neszt; egyre közelebből hangzottak nehéz léptei.

Hatalmas ficzkónak kell lennie, gondolám, s kezem ügyébe vettem a fegyveremet. A hold éppen fölkel, úgy, hogy jó lövésre lehetett számítani.

Sajnos, másképp kellett a dolognak történnie. A medve egészen közelébe jött fámnak; több ízben hangos lélegzettel szimatolt, de az erdőből sehogy sem akart kimozdulni. Elöttem volt az egész zabföld, csupán egy kis darab volt mögöttem, sajnos, a hold által meg nem világítva — s a ravasz bundás, hosszas tétovázás után, épp ezt a helyet kereste ki magának lakomázásra. Bármennyire erőltettem is a szememet, a sötétben még az állat körvonalait sem vehettem ki. Borzasztóan fázva — a fagypont alatt néhány foknyi hidegben — türelmesen kellett kitartanom magas leshelyemen; nesztelen alácsúszásra gondolni sem lehetett, a medvét a legcsekélyebb zaj is tovariasztotta volna.

Csupán egyetlen remény táplált még, nevezetesen, hogy a medve, jó étvágyától ösztönöz-

tetve, áteszi a zabot a holdvilágította térig, vagy talán társának, kit az átelleni erdőszélen hallék motozni, irígység-ösztönözte látogatást fog tenni. Azonban e reményem sem teljesült; határozottan elfordult tőlem a szerencse!

Miután engem a medve néhány órán át nagy izgatottságban tartva gyötört, fám alatt osont el, — eközben már lement a hold s teljes sötétség állt be, — néhányszor megállt és szimatolt, majd visszatért nappali tartózkodási helyére.

A midőn hajnalodott, lemásztam kényelmetlen ülésemről s húsz lépésnyire a fám mögött, a medvének egészen friss — látogatójegyére bukkantam!

Nos, de lássuk első lövésemet, melynek még kevésbé látszott a szerencse kedvezni. Hajtókkal vadásztunk; az első hajtás eredménytelen volt; a másodikat fentebb a hegyek közt kellett megkisérelnünk; a vadászok körülbelül 500 lépésnyire a szikla-nyilástól helyezkedtek el; a hajtók a völgytől jöttek fölfelé.

A hajtás egy oldala szintén puskásokkal volt megszállva, a másik oldalán egy elterelő hajtóvonal volt felállítva, mely egész a hegynyeregig ért s melynek a puskások vonalán kívül eső része azzal volt megbízva, hogy végül a puskások mögött levő 500 lépésnyi széles erdőt hajtsa meg.

Énnekem egy sűrű, idős jegenye-fenyvesben jelölték ki helyemet; hátam egy szikla által volt fedve s hogy még kevésbé legyenek látható, leguggoltam mellé.

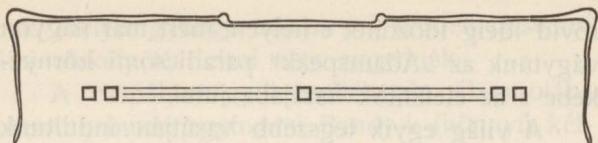
A hajtás már körülbelül két órája tartott, s még semmi sem mutatkozott; most már előttem

hallám a hajtók zaját, alig lehettek már tovább 200 lépésnyinél s én minden reménységgel föl-hagytam. E pillanatban hátam mögött recsegést hallok, arra fordítom a fejemet s mintegy 15 lépésnyire egy erős fekete medvét láttam egyenesen felém lappangani.

Nagyon óvatosan hatolt előre, úgy, hogy egy nyúl is több zajt csinált volna. Kezemben a puskával meg akarok lassan fordulni (mostani állásomban hátrafelé nem löheték), midőn észreveszem, hogy apró, gonosz szemét éppen rám irányozza, — egy pillanat alatt megfordult s hihetetlen gyorsasággal inalt tova. Fölugrottam s egy golyót röpíték utána; de mit ér egy medvének hátulról egy golyó, ha, mint nemrég is történt, egy medve 400 lépésnyire vitte még a szíven keresztül kapott halálos sebét?! Találtunk sok vért, de, noha még néhány vadász lőtt is utána, medvét éppen nem.

Az én példányomat az elterelő hajtóvonal zavarta fel, s így történt, hogy a medve hátam mögül jött, a honnan nem is gyanítottam.

Ugyanez a hajtóvonal, lövésem után, újra a puskások felé hajtá a medvét, melyet, noha némelyektől nagyon csekély távokra vonult el, többen elhibáztak. Másnapi nyomozáskor a medvét az igen meredek sziklkáig üldözték; itt azonban eltűnt a vérnyom; de miután a bundást többé sehol sem lehetett látni, nagyon hihető, hogy valamely hegyszakadékban pusztult el. De nekem az egészből egyéb nyereségem nem volt, mint az a gyönyör, hogy először lőttem medvére.

IX.

Vadászat elefántra Ceylon szigetén.

A monda szerint Ádám apánk Ceylon szigetén jött a világra, s itt lett volna a paradicsom; és valóban, a ki látta Ceylont, hitelt adhat a mondának, mert e felséges szigetet a természet nagyszerűsége és vidékei szépsége tekintetében nem mulja felül a világ bármely tájéka sem.

Mi, Nyugat-Ausztráliából jövet, hosszas tengeri utazás után, novemberben kötöttünk ki Point de Galle-ban, a sziget déli csúcsán; már itt is szembetűnik a banan-ligetek, pálmaerdők kimondhatatlan buja növényzete, mi annyira ellentétes képet nyújt az ausztráliai vidékek kopárságával. Azonban a nedves, gőzfürdőszerű forró levegő kellemetlen volt mindnyájunknak, mindenki izzadt ember, állat, de még a növények, sőt még a kövek is, melyek a nedvességtől úgy csöpögtek, mint minálunk a fűtött üvegház falai.

Tíz órai nyugtalan tengeri út után Kolombóba, a sziget fővárosába értünk, mely a kormányzó székhelye; itt is iszonyú forráság volt, s mi lehető

rövid ideig időztünk e helyen, mert már nagyon vágytunk az „Adamspeak“ paradicsomi környékébe s az elefántok hazájába jutni.

A világ egyik legszebb vasútján indultunk Kandyba, a sziget régi fő- és királyi székhelyére. Legpompásabb erdőkön át – melyek szép sziklacsoportokkal váltakoznak – több mint 3000 lábnyi magasságra jutottunk s a mesterileg készült vaspálya minden görbületénél újabb meg újabb kép tárult elénk. Itt egy singaléz falu, amott a legszebb, terrasse-szerűleg mívelt rizsföldek; emitt tátongó mélységből, ritka fajtájú, virágzó pálma koronája nyúlik fel, amarra pedig a leggyönyörűbb kilátás nyílik a völgyekre, melyeket vízgazdag folyók szelnek keresztül, festői vízeséseket képezve. E völgyeket magas hegyek körítik, melyek legmagasabbika az „Ádám csúcsa“, mely a láthatárból kiemelkedve, valóban ritka fenséges látványt nyújt.

Nem messze Mahaviligangától, a két, erdővel borított hegység közt festőileg fekvő Kandy városában szerencsések voltunk ama rendkívüli megtiszteltetés- és kitüntetésben részesülni, hogy a Buddha szent fogát, – melyet én különben közönséges krokodilus-fognak tartok – megtekinthettük. A számos belföldi zenekar, a búcsúhelyre nagyszámban érkezett fejedelmek pompás jelmezei, a szent ereklye tiszteletére tartott, s 50 dísz-elefánt kíséretében vonuló búcsúmenet, a különös tánczok és tánczosnők, a sajtóságos népesség iszonyú lármája, s mindezek összessége oly vonzó s nem sejtett látványt nyújtanak az európai-

nak, melyet gyöngé tollam s a rendelkezésemre álló csekély tér leírni nem engednek.

A vaspálya egyik mellékágán Gampolába utazván, innen egyfogatú Bandy-k (könnyű, kétülékes kocsik) a hegység felé vittek. Útunk paradicsomi volt Newura-Elyáig (mondd Niure lia), mely 6800 lábnyi magasságban fekszik, a kormányzó nyári székhelye és a kolombói helyőrség üdülőhelye.

Legelőször néhány nagy falun mentünk keresztül, melyeknek mindig házon kívül levő lakossága igen érdekelt. A singal férfiak, úgy, mint a nők öltözete a sarongból áll, egy, a csipőt és a lábakat körülfogó egy darab varrás nélküli szövetből; ehhez járul még egy kurta ingecske, vagy ujjas, a férfiak hajukban fésűt és chignont viselnek, míg a nők azt szabadon csüngve hordják. Ezért megtörtént, különösen eleinte, hogy mi a nőket, sajtóságos szikár testalkatuknál fogva is, gyakran összetévesztettük a férfiakkal.

Lehetetlen azonban összetéveszteni az Indiából ide átjött Tamel-nőket, kik szép, erőteljes és buja testalkatúak és sokkal sötétebb színűek. Ezek fehér sarongot viselnek, s kötényüket vállukon keresztülvetve hordják, mely azonban egész felsőtestüket fedetlenül hagyja. — Férfiaik öltözete még hiányosabb, egész öltönyük egy darabka fehér szövetből áll, mely a lábak közt áthúzva, csipőjüket övedzi körül. Megvallom, igen különösen éreztük magunkat, midőn eme falvak egyikében több száz ilyen Tamel-nőt és leányt láttunk meg, kik gyönyörű testeikkel élő

bizonyosságot tettek arról, hogy itt az öltözködés még ma is olyan, mint volt a régi paradicsomban.

Minél magasabbra jutottunk, annál kisebbek lettek a falvak, s kevesebb a lakók száma, de annál gyönyörűbb a táj. Magas hegyektől kerített, s Ceylon legmagasabb hegyének, a 8260 lábnyi Pedara Talagala tövében elterülő szép, tropikus erdőségbe érkezünk, mely telve volt legritkább fajtájú virágzó fákkal és virágokkal. Itt-ott hatalmas s meredek sziklafalak mutatkoznak, néha zuhogó vízeséseken, vagy vígan csermelyező patakon keltünk át, mely bájos völgybe tűnt el, vagy folyóvá növekedve, a messze távolban látszó alsóbb vidékeknek öntözésére szolgált. Néha a ritkásokon át egy-egy gondosan művelt kávéültetvényt láttunk, majd ismét a már említett magas csúcs villant ki a lombsátor alól, mely Ádám apánk lábnyomaival dicsekedhetik. S mindezek fölé a délöv sötétkék ege borult, a levegő hűvösen üde és illatterhes, mint nálunk egy nyári zivatar után, mindnyájan újraeledett kedélylyel s gyönyöríttasan kiáltánk fel: „Ez egy valódi paradicsom!” Későn este jöttünk Newurába, hol jó hírrel vártak, tudniillik egész friss elefántnyomokat fedeztek fel.

Másnap korán reggel legszebb reményekkel, s ama kellemes tudattal, hogy elefántra fogunk vadászni, indultunk útnak, rendkívül hűvös időben (mert éjjel dér volt) és — fegyver nélkül. Vasárnap lévén, az angolok mindenféle kifogást tettek ily napon való vadászat ellen, különösen azért is, mivel az igen szigorú „Clergyman“

lakása előtt kelle elmennünk; végre kibuvóra találtunk, t. i. napfelkölte előtt előre küldők fegyvereinket, s mi meg, séta örve alatt, később utánuk vonultunk.

Útunk nem igen hosszú, de igen kellemes volt, most bámulhattuk csak meg igazában Newura-Elya szép fekvését.

Eme, csupán a forró időszakban számos kolomboi család által lakott kis helység, hegy-csúcsoktól környezett fensíkon fekszik. Buján zöldelő rétek pótolják itt a kávé- és rizsültetvényeket, élénken emlékeztetvén szülőföldünkre, Ausztria szép havasi tájaira.

Csak midőn az őserdőbe lépünk, s meglátjuk a forró égövi növényzetet, ábrándulunk ki csalódásunkból. Sűrű haraszt és bambusok váltakoznak pompás lombozatú, előttünk ismeretlen fákkal, melyek azonban a magas fekvés miatt kevésbé vannak kifejlődve, mint az alantabb fekvő berkekben.

Friss, illatos reggeli légben, részint zöld réteken, részint erdőkön és írtásokon keresztül 1 és fél óráig tartó egészséges járás után, elértünk ama patak partjához, hol a két nyom volt látható, egy nagyobb és egy kisebb, mélyen a sárba nyomva. Az egyik oly óriási nagy volt, hogy lábaimat egymás elé rakva, léptem belé s mégis jókora darab hiányzott még átmérőjéből.

Fegyvereinket megtöltvén, rövid pihenőt tartánk, mely alatt dr. Moss, a minket kísérő természetbúvár és elefántvadász néhány jó tanáccsal szolgált. Véleménye szerint elefántra vadászni

nem valami könnyű dolog; nagy előkészületek- és sok hajtóval, mint az edinburghi herczeg jelenlétekor, hamar és könnyen lehet lövéshez jutni; ezek nélkül azonban igen sok idő s rendkívüli vadászszerencse kell. Ez utóbbira persze mindnyájan számítánk, és különösen e vidéken, — hol az elefánt azelőtt állandó vad volt, de mai nap, a sok építkezés és írtás okozta nyugtalanság miatt csupán váltóvad, — igen nagy szükségünk is lett volna reá.

A doktor megmagyarázta nekünk az elefánt fejalkatát kijelölte rajta a leggyöngébb helyet, hová célózni kell, hogy a golyó keresztülfúródhassék. Ez a fülnek felső vége és a szem közt levő mélyedés, melyet könnyebben lehet eltalálni, mint magát a kicsiny szemet. Ha az elefánt támadólag nekimenne valakinek, akkor az illető ama pontra célózzon, hol az orrmány a fejfel összefoly.

Legjobb a nagyobb öblű vontcsövű fegyver, mely aczélhegyű golyóval van töltve; ez előnyösebb az egyszerű robbanó ólomgolyónál.

Vadászunk bevégezvén beszédét, vadászni indulánk. Kétfelé osztottunk: dr. Moss és egy nyugalmazott kapitány s kíséretünkhöz tartozó két angol tiszt a newurai helyőrségből, a kisebbik nyomot, — én, meg fivérem és egy elyai vadász, vezetve egy, kiálló fogai miatt Tuskernek nevezett „Chicare“ (vadász) által, a nagyobbik nyomot követtük.

Ámbár a nyomok nagyon szélesek valának s az erdőben formyszerű utat képeztek, mégis

igen kellemetlen volt a fülledt, posvány-légben, össze-vissza kúszó gyökerek, bambuszok és sűrű lombzat közt előrehatolni.

Öltözetem angol zsákvászon-ing, nadrág és kabátból állott — a térítők alatt mindig ily ruhában vadászom — ehez erős, vastagtalpú czipők és szárharisnyák; s mégis a fárasztó út miatt oly melegünk lett, hogy csakhamar elkezdett a szomjúság kínozni.

Eleinte kétszer-háromszor átkelénk azon a patakon, melynek iszapjában az elefánt valószínűleg egy bizonyos ideig állott volt, hogy az iszapot a hátára vetve, a legyeket elűzze magáról; később sűrű gyökerek közt bukdácsolva, meredek hegyre másztunk, s a másik oldalán ismét lecsúsztunk, de mindhiába, elefánt mégsem volt látható.

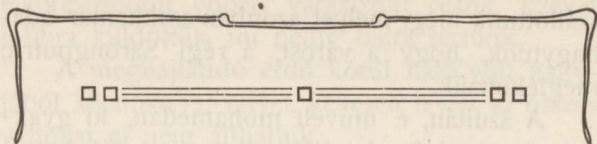
A „Chicare“ néhányszor ránk kiáltott ugyan, hogy közel vagyunk hozzá, s a lármázó angolokat csendességre inté; de azért mégsem mutatkozik semmi sem. Végre vadászunk lehajol, s kezével előre mutatva, továbblopódzik; már-már látni véltük magunk előtt az óriási állatot, majd mindegyikünk kikeresett már gondolatban magának egy-egy vaskosabb fatörzset, a szembejövő elefánt elől kitérendő, hogy a halálhozó golyóval fogadhassa; mindig nagyobb elővigyázattal megyünk előre; most nyílt helyre érünk: itt kell neki lenni! Végre majdnem hasoncsúszva, egy irtásba érünk, hol négy lábú óriásokat nem találunk ugyan, de helyettük óriás nagyságú egész friss . . . ürüléket; bizonyos, hogy a sűrű-

ben okozott lármás közeledésünk riasztotta el az állatokat.

E szabad téren számos nyom volt látható; világos, hogy egész csorda delett itten, mindent letiporva. A nyomozás ezáltal nagyon meg lőn nehezítve, s nemsokára el is veszítjük az eddig követett nyomokat, s a „Chicare“ sem képes az időközben ideérkezett dr. Mossal egyetemben többé rájuk akadni.

Orvosunk azt véli, nagyszámú társaságunk oly zajt csapott, hogy attól az itt legelésző elefántok eliramodtak. További üldözésük most már haszontalan lenne; fáradtan, ellankadva, éhesen és szomjasan fordultunk hazafelé s csak az ebéd folyamában derült fel egy kissé a rossz hangulat, mely sikertelen vadászatunk miatt uralkodott.

Vigasztalásunkra azt mondá a doktor: az elefántok annyira megfogytak már e vidéken, hogy az angol kormány, kimérendő ez eszes és hasznos állatokat, jelenleg nagyon kevés vadászengedélyt osztogat. Mint mondám, vakszerencsénknek kellett volna lennie, hogy egyet leteríthessünk; a doktor tehát meghítt a sziget északi részébe vadászni, hol valószínűleg előbb akadtunk volna valamire. De e szives meghívást nem fogadtuk el, mert még sok mindenfélét kellett a szigeten megtekintenünk, ezek után pedig gyorskocsin kellett sietnünk Galleba, nehogy a japáni gőzöst elmulasztjuk.

X.

Keletázsiai vadászatokról.

Singaporeban, az angolok eme szép szigetén, háromszor voltam, azonban csak egyetlenegyszer áldozhattam ott a vadászat nemes szenvedélyének.

Február havában volt; nálunk eléggé fagyos időszak, míg ott, az egyenlítő alatt, a szokott tropikus, egyenletes meleg. Magán a kis szigeten nem található vad, noha a korábbi időkben alig kellett az embernek a várostól néhány órányira menni, hogy tigrist lőhessen; most ez másképpen van. Ki kell menni a szárazföldre, a malaccai félsziget őserdeibe, ha lövéshez akarunk jutni.

A johorei sultán (maharadja) Abubakr meghívására (kinek apja adta el Singaporét az angoloknak) az ő területére mentünk vadászni. A mezeilakokkal, ültetvényekkel s erdőmaradványokkal borított szigeten körülbelül három óra alatt kocsiztunk át; aztán tizenkét, kanári-sárga frakkba és sarongba öltözött malayi, egy csónakon átvitt bennünket a tenger benyúló ágán Johoréba.

A szultán nyájas *bungalowjában* (nyaraló)

szállottunk meg, melyet azonban csakhamar odahagytunk, hogy a várost, a régi Sarongpotrit, megtekintsük.

A szultán, e művelt mohamedán, ki gyakran megfordult Angliában, nagyon jól beszél angolul, igen sokat tett városáért, iskolákat alapított, házakat építtetett, gőzfűrészgépet állíttatott tömördeák fájának értékesítése végett s vasutat építtetett az őserdőbe, hogy onnan a nagyszerű fatörzseket kiszállíttassa. A mit azonban minden javítási törekvése mellett sem tehetett: az a khinaiak által bérelt játékházak bezáratása volt; ő maga vezetett minket a játékhoz, mely a roulette-nek a rouge et noir-ral tarkított neméből állott; a színek sárgaréz koczkákra voltak felrakva.

Ezt egy reá szorosan illő tokkal fedik be, néhányszor megfordítják, négy különböző oldalon rakják a téteket a színek vagy egy bizonyos jel megnevezése mellett, s ekkor a koczkát leleplezik. Végre is mindig csak az ott ülő vén, pápaszemes khinai nyer, ki aztán búcsúzóul nyájasan vigyorog s néhány száz rakétát sütöget el.

Következő napon kellett a vadászatnak megtörténnie. A chicari-k több szarvast nyomoztak ki, de, sajnos, tigris nem.

Vitorlavászon-öltözékünkben, éppen nem mohamedánokhoz illő reggelizés után fölkerelkedtünk s nagyon kezdetleges kocsikon az erdő széléig jutottunk, innen pedig gyalog nyomultunk be az őserdő renetegébe. Egy egész csapat malayi chicari hosszú dárdákkal s néhány

elkorcsosodott ebbel, várakozott reánk. Ezeket jobbra küldöttük, mi pedig balra tértünk.

A meghajtandó erdő körül háló volt nagyjából alkalmazva, mivel, kevesen lévén, az összes váltókat el nem állhattuk.

A haladás nagyon sok bajjal és küzdelemmel járt, az erdőben fojtó, rekkenő levegő volt, ezer meg ezernyi mosquitóval telve, az erdőn kívül a mocsárba süllyedt az ember, s csaknem megsült a nap hevétől. A ki tudni akarja, mik azok a vadászfáradalmak, az csak vadászszék egyszer tropikus égalj alatt.

Két órai gyötrelem után, verítéktől átnedvesedve érkeztünk a hajtáshoz. Körülbelül 100 lépésnyire egymástól álltunk föl a legsűrűbb őserdőben, hol alig láthatni 30 lépésnyire.

Itt talán még nagyobb volt a hőség, mint a verőfényen, a földből nyirkos, fülledt levegő áradt s a lombfedélzetről velencei ólomtető-hőség. Minden öt perczben törülgetnünk kellett a szemünket, nehogy káprázzék az izzadtságtól. Egy lövés adott jelt a hajtás megkezdésére s a mi malayiink borzasztó zajt csaptak, majd fölhangzott az ebek csaholása s fegyverrel a kézben a legfeszültebb figyelemmel vártuk a történendőket. Először egy meglehetősen nagy madár jött, mely nagy suhogással vonult át a lombtengeren, háborítatlanul, látatlanul; aztán jött egy óriási majommama, csecsemőjével keblén, szájalmas, aggódó kiáltásokat hallatva, hagytam békén továbbmenni; végre mindig közelebbről hangzott a zaj s már hallám a szarvast törtetni, azon-

ban e szörnyű őserdőben mitsem láthaték. Szomszédom szerencsésebb, ő már húsz lépésnyiről lövéshez jó, azonban téveszt s az állatot a chicarik ejtik el az ő „spissibus“-ukkal.

Még néhány darab esett eme, egész Indiában honos szarvasok közül, de semmi más érdekes állat. Az egészben még az a legjobb, hogy egy hatalmas zápor még inkább eláztatott bennünket, mint a mennyire már eddig is voltunk. Mint Petermann vadászkönyvében a vadászok, úgy tértünk vissza fáradtan, kimerülten és leverten, egy egész iszaptengeren keresztül.

Csak a mi szeretetreméltó barna házigazdánk jó borai tudtak nálunk derültebb hangulatot idézni elő. Még másnap is kellett volna vadásznunk; mivel azonban nagyobb vadat nem nyomoztak ki, lemondtunk a további vadászatról s a tengeren Singeporeba tértünk vissza.

Kelet-Ázsiának meglátogatott többi országában nem vadásztam ugyan, de néhány érdekes dolgot hallottam az ottan dívó vadászatok felől. A francia Cochinchinában sokkal rövidebb ideig tartózkodtunk, semhogy annak belsejében vadászhattunk volna; a kinek azonban ideje és vaseszsége van, el ne mulassza itt a vadászatot. Két hét alatt elefántot, tigrist, szarvorrút lőhet, nem is szólva a kisebb vadakról. Jobb vadászat nem esik egész Kelet-Ázsiában, csak hogy őrizkedni kell e szörnyű égalj csúf erdei lázától; sajnos, nagy ritkaság, hogy meg ne kapja az ember. Két ismerős, kikkel a Messagerie gőzösön találkoztunk, P. őrgróf és br. Cz.

még két hétig tartózkodtak mi utánunk Saigon környékén s nem győztek eleget beszélni ama rendkívüli vadászatokról, melyekben részt vettek.

Hongkong, Macao, Canton környékén nagyon kevés vadászatra nyilik alkalom, különben is a látnivalók annyira igénybe veszik az embert, hogy eszébe sem jut a vadászat.

Észak-Chinában, nevezetesen Shanghaiban egészen másképp van. Itt bámulatos mennyiségű a vad, különösen őz és fácán. Shanghaiban épp oly tápszerű szolgálnak, mint nálunk a marhahús. Két angol tiszt, kevéssel odaérkezésünk előtt ott vadászván a környéken egy hétig, 400 fácánt, 80 őzet szállított haza, mi valóban bőséges teríték. A vadászat azonkívül még nagyon is kényelmes. Bérelünk egy dschunkét, fel fogadunk egy szakácsot, ellátjuk magunkat a szükséges élelmiszerekkel, ágyneművel s a számtalan csatorna valamelyikén behatolunk az ország belsejébe. Shanghaitól körülbelül egynapi út távolságra már vadakban bővelkedő vidéken vagyunk, járművünket parthoz erősítjük s töltenyekkel ellátva magunkat, kezdjük a vadászatot egy vizslával. Az örvös fácán (*Phasianus torquatus* Gm) a rizsföldeken tanyázik; az őzek, melyek hasonlóak a mieinkhez, a számtalan sírhalmon termő apró bokrok közt legelésznek.

Ha kilövdözzük magunkat, visszatérünk a dschunkéhez s másnap újabb vadászterületet keresünk föl. Mint mondám, rendkívül kényelmes és háládatos a vadászat, csak az ellenszelek

kényelmetlenek s ama sok vizes árok, melyen vadászatkor át kell kelniük.

Karácsony táján van a legjobb idő a vadászatra. Hongkongban egész hajórakományok érkeznek fácánokkal, karácsonyi és újévi ajándékképpen. Mi már mindent előkészítettünk ily vadászathoz, a dschunkét már kibéreltük, az ebeket kikölcsönöztük, midőn csúnya, hideg idő állt be, mi bennünket a vadászatban meggátolt s a helyett egy chinai lakomán voltunk a Taotäinál (kormányzó), kinél a 40-ik fogás után, mely nyolczéves tojásból, czápafarkból, madárfészekből, tengeri-férgekből, élő tengeri-rákokból, bambusz-hajtásokból, sesam- és lotusz-magvakból, ricinusz-befőttekből volt összeállítva, irgalom- és kegyelemért könyörögtünk.

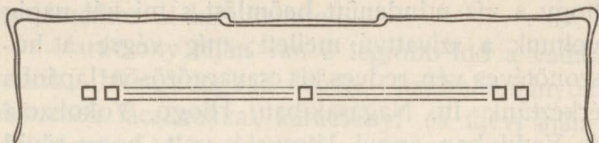
Élő fácánok közül csak a Hotel Astor kertjében levő pompás királyfácánt (Ph. veneratus) láttuk, e valódi díszpéldányt 5 láb hosszú farkával; általában Észak-Chinában e fajból a legszebb és legritkább példányok találhatók, melyek közül elevenen nagyon kevés kerül Európába s néhány talán még nem is ismeretes.

Vadászatunkhoz kedvezőbb időjárást nem remélhetvén, miután az úgynevezett Mailsteamer éppen Japánba volt indulandó, nem akartuk néhány fácánért japáni tartózkodásunkat egy egész héttel megrövidíteni.

Borzasztó utazás után, egy heves „Typhon“ által, melynek leírását mellőzöm, szörnyen meghányatva, — miközben kéményt és sajkát elveszítünk, — annyira egy oldalára feküdt hajónk,

hogy a víz mindenütt beömlött s mi két napig voltunk a szivattyú mellett; míg végre a huzonötéves vén, redves kis csavargőzösön Japánba érkeztünk. Itt, Nagasakiban, Hiogo, Yokohama és Yeddoban annyi látnivaló volt, hogy rövid ideig való ottidőzésünk alatt vadászatra nem is gondolhattunk.

Avatottak azonban beszéltek nekem, hogy a vadászat igen élvezetes és háládatos. Északon medvék vannak, odább délre szarvasok, vad-disznók és mindenféle madarak, nevezetesen fácánok s ezek közt a szép *japáni fácán* (Ph. versicolor Vieill). Az arany-fácán (Phasianus pictus L.) és a paradicsom-fácán (Ph. amherstiae Leadts) is előfordul, de csak elvétve. Bizonyosat, sajnos, nem mondhatok róla, mivel a mikadónál és szeretetreméltó nejeénél való audienciák, a tömérdek arany buddha s végre a gyönyörű theaházak (Tchaja) és „musme“-k látogatása nagyon igénybe vették időnket.

IX.

Vadászat szarvorrúra Jáva szigetén.

Jávában való tartózkodásom alatt leghőbb vágyam volt, egy szarvorrú-vadászaton egyszer résztvehetni. Hála a kormányzó s néhány hollandi tisztviselő szivességének, alkalmam nyílt ez érdekes látványosságnak szemtanúja lenni.

Néhány évtized előtt e szigeten még sok ily vastagbőrű volt, de most már nagyon megfogytak és ma a fővárostól igen messzire, a sziget belsejébe kell menni, ha néhányat elejteni akarunk.

Híre járt, hogy Bataviától két napi járásra szarvorrú-nyomokra akadtak, mi tehát nem késlekedénk sokáig, hanem jó reménnyel útnak indulánk.

A kies fekvésű Buitenzorgot reggeli 6 órakor hat jávai ponytól vont kocsiban hagytuk el, orvosunk, fűvészünk és egy hollandi katonatiszt kíséretében.

A míg az út egyenes volt, gyorsvágatva haladtunk, de mihelyt csak legkevésbé is hegynek kelle mennünk, nagyon lassan jutottunk előre, ámbár a koci hátulján álló két kengyelfutó rög-

tön leugrott, s kegyetlenül a lovak közé vágott. Ha az út meredekebb lett, bivalyokat kellett requirálnunk, melyek csak lépésben czammogtak; még rosszabb volt, ha lejtőre értünk; ilyenkor a lovakat ki kellett fogni, a kocsira pedig egy hosszú kötelet kötni, melybe az előkerített mezei munkások- vagy falusi lakóknak kelle kapaszkodni, s a kocsit a lejtőn leereszteni.

Minden 6 angol mértföldnyi közben postalovakat váltottunk, s e távolságot a pompás műúton, ha sík volt, 20 percz alatt jártuk meg. Kocsist nem cseréltünk, de a kengyelfutókat igen; egyenruhájukat azonban elvittük a végállomásig, úgy, hogy a közbeeső állomásokban a legényeknek a szabadban kelle átöltözködni, a mi őket azonban legkevésbé sem zavará, bár öltözetük szokás szerint egy kötényből állott.

Egynéhány hegyszoroson, s egynéhány falun — melyek barnabőrű lakossága, minket fehéréket meglátva, tisztelete jeléül leguggol és hátat fordít — keresztülmenve, végre 13 postaállomás s 72 ang. mértföldnyi útnak 10 óra alatti befutása után Badongba, egy hollandi ügyvivő és egy jávai kormányzó székhelyére érkezénk.

A hollandi ügyvivő szives volt nekünk szállást adni; általán nem lehet eléggé dicsérni a hollandok vendégszeretetét Jáva-szigetén. Rahden Adieputtie Cosumma kormányzó hosszabb idő óta betegeskedvén, bár szenvedélyes vadász, a vadászatokban részt nem vehetett.

Mi őt meglátogattuk. Egy fényesen díszített teremben zeneszó és játék mellett ünnepi lakomát

tartott; nejei, aranszövetű szoknyák és piros, rövid mellénykében, fejükön arany sisakkal, fülsértő nyávogással lebegtek a termen keresztül.

Másnap kora reggel kimentünk az erdőbe, szarvorrú-nyomokat keresni; s csakugyan, nem messze Lembangtól, a 6000 láb magas Tankoebanprahoe tűzokádó tövében találtunk is egész riss, mély nyomokat a lágy talajban, s egy formszerű utat a bambusz és liánok sűrűségeiben.

Vad tehát van, s így a másnapi vadászatok iránt a legjobb reményeket tápláltuk. Előbb azonban még a híres tűzokádót tekintettük meg, forró iszapjával s kéngőz-oszlopaival; azután lemásztunk még mind a két tölcsérjébe; képtelen vagyok meghatározni, vajjon a felettünk égő nap, vagy az alulról fölható pokoli forróság izzasztott-e meg jobban. Ily nagy megerőltetések után a vacsora és az éjjeli nyugalom nagyon jól esett.

A vadászat 6 órakor kezdődött hajtókkal. A rendezést a kormányzó vállalta magára, ki az itteni vidéken kitűnő vadászatokat tartott; mi tehát a vadászhelyre érkezésünkig a legszebb eredményt reméltük, melyben azonban csakhamar csatlakoztunk.

Egy mocsáros, magas fűvel benőtt síkságon állott egy mesterségesen fölhányt halom, s azon egy pavillon, s ez volt a találkozó. A halmot néhány száz jávai főnök nyargalá körül a legnagyobb díszbe öltözve: arannyal hímzett kalap és mellény, vörös sarong (kötény, mely a nadrágot pótolja) és csillogó karddal; a halmon pompás asztal volt terítve, s pástétom, sülték,

borok- és likőrökkel bőségesen megrakva; e mellett egy kitűnő jávai zenekar (Gamelang), mely körülbelül 60 hangszerből, ú. m. harang, fuvola, gong, dob, hegedű stb. állott, szünet nélkül hallatta dallamait.

Mindezeket meglátva, mint már mondtam, minden reményem odalett; mert kétségtelen szép látványosság, de nem vadászati kép volt ez. Midőn pedig a frakkos és lakcsizmás vadászok ötlének szemembe, kik furcsa ellentétben álltak piszkos, barna vászon-öltözeteikhez, akkor már egy kedvező vadászeredmény iránt minden bizalmam odaveszett.

A malay fejedelmek uralkodása alatt, mikor a sziget még nem volt úgy művelve, mint most, igen sok vad tartózkodott itt, olyannyira, hogy ezen 100 láb magas dombon állva, egy pár száz szarvast, vadkant és néhány orrszarvút is lehetett lelőni. Egyike az előbbeni kormányzóknak még résztvett oly vadászon, melyen néhány óra alatt 400 drb különféle vad, leginkább csak karddal ejtetett el.

Minthogy nekünk ily vadászat nem tetszhetett, azt kértük, hogy a síkságon foglalhassunk állást; kívánságunkra azonnal két, bambusz-szárakból készült állványhoz vezettek, melyről a síkságot beláthattuk; tehát még erre is volt gondjuk a jávaiaknak.

A síkság erdős magaslatokkal volt környezve, melyekről előbbi időkben a vadat lehajtották; vajjon most is így történt-e, nem tudom, mert én a hajtókat a síkságon láttam; ők három olda-

lon szállották meg a nagy lapályt, mi pedig a negyediket foglaltuk el. Nekem s testvéremnek néhány facsoport mellett igen jó váltónk volt, s midőn, a 600 hajtó hihetetlen ordítással megindult, reményeink ismét emelkedtek; de, sajnos, csak nagyon rövid időre; nemsokára fényesen felkantározott lovakon több lovas vágatott hozzánk, hogy minket a halmon levő hajtáshoz vezessenek, majd ismét vörösbe öltözött inasok champagneival szolgáltak, végre mindegyik vadász számára egy Opeszt (egy fából készült villa, melyre a fegyvert fektetik) és égő pálmakanóczot hoztak; most már csak az hiányzott még, hogy a kormányzó arany-esernyőjét, méltóságának jelvényét is elhozzák számunkra a napsugarak ellen. Ezen emberek igen jószándékúak, de a vadászat-hoz nem értenek; nagyon furcsa állatnak kellene a szarvorrúnak lenni, ha ily zajra már rég hegyenvölgyön túl nem volna.

Igen festői volt a hajtósereg közeledése. Legnagyobb része gyalog, meztelen, csupán egy úszónadrággal ellátva, s bambusz-botjaikkal rémítő lármát csapva; a szakaszvezetők fehér köpenybe burkolva bivalyokon, — a főnökök végre gazdag díszruhákba öltözve, tüzes jávai méneken, — melyek nyerge és kantára ezüstitől csillogott — nyargaltak. Mindnyájuk feje sajátságos, tarkára festett, tálformájú papirlemez-kalappal volt fedve. Ha a hajtók egy vadat felugrattak, a mi ritkán történt, a lovasok azonnal utána vágattak, s addig kergették, míg azt vagy klevanggal leverni, vagy pedig a kriss-t és badi-t az oldalába fúrni sikerült.

Egy ízben -- ó csoda! -- két szarvas jött felém, tulajdonképp csak akkorák, mint az őz, vannak még kisebbek is; de meghallva a jávai zenesíralmasan kesergő, vonyító nótáit, rögtön megfordultak; ugyanígy tett egy vadkan is, mely szintén sokkal kisebb, mint a mi vidékeinken létezők.

Végre irtóztató ordítózást hallok: Badak, Badak! hangzik mindenfelől, tehát -- gondolom a legnagyobb örömmel s izgatottsággal magamban -- egy szarvorrú van a hajtásban. Csakhamar mintegy 300 lépésnyi távolban tőlem egy szürke hátat látok a magas fűből kiemelkedni, egy szarv is kezd kilátszani; barna apródjaim az állványon a legnagyobb felindulásban vannak, s mindenáron lövésre akarnak csábítani. Lassan-lassan e formátlan tömeg közelebb ér, tisztán látom, hogy bivaly, de nem szarvorrú; mégis a hajtók tovább ordítóznak s makacsul állítják: szarvorrút láttak.

Midőn a hajtósereg a halom közelébe ért, a legtekintélyesebb főnökök egyike, egy pompás külsejű, vörösbe öltözött, sötét tekintetű ficzkó ugratott elő, s a kormányzósági előljárók előtt klevangjával tisztelegvén, további utasításokat kért. Végre pihenőre adatott jel, s most jött legtöbbjűkre nézve a fődolog, a vadászlakoma.

Így végződött az én szarvorrú-vadászatom, ez a valóban ritka és érdekes látványosság, de egyúttal egy tősgyökeres -- jávai vadászat.

XII.

Skóciai vadászatok.

S kóciában rendkívül vonzók és háladosak a vadászatok s igen nagy változatosságot nyújtanak. Találhatni ott rőt-, dám- és őzvadat, mezei és tengeri nyulat, nyír- és siketfajdot, fáczánt, fogolyt és „grouse“-ot, melyek az ottani gentlemanek nagy birtokain bőven tenyésznek s melyekből, gyakran egyetlenegy vadászat alatt, mindenikből lehet egyet-egyét látni, sőt lőni.

A Skóciában levő szarvas gyöngébb, igénytelenebb, mint a mienk, úgy testre, mint agancsára nézve; futói is jóval rövidebbek, zömökebb alkatú s a mi hatalmas fővadunkkal éppen nem lehet összehasonlítani. Egy 12-ágas „*Royal head*“ már csak ritkán fordul ott elő.

A nemes vad a sziklás, kopár, csak harasztal benőtt magas hegységekben tanyázik, s olykor a nagyon ritkás erdőkben, többnyire túlevelűekben s ezek közül leginkább erdei fenyvesekben. A magas hegység azonban legkedvesebb tartózkodási helye, hol is hihetetlen mennyiségben található a szarvasok, s azt hiszem, hogy éppen

ez az oka elkorcsosodásuknak; többnyire kisebb falkában láthatók, csak hajtóvadászatok alkalmával egyesülnek impozáns, százakra menő csordákká. Azonban leginkább cserkészve vadásszák. Őzek az alacsony „cover“-ekben s apróbb erdőcskében meglehetősen mennyiségben található, rendszerint hajtóvadászatok alkalmával a többi vaddal vegyest ejtik el őket.

Süketfajd nem nagyon bőven fordul elő, ellenben nyírfajd nagy számmal, s ez nem az alpokon és magasabb hegységekben tanyázik, mint nálunk, hanem a síkságon s nem is annyira félénk. Hányszor láttam én tuczatszámra kakasokat a réteken, az országúttól nem messze táplálékukat keresve, melyek még akkor sem iparkodtak a közeli erdőbe menekülni, midőn mellettök elhajtottam.

Süket- és nyírfajdot csaknem sohasem lőnek dürgés közben, hanem a többi vaddal, hajtóvadászatokon ősszel, utóbbiakat kutya előtt is. Vadászata jó ebbel a ritkás, harasztos skót erdőben s a lápos fensíkokon kitűnő mulatság, noha ez, a mi dürgéskor való vadászatunkkal – midőn üvöltő északi szél mellett, mély hóban, 6000 lábnyira a tenger fölött két óra hosszat nyugodtan ülünk – nem hasonlítható össze. Itt a keservesen kiérdemelt zsákmány, mint pompás jutalom, sokkal nagyobb örömet okoz.

A *skót hófajd* (*Lagopus scoticus*) tulajdonképpen csak az égalj által előidézett változványa a mocsári hófajdnak; nagy mennyiségben tartózkodik a lápos, szirtes harasztal sűrűen benőtt

fensíkokon és lapályokon; ősszel a kutyák előtt lövik; azonban a fácánok- és foglyokkal az erdei hajtásokba is belekerül.

De térjünk már most vadászatomra! 186* októberében, meghívás folytán, északi Skócziába mentem Aberdeenshirebe, szarvasvadászatra, hol szarvas-cserkészet (Dearstalkind), majd néhány hajtóvadászat volt tervbe véve.

A vadászterület, melyet ragadó folyam szelt át, nagyon hegyes volt, többnyire magas, meglehetősen meredek, kopár szirtormokkal, itt-ott apró, mocsáros fensíkok sűrű harasztal benöve; a pataknál, a lapályban volt az úgynevezett erdő, nagyon kiritkult erdei fenyves. Ily terepen a cserkészet egyáltalán nem könnyű feladat volt; a kopár hegyeken csak itt-ott lehetett találni egy-egy sziklatömböt fedezet gyanánt, a tetőn pedig a térdig érő harasztot, melybe be kellett feküdni.

Az első nap nem is volt sikeres nap; láttam ugyan elég vadat, de sohasem közelíthettem meg eléggé; mindig észrevett a falkánál örökdő vén tehén, s rögtön tovainalt az egész társaság s minden fáradságom kárba veszett.

A második nap már kedvezőbb. Az idő komor és sötét volt, midőn én reggel jókor, skót vadászom kíséretében, a virgoncz pony-n kilovagoltam. Csakhamar erős hóesés állt be, mely meglehetősen átáztatott minket. Fogvaczogva a hidegtől — mi még nyári öltözékben valánk — elkezdtük bolyongásunkat, egy órával a kilovagolás után.

Még alig haladtunk ezer lépésnyire, midőn a hófergetegben, jeles látcső segélyével – melyet minden skót vadász hord – egy falkát fedeztünk fel. Jó szél mellett a földre lelapulva kúszunk odább. Csupán a haraszt szolgált fedezetül, s hála a borult időnek és havazásnak, a vad nem vett bennünket észre; a nedves hóban való tartózkodás azonban nem nagyon kellemes dolog volt, különösen vezetőmre az ő skót öltözékében, csupasz térddel és czombbal, csak a „kilt“-be (zubbonyka) öltözve. Hóval érintkezésbe jött térdei egészen kékek voltak s annyira didergett, mikép attól félttem, hogy a vad meg találja hallani fogszagát.

Mindamellett is jól haladtunk előre s csakhamar lőtávokra jutottunk; a legnagyobb óvatossággal vontuk most elő fegyverünket vízmentes tokjából, melyre havas időben elkerülhetlen szükség van; fölvtuk a závárt. Én fegyveremet egy épp egyenesen álló sziklára fektettem. A legerősebb szarvast szemeltem ki a falkából, célba vettem s golyót röpíték vállapjába. A derék 10-ágas egy hatalmas ugrással egy szikla mögött eltűnt, utána a minket kísérő skót eb, mely kissé agarainkhoz hasonlít, csakhogy szálkásabb szőrű. Csaholása csakhamar jelezte nekünk a vad összeomlását. Azonnal ott termettünk s az ottani viszonyokhoz képest jól megtermett szarvast találtunk, melynek a golyó a legszebben érte vállapját. Azonnal kizsigereltük s az előhozott pony-ra felkötöttük.

A legközelebbi napon, cserkészeten, fárad-

ságos járás-keelés után a hegyek közt egy silány 8-ágast lőttem. Egy másik nap gyöngé 10-ágast, melylyel meggyűlt a bajunk. Kilovagolásunk alkalmával a hegygerinczen nagy falkát pillantánk meg, minélfogva azonnal leszállottunk s nagy fáradsággal cserkészünk, hason csúszva sziklától sziklához, haraszton, zombékon és mohan át egész 400 lépésnyire; ekkor meglebbent a szél s az állatok rögtön átkeltek a hegy élén. Mi utánok a bércznyergen, s már újra megpillanthattuk a falkát, a mint a legközelebbi hegygerinczen felénk pislogtak.

Skót kalauzom úgy vélekedett, hogy egy más falkát kellene fölkeresnünk; én azonban abban a véleményben voltam, hogy a már megtaláltat üldözzük; általában megkezdett dolgot nem szerettem félbehagyni, ellenkezőleg, szilárdan, kitartóan ragaszkodom ahhoz, míg célomat érhetem.

Most tehát a meredek hegyen lefelé kellett haladnunk a völgyön át s a másik oldalon a legnagyobb óvatossággal fölfelé. Midőn fölértünk, a falka újra mozgásba jött s egy kis erdő felé, völgynek lefelé vonult. Itt azonban könnyebb szerrel hozzá lehetett férni. „Most futólépésben odáig s jól fölhasználni a fák fedezését!” — mondá Donald, s oly gyorsan, a mennyire lehetett, futottunk az erdő felé. Csakhamar meg is pillantánk tíz darabot az erdő tisztásán; én pedig igyekeztem, a mennyire lehetséges volt, e nyugtalan és óvatossá vált állatokat belopni, s miután észrevettem, hogy újra odábbiramodni

készülnek, a legszélső 10-ágast, körülbelül 200 lépésnyiről, célba vettem.

A szarvas jól jelzett; csakhamar hallható lőn az őt üldöző eb vidám csaholása is, s mi oly gyorsan, a mint csak lehetett, követtük. Noha a szarvas nagyon vérzett, egy negyedóra mulva az eb visszatért, alkalmasint nyomát vesztve a vadnak a közelben átvonuló folyamnál, mert máskülönben órákig elüldözte a megsebzett vadat.

A csapa valóban a folyóhoz vezetett minket, melybe a vad menekülés közben belevetette magát. Éppen föl akartuk keresni a folyamon fölfelé a hidat, midőn én a másik oldalon, a vízben, közvetlen a part mellett, egy a folyóba hajló cserje alatt fölfedeztem a sérült szarvast. Átröpítettem hozzá egy golyót; elhibáztam ugyan, de futásra kényszerítém. A szarvas az időközben a folyón átúszott eb által újra üldözőbe véve, eltűnt az erdőben.

Mi most a hídhöz futottunk, s mikor a folyón átkeltünk, hallottuk már az ebnek megállítást jelző csaholását. A derék kutya a szarvast egy kis fenyvesben megállítá. Megadtam neki a kegyelemlövést; az első lövésem kissé mélyen és hátra esett.

Egy másik alkalommal hajtóvadászatot is rendeztek, mely rendkívül érdekes volt. Mindjárt az első hajtásban, — egy völgyben, a lövészek a hegynyergen, — néhány alpesi nyúl társaságában egy körülbelül száz darabból álló szarvasfalka jött felém. Impozáns jelenet volt, midőn a nemes vad óvatosan körültekintgetve közeledett

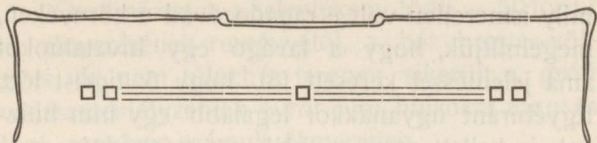
felém; valóban a képzelhető legnagyobb látvány, a minőt csak Skóciában élvezhetni! Ritkán lehet vadász oly szerencsés, szabad vadászterületen ily nagy számban látni fővadat egyszerre együtt. Sajnos, egyetlen kiválóbb példány sem volt köztük. Mily pompás képet nyújtott volna e gyöngye 8-as és 10-esek közt néhány 16- és 18-ágas, a minőkre Thüringiában és Magyarországon szoktunk vadászni!

A vad fölhasználta a köztem és szomszédom közt levő teknőszerű völgyületet s ott áttört; csupán egy villásra tettem lövést, de ezt elhibáztam.

A második hajtásban szerencsésebb voltam; késő délután, már a szürkület beálltakor, meglehetősen 10-ágast terítettem le.

Másnap szárnyasvadra volt hajtóvadászat az alacsonyabb erdőségekben és „cover“-ekben. Fél-séges mulatság volt ez. Fáczánt és foglyot tömérdek lőttünk; elvéve egy-egy nyírfajd is suhant el a fejünk fölött; majd egy hófajd, majd egy tengeri nyúl jelentkezett; emitt egy őz, amott egy nyúl, szóval mindenféle vad, daczára, hogy a tulajdonképi idény nyírfajdra és grousera már elmúlt, s a legnagyobb része már le volt lövöldözve.

E szép nappal bezártam Skóciában való vadászataimat. Eközben október 15-ike beköszöntött s a szarvasok is erősen üzekedtek, mely idő alatt az ottani vidékeken nem lövik. E szerint ott nem volt több teendőm s nagyon megelégedve skóciai vadászataim eredményével, tértem haza.

XIII.

Hiúzok~ és hófajdokról.

Nemrég a JAGDZEITUNG-ban amaz óhajtás volt kifejezve, vajha valamit, hallani lehetne az északmagyarországi hiúzok felől. Én, hála a jolsvai B. erdőigazgató szivességének, ama helyzetben vagyok, hogy egyet-mást közölhetek felőle, legalább a Gömörmegyében levőkre vonatkozólag.

A hiúz még ezelőtt tíz és néhány évvel ama vidéken csaknem teljesen ismeretlen ragadozóvad volt s a korábbi időkből csak nagyon hiányos jegyzetek maradtak fenn ez állatoknak a gömöri erdőségekben való szórványos előfordulása felől. Negyven év óta egyetlenegy sem ejtettek el. Csak mintegy tíz év előtt az őzvadnak néhány vadászterületen mutatkozott gyors fogyatkozása, mint szintén az erdőöröknek a jelentése gyanús nyomok felől, sejtették a hiúznak ott-tartózkodását.

1864. vagy 65. tavaszán a murányi uradalomban a strunzsaniki erdőrészben egy favágó meglehetősen erős nőstény hiúzt, mely egy csaknem kifejlődött kölyökkel volt vemhes, véletlenül ottjártván, agyonvert. Annak bizonyosságául,

mily ismeretlen volt e ragadozóvad e környéken, megemlítjük, hogy a favágó egy hivatalnokot ama jelentéssel keresett föl, hogy ő tigrist lőtt. Egyébiránt ugyanakkor legalább egy hím hiúznak is kellett azon a vidéken tartózkodnia.

Amaz időtől fogva a Garamvölgyben sok éven át színét sem látták a hiúznak s csak mintegy négy év óta jelenkeznek gyakrabban, s nem csupán nyomaikat, de magokat a hiúzokat is látták.

E ragadozó-vadnak meglepően gyors megjelenése úgy a murányi és káposztafalvai uradalmak erdőségeiben, mint szintén a gr. Andrássy Manó oláhpataki uradalmának erdőségeiben és a Muránynyal határos püspöki erdőkben, a lip-tói és a lip-tóújvári kincstári erdőkben, különböző gyanítgatásokra adtak alkalmat. Így beszéltek arról, hogy Rozsnyón, egy ott átutazó állatseregletből egy hiúz-pár szökött meg; sokkal valószínűbb azonban, hogy Galicziából vagy keleti Magyarországból, némely állatnál sajátos kóborlási ösztöntől vezérelve, vagy talán külbe-folyások miatt — mint vasútépítések vagy nagyobb-mérvű erdőirtások stb. — kerültek oda s okozták, hogy a vidék a valóban szép és érdekes, de a rőtvadra romlást hozó ragadozóval gazdagodott.

A gyors szaporodásnak megfelelő buzgalommal iparkodtak a kártékony vendégeket kiirtani. A legnagyobb erélylyel gr. Andrássy Manó lépett föl, kinek ez leginkább is érdekében állott, mert egyrészt az ő erdeiben jelentkeztek legelőbb hiúzok, másrészt egy gyönyörű, már évek óta gondosan ápolt őzállomány megmentéséről volt szó.

Osztönöztetve a jelentékeny lődj — 50 forint — elnyerésének reményétől, a bár hegyes-völgyes, de nem túlnehéz terepen sikerült a grófi vadászszemélyzetnek évről-évre hiúzokat fogni és löni, azonban számuk ösmeretlen.

A murányi uradalommal határos liptóújívári kincstári uradalomban, hol a medvetörök kivetése már évek óta használatban van s az emberek annak kezelésében begyakorolvák, az 1873-ik évben négy (sőt némelyek állítása szerint öt) hiúzt fogtak.

A legcsekélyebb eredmény a murányi erdőkben mutatkozott. A szédületes és szakadékos, majdnem megmászhatatlan sziklameredélyekkel megszakított meredek területeken, az aránylag még hiányos erdővéd-személyzet mellett, nagyon bajos volt a vadászat ily ravasz, félénk és folytonosan kóborgó vadra. A medvetör kivetése pedig sohasem volt szabad, mert a vadászat e neme a medvével szemben nem nagyon lovagias.

Így aztán tisztán a véletlen műve volt, ha az 1873-ról 1874-re forduló télen a murányi uradalomban két hiúz esett zsákmányul, és pedig két teljesen hivatlan vadász által. Az elsőt 1873-ban a helpai pagonyban egy juhász ejtette el. A hiúz, állítólag, világos nappal a juhok téli szállására beszőkvén, ott 5—6 juhászkuTYa lefűlelte s a juhász agyonverte. Minthogy azonban e juhász ismeretes orvvadász és nagyon jó lövő, az ő előadása meglehetősen valószínűtlennek látszik s inkább sejthető az, hogy ő a hiúzt megleszte s valamely fáról lőtte le.

A bőre, sajnos, elveszett, azonban állítólag fiatal hiúz lett volna, alig nagyobb, mint egy jó erős róka. Szőre barnás-vörösbe játszott s még nem nagyon feltűnő foltokkal tarkázva.

Az 1874. január vége felé egy falusi korcsmáros, ki szintén amaz emberek közé tartozik, a kik az egész világot a saját vadászterületeknek tekintik, felhasznált egy viharos napot, hogy jogtalanul bár, de az alkalomadta biztonságban vadászhaszék őzekre, néhány, hozzá hasonló vadászczimbora s két kopó társaságában.

A polonkai Zsdjárszko völgyében, közvetlen a havasok alatt, elkezdett egy kopó hajtani, de nagyon gyakran csaholt álló vadra. Csakhamar aztán, mintegy 30 lépésnyire, a korcsmáros felé egy hiúz futott s nyomban utána a kopó. Az első lövésre megfordult a hiúz s megragadta a kutyát, szörnyen megcsúfolva ezt, a mennyiben éles karmaival forma szerint leskalpozta s egyszersmind első lábait a váll-lapig csaknem péppé marczagolta fogaival.

A vadász néhány lépésnyire megközelíthetné a hiúzt s ezt az eben agyonlőhette. Nagyon szép nőstény példány volt s 56 fontot nyomott, noha egészen le volt soványodva. Az ősz folyamán alkalmasint ismeretséget kötött a lipitói medvetőrrel, mert egyik hátsó lábszára teljesen hiányzott s forradása egészen friss volt.

Ez volt mindenesetre az oka, hogy a kutya előtt futott, a helyett, hogy fára menekült volna. Volt alkalmam látni a bőrét, mely egyike a legsebbebb tarkázatú, ritka nagyságú példányoknak.

Most már tehát remélhetőleg nyugton lehet egy bizonyos ideig a murányi uradalomban az őz-állomány, mely eddig meglehetősen szép volt.

Hasonlóképpen a JAGDZEITUNG egyik száma kért fel arra, mondanék véleményt a *havasi*, s az ettől igen eltérőnek tartott *izlandi hófajd* előfordulásáról.

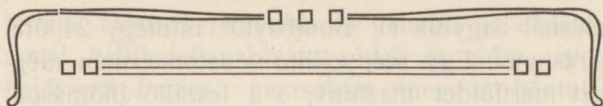
A *Lagopus islandorum* vagy *Tetrao islandorum* Faber, a természetvizsgáló szerint, fajilag különbözik a mi havasi hófajdunktól, — de én nem vagyok vele egy véleményen. A különbség, melyet én az izlandi hófajdnál fölfedeztem, ennek hangjában nyilvánult, mely a holló rekedt kiáltásához hasonlított s „*krjő, krjő*“-nek hangzott. Alakja és tollazata épp olyan, mint a havasi hófajdé, csak a színe talán világosabb nyáron át, a szárnya ellenben sötétebb, a minék egyébiránt az égalj is lehet oka; télen át mindegyik fehér.

Hogy vajjon az izlandi fajdnak a tojása — Faber szerint — 42 milliméter hosszú és 30 mm. széles-e, s csaknem feketével pettyezett vörössárga-e, mint a havasi hófajdoknál, nem tudhatom, mert azt nem láthattam.

Feltűnő és nagyon ellenkezik a mi hófajdunkkal az izlandi hófajd kevésbé félénk magatartása a vadász közeledésekor; ez ostoba madár, mint azt több ízben tapasztaltam, engedi azt egészen közelébe jutni s akkor is csupán harmincz egynéhány lépésnyire röpült. Én legtöbbször a lávamezőkön találtam őket, ritkábban a magasabb hegyek között.

E csekély eltérések, véleményem szerint, még nem elégségesek arra, hogy két fajt képezhessenek. Hang, magaviselet, tollazat, tartózkodási hely némely madaraknál nagyon különböző s mégis egy fajhoz tartoznak.

Én ezzel egyáltalában nem azt akarom mondani, hogy Faber tévedett; ő, mint ornithologus, valószínűleg nagyobb és fontosabb különbségeket fedezett föl, de a melyek egy vadász szemével tekintve, nem tűnnek föl — s én csak mint ilyen, nyilvánítottam véleményemet.

XIV.

Tigrisvadászat Kelet-Indiában.

Jáváról Singaporén, Poulo-Penangon és Ceylonon át utazva, a *Pen. and Orient. Steam Nav. Comp.* egyik pompás gőzösén Bombayba mentünk. Itt már alkalmunk nyílt, rég táplált óhajunkat megvalósítva látni s egy tigrisvadászatban résztvehetni.

Azonnal meg is csináltuk úti és vadászati tervünket s B. ezredes, az alkirály szárnysegédje kíséretében két nap mulva útrakeltünk. Meglátogattuk az Elephanta templomát, Ellora sziklába vágott, pompás templombarlangjait s a maga nemében páratlan agrai Taj-Mahalt, alabástromfalaival s türkiz-mozaikjaival; láttuk a delhii pompás palotákat és romokat; Benares szent berkeit, a Gangesben úszó, félig elszenesedett hulláival; megbámultuk a Hymalaya gyönyörű rhododendron erdőségeit, és ezer meg ezer mértföld hosszú s több mint 20,000 láb magas jéghegy-lánczatát stb. stb., de e mellett nem hanyagoltuk el a vadászatot sem s e végett több napig időztünk a „Central Provinces“-ban.

A Central-Indian Railway-t Gaduwarra álló-

másnál hagytuk el, Bombaytól mintegy 24 óra járásnyira. Egy szénszállító-vonaton ezután még hét mértföldet utaztunk, s a leszálló-állomáson elefántok és palankinok várakoztak ránk, minket tovaszállítandók.

Tevén már nyargaltam s utaztam is négy pompás, gyors tevé által vont s négy hindu által vezényelt kocsiban, végre Japánban férfiak által vont fiakerben, mely oly gyorsan haladt, mintha lovak húzták volna. Az elefánton való lovaglás azonban újság volt előttem, minélfogva otthagytam vadászomat a palankinban, hadd hintáztassa magát benne; én pedig kikerestem magamnak a legnagyobb elefántot, a melyen a doktorral helyet foglaltam. Hogy ez megtörténhessék, az állat mind a négy lábával letérdel, az ember föllép hátulsó lábaira, s farkába kapaszkodva, a hátára veti föl magát. A benszülöttek ezt hihetetlen gyorsasággal végzik. Az elefánt azonnal első lábaira emelkedik, mihelyt hátsó lábaira hágtunk; s ha az ember nem ügyes tornász, lógva marad a levegőben, vagy hasán kapálódzik a kolosszus kemény hátulján.

Némely úti-elefántnak kényelmes sátor vagy ülés van a hátán, a miénknek csak egy, kötelekkel odaerősített madracza volt, középen átmetzve, hogy az elefánt erős és éles gerinczét átbocsássa. Ezen, mindennek inkább, mint kényelmesnek nevezhető nyeregben kellett, — félig fekve, félig ülve, majd az éles hátgerinczre, majd egy kemény kötélre jutva, — az állatnak nagyon is ingó mozgása mellett, az egyensúlyt fenn-

tartani. Mennél nagyobb és vénebb az elefánt, annál kiállhatatlanabb az oldalt és előre való, hajószerű ingása; nemsokára meg is bántuk, hogy nem a legkedvesebb kicsiny elefántra kapaszkodtunk föl, melyen fivérem pompásan koczogott előre.

A táj nem volt nagyon érdekes, kissé halmos, itt-ott néhány fa vagy nyoma egy szántóföldnek, többnyire azonban, a mostani száraz időben, homok és por; üde zöld fának vagy zöld fűnek legcsekélyebb nyoma sem volt.

A láthatáron föltűntek a „Satpourra-hill“-ek a „Djungle“-i s azok fölött a Putchmurri-hegyek. A nap égető hévvel tűzött alá s mindenki árnyék után sóvárgott, a mi ez évszakban hiú kivánság.

Állataink is kezdték érezni a hőséget s a kényelmetlen üléshez járult még az elefántveríték-eső. Ezek ugyanis, mint az ebek, a nyelvökön át transpirálnak, a nedvet azonban mindaddig a szájokban tartják, míg a szükséges mennyiség összegyűl, hogy azt az orrmányon át, hűtözésül a hátukra fecskendezzék. Néhány meleg zuhany után ki kellett feszítenem esernyőmet ez újmódi eső ellen.

A jelenet egyhangúsága mellett némi változatosságot nyújtott a tömérdek antilope, melyet a síkon részint legelészni láttunk, részint pedig villámgyors tovairamodásukban bámulhattunk. Némelyikök oly picziny és oly szelid volt, hogy nem volt kedvünk lelőni; a nagyobbak után pedig hasztalan cserkészünk, hiányzott

a jó és elégséges fedezet, a mely nélkül a félénk állatok lőtávolra nem várják be a vadászt.

A kisebb fajta a szarvaskecske-antilope (*Cervicapra bezoartica* B.); a nagyobb fajta a *Portax pictus* B., rövid szarvakkal, nagyon magas marjjal, mely csaknem púpnak látszik. A kíséretünket képező angol tisztek néhányat „blue bock“-nak neveztek, azaz kék bak-antilope, melynek német vagy tudományos neve előttem ismeretlen.

Több órai lovaglás után egy kiszáradt s csak néhány pocsolyát visszahagyott folyónál fekvő Barhud nevű, nyomorúságos faluhoz értünk. Itt mégis csak van néhány magas fa, mely árnyat nyújt, azért itt le is telepedtünk oda déli pihenőre és — étkezni, mire az egész falu lakossága kicsődült.

A férfiak costume-je a már gyakran leirt fehér átkötő-kendőből, „that's“ áll. A nők azonban igen eredetileg öltözködnek; csinos tarka, a térd fölött végződő bő nadrág és rövid, hímezett, a félmellig érő ujjaska, egyébütt mezetlen. Némelyek az ujjaskát két, a mellen átkötött kerek vászondarabbal pótolják: „no more“.

Míg elefántjaink az oly ritka vízben megfürdeni iparkodtak, addig mi hozzáláttunk az L . . . director által hozott eleséghez. Sokáig nem tartózkodhattunk ott, mivelhogy még egy sok nehézséggel járó út volt előttünk. Nemsokára továbbindultunk, a halmok felé, melyeket néhány óra alatt elértünk.

Most már a vidék djungle-jához is eljutottunk; kiritkult erdő, magas fűvel borított tisz-

tásokkal s a lapályos helyeken kiszáradt patakok, néhány víztócsával.

Alig valánk benn a djungleban, máris mutatkozott vad. Itt egy páva röpült fel, amott egy csapat nagy, szürke majom nyargalt borzasztó zajjal az erdőn át. Mi üldözőbe vettük őket, de sikertelenül. Estefelé a Doodie melletti Camp Salichoucához érkezünk.

Itt egyetmást föl kell említenem az angol-indiai vadászatokról. Ezeket rendszeren egy csapat tiszt és hivatalnok rendezi, kik egy társaságot képeznek, a szükséges sátrakat, elefántokat beszerzik, vadászokat fogadnak, szóval a vadászat-hoz kellő minden felszerelvényről gondoskodnak s tigrisre, oroszlánra, medvére vadásznak, olykor a „Pig sticking“-et is gyakorolják, azaz lovon, dárdával iparkodnak a vadkant leszúrni. Ha valakinek ajánló-levele van, midőn Indiába megy, nagyon könnyen kap helyet valamelyik vadásztársaságban. Irántunk az alkirály tanúsítja a szivességet, a midőn kedvünkért egy vadászatot rendeztetett; a putchmurrei tiszték pedig oly szeretetreméltók voltak, hogy sátrakat kölcsönöztek, a melyekben mi az alkirály vendégei voltunk.

Táborunk pompás látványt nyújtott; nem messze a folyótól magas, de, sajnos, lombtalan fák közt állt a számtalan sátor. Mindenkinek megvolt a maga — a nap heve ellen körfolyósóval ellátott — kettős sátora, ágygyal, butor-zattal, fürdőosztálylyal stb. és néhány szolgálival.

A fehér szolgálknak éppúgy, mint a ben-szülötteknek megvolt a saját sátoruk. Azonkívül

volt egy konyha- és egy ebédlő-helyiséget magában foglaló külön két sátorunk is. A hajtók, körülbelül kétszázan voltak, a szomszéd falvakból kirendelt emberek, kik feleségeikkel jöttek s a szabadban tanyáztak táborhelyünk előtt.

Miután üdülésül megfürdöttünk, a társaság a pompásan berendezett ebédlő-sátorba gyűlt össze étkezni. Az ebédet indiai szakács készítette s valóban semmivel sem volt rosszabb, mint Európa legelső vendéglőiben szokott lenni.

Itt alkalmunk nyílt a társaság fölött szemlét tartani. Először kell említenem, — oly országban, a hol az ember eleped a szomj miatt, — a legszeretetreméltóbb embert, a mi derék élelmezési mesterünket, ki egyúttal az italokra is felügyelt: Mr. Le M., a „Central-Indian-Railway“ vasút igazgatóját; aztán a vadászat rendező- és vezetőjét, Depty Comsr. Capt. P., harmadszor Capt. S., a kerületi rendőrfőnök, egyszersmind a társaság mulattató, víg bajtársa; negyedszer B. ezredes, a mi kedves, hű kísérőnk Indián keresztül; ötödször a fáradhatatlan botanikus és útitárs, tengerészeti törzstiszt dr. W., hatodszor Backmann, a vasút német mérnöke, végül fivérem és én. — Valamennyi tisztességesen hozzálátott az ebédhez, de különösen az italokhoz, — aztán csibukra gyűjtva vagy Trichinopolis-szivarokat szíva hallgattuk a chicare-k (vadászok) jelentéseit.

Indiának némely részein a tigriseket elefánthátról vadásszák; az elefántok egy vonalban haladnak előre, fölemelt orrmánynyal harsogva be a djunglet; más részeken gyalog vadász-

szak hajtók láncolatában; néha lesből, családok mellől igyekeznek a tigrist elejteni, végre – mint mi tenni szándékozánk, hajtókkal, szembemenve a vaddal.

A tigris kipuhatólása- és csalogatására több helyen bivalyokat kötnek ki s éjen át künt hagyják. A hol a bivalyt a vad leütötte, ott kezdődik a hajtás, mivel a tigris, hogy másnap éjjel visszatérhessen, szokás szerint nem messze tartózkodik zsákmányától.

Mi a vidék djungleiben körülbelül harmincz bivalyt köttettünk ki.

Chicareink jelenték, hogy tegnap két bivalyt ütöttek le a tigrisek, és hogy reggel valószínűleg újra fognak megölt bivalyokat találni s a hol leginkább föltalálni remélhetjük a tigriseket, ott kezdetjük meg a hajtást.

A chicare-k állítása szerint medvék is találhatóak; mult éjjel is egy az elaludt őrszemet nem valami kiméletes szelidséggel riasztotta fel; vad-bivaly nyomait is látták volna a táborhely mögött; szarvas, majom, páva mindenütt van; ez volt a barna ficzkók biztató jelentése.

Szinte hihetetlen, mennyi vad és különösen tigris található itt, daczára a gyakori vadászatnak. Évenként ezen ragadozók nagy mennyiségét pusztítják ki, mégis az általuk szétmarcangolt emberek száma százakra, a barmoké pedig ezrekre rúg.

Az éj és a reggel nagyon kellemes, hűs volt; mihelyt azonban a nap kibukkant, tikkasztó meleg lett; szélben és árnyban + 43°, azonkívül

a lég oly száraz, hogy az izzadás teljesen megszűnt. Kéz és ajk fölcseresedett, a bőrnemű tört, a szivar burnóttá vált a tárczában, sőt a nyelv s a száypadlás is egészen kiszáradt. A jég és a behűtött víz gőzölgött, a palaczkok e víztől sohasem hamvasodtak meg s a poharak, a melyekbe egy-egy jégdarabkát vetettünk, elpattantak, mint nálunk az olyanok, a melyekbe forró vizet öntenek.

Fájdalom, reggel nem lehet vadásznunk, hanem a legnagyobb forróságot kell bevárnunk, először a jelentések miatt, másodsor pedig, mert a tigris csak a legnyomasztóbb forróságban vár be.

Tíz óráig a chicarékra vártunk, kik végre, a tegnapi jelentésekhez hasonlókkal érkeztek be. Elhatároztuk, hogy ott fogunk vadászni, a hol tegnap a két bivalyt megölve találták. Csakhamar hallók a megindult hajtók ordítózásait s egy órával később lovon és elefánton követték őket, hozzánk csatlakozván a társaság említett tagjain kívül még egy indiai rendőrfőnök s a mi két vadásznunk: Pulman és Nikitsch.

Tíz angol mértföldet kelle lovagolnunk leégett djunglékon, elhagyott földeken s kiszáradt folyammedreken át, minélfogva nagyon megörültünk, midőn a gyülekezőt elértük. Mi, pus-kások foglaltunk először állást s ezután a hajtók lehetőleg nesztelen kerítették be a meghajtandó jungle-t.

Mi állásainkat fákon foglaltuk el; az ágak közt elkészített szellős ülésekre lélrán kellett fölhágnunk. A lazán odahelyezett fadarabokat min-

denkinek a magával vitt kötéllel kellett odaerősítenie s úgy helyezkednie el ott fent, a hogy tudott.

Oldalvástlőni, vagy megfordulva éppen nem lehetett; biztosan csakis egyenesen előre lőhetünk, ha a gyöngye fa a legcsekélyebb szél által ingásba nem jött. E helyzetben kell, gyakran 2–3 óráig, a legnagyobb csöndben s a legtikasztóbb napon 60° hőségben ülni; létra nélkül lemenni nem lehetett s ezekből csak egyetlenegy példány volt, mely a legutóbb helyet foglalt puskásnál maradt. Elképzelhető tehát, ha én a tigrisvadászatot nem számítom a legkényelmesebb mulatságok közé.

— Miért kell nekem oda fölmásznom? — kérdeám B. ezredestől, — azért-e, hogy a tigristől biztosságban lehessek?

— Oh, nem, — viszonzá ő; — a tigris gyöngylen lehozza önt onnan felülről, ha neki úgy tetszik. Az egész csak azért van, hogy a fűbe lehessen látni; mert ha mélyebben áll ön, éppen semmit sem lát.

Kapcsolatban ezzel, meg kell említenem, hogy a tigris, ha még emberhúst nem ízlelt s még nem „men-eater“, rendesen fut az ember elől. Csak megsebzetten válik rendkívül veszélyessé. Nemrég történt, hogy egy megsebzett tigris egy tisztet meglehetősen magas üléséből egy ugrással lerántott s B. ezredest, ki már vagy 80 tigrist ejtett el, szintén egy sebzett tigris ragadta meg és czipelte néhány lépésnyire; mutatta is nekünk nyakán és karján az éles tigrisfogak mély nyomait.

Természetesen a legnagyobb szorgossággal vizsgáltuk meg lancastereinket s vadászaink arczáról olvasni lehetett a vadászszenvedély izgatottságát, a mint azt az előttük éppen elmesélt rémes történetek lelohasztották.

A hajtás jó sokáig tartott, azonban, a hőség daczára, meglehetősen kellemesen telt az idő „a legnagyobb izgatottság- és várakozásban“; én ugyanis több ízben hallám a vadpávák kiáltását, jeléül annak, hogy a tigris közelben és mozgásban van; éppúgy, mint nálunk jelezni szokták a fáczánkakasok a közelben lappangó rókát.

Láttam gyönyörű hímpávát, aztán tömérdek elvonuló majomcsaládot s végre egy szép, sötét-színű számbárszarvast (*Rusa Aristoteles B.*) is; erős, tömzsi állat, széles, rövid nyakkal és fejjel, rövid, erős agancscsal, rövid lábakkal és hosszú farkkal, melyre én, miután a hajtás már csaknem bevégeződött, rá is löttem s terítékre kerítém.

Aztán egymásután leszállingóztunk a fákról. Mindenki a tigris után kérdezősködött, mely csakugyan jelenkezett s a mérnök látta is egy pillanatra. Alkalmasint ő és dr. W. közt sikerült neki, a nélkül, hogy rálőhettek volna, keresztülsurranni.

A nap hevében kiállott gyötrelem után üdítőre volt szükségünk, miért is e célból néhány szóda-, hock- és champagnei-üvegnek kellett a nyakát szegni, melyek jégbe és sóba voltak helyezve s több kosárban hinduk czipelték utánunk.

A következő hajtás üres volt s így mi újra fölhágtunk elefántjainkra, hogy hazafelé indul-

junk; én a vadászelefántra kapaszkodtam föl a „Haudar“-ra, mely fából és bőrből készült, magas támlával ellátott kettős ülés, melyben azonban nagyon rossz ülés esik.

A többi vadásznapi csaknem úgy mult el, mint az első; én nem láttam tigrist; friss, széles nyomait igen, de magát a rettenetes vadat nem! Egyszer majdnem sikerült a hajtás; egy bivalyt megölt a tigris s azt is észre lehetett venni, hogy a tigris nyomai a közeli djungleba befelé és nem kifelé vezettek.

A legnagyobb elővigyázattal állítottak föl a vadászok és hajtók s a fáramászás is a legnagyobb óvatossággal ment végbe. Míg mi a legnagyobb izgatottságban és reménykedésben guggoltunk fáinkon, egyszer csak elkezd trombitálni az egyik elefánt; varjúk és pávák jelenkeznek s még mielőtt valamennyi vadász állást foglalt volna, a elefánt által megfutamított tigris oldalt kisurrant a hajtásból! Oh, te boldogtalan elefánt! Nem tudtad vagy 5 perczel későbbben hallatni rettenetes hangodat?! Most már a tigris odábbállt s minden további hajtás hiábavaló lett volna. Nagyon gyakran megesik az, hogy a mahout (elefánt-vezető) félelemből hangot adat állatával, hogy a tigris megfélemedvén, odábbálljon, nehogy ők ama kellemetlen helyzetbe jussanak, hogy sebzett tigrist kelljen üldözőbe venniök, a mikor a csupán elefántfülek által védett csupasz lábszáruk könnyen veszélynek lehet kitéve.

Ezúttal a tigris nagyon közel lehetett s az elefánt trombitálása nem véletlen. Lehet, hogy

a már megszimatozott tigris előtti félelmében tette ezt, jól tudván, mennyire megörvendeztetni vele mahout-ját. Ehez elég okossággal birt.

Átalában ez állatok okossága bámulatos; a mit egy, előttök ismert nyelven mondanak, megértik és a parancsot teljesítik. Ceylonban láttam egy elefántot, mely orrmányával s agyaraival köveket hordott egy híd építéséhez s azokat, mint a legjobb kőműves, egymásra illeszté. Ha a kő nehéz volt, lánczot vett elő, körülcsavarta azzal a követ s úgy vontatta azt a kellő helyre. Önkénytelenül is ama kérdés merül föl bennünk ilyenkor: ösztön volt-e ez csupán?

Miután a tigris odábbállt, egyéb vaddal is be kellett érnünk s ezek nem is voltak megvetendőek. Lőttünk számos szarvast, majmot, pávát stb., ezek közt pettyes szarvast. (*Axis maculata* B.), vöröses-barna színű, világos foltokkal, feketés csíkkal a fejtől kezdve a háton végig, tömör testtel, hosszú farkkal, rövid, hegyes fővel, 6-ágú, lant-alakú, hátrahajló agancscsal.

A majmok nagy, szürke, roppant hosszú farkú macskamajmok. Megható látvány volt egy majom-mama, mely mintegy könyörögve tartá fiát felénk. Egy másikat lőttünk, melynek mel-lén, sérületlen maradt kölyke sehogy sem tudta elképzelni, mi történhetett anyjával s rázta, tépdeste, mintha álmából akarta volna fölkelteni s figyelmeztetni veszélyt hozó közeledésünkre.

A legszebb látványok egyikét ama tömérdek páva (*Pavo cristatus* B.) nyújtja, melyek a hajtók

előtt futnak, majd felágzanak s végre szárnyra kapnak, éppúgy, mint nálunk a fácánok.

Éppúgy a felágzott, mint a csoportban föl szálló s röptükben levő pávák, csillogó színükkel és rendkívül hosszú, fényes farkukkal valami különös, rendkívül gyönyörködtető látvány. Williamson azt állítja, hogy nem repülnek magasan és nehézkesek, a mit azonban nem tapasztaltam. Löttem egynéhányra s ezek, ellenkezőleg, nyílgyorsan és igen magasan röpültek felettem.

A hinduk nem a legjobb szemmel nézik a pávák pusztítását s az angol tisztek kivánságára föl is kellett hagynunk vadászásukkal. A pávát szent madárnak tekintik. A mint itt majdnem minden szent: vannak szent krokodilok, szent ökrök, sőt még a pápaszemes kígyó is szent. Egy templomot én is meglátogattam Benaresben, telve undok, poczakos majmokkal.

A vadászati napok tigris nélkül multak el, de, elegendő vad mellett, eléggé kellemesen. Az esték ily vadászati kirándulásoknál rendesen mulatságosak is szoktak lenni. Legyen szabad itt — noha nem vág a vadászat körébe — az *escamoteure*-ökről és *kígyószelidítőkről* megemlékeznem.

Európai úgynevezett professzoraink közül egyik sem mérkőzhetik ez igénytelen indiai varázsló-művészekkel, kik valóban *hihetetlen* dolgokat művelnek.

Én csak rövideden egyet beszélek itt el számos mutatványa közül.

Egy, a szoba közepén a kőpadolaton álló és földdel megtöltött agyagfazékba mangogyümölcs magvát rejtí s ekkor a fazekat egy kendővel leborítja. Ha aztán öt percz múlva a kendőt fölveszszük, egy kicsiny növényt látunk a magból kikandikálni; egy félórával később az egészen magában álló s a bűvészszel semmi nemű összeköttetésben nem lévő edényben egészen friss, néhány láb magas mango-bokor nőtt, melynek növést 10 perczenként, a kendő levételekor igen jól lehet ellenőrizni. Ez a legbámulatosabb bűvészet, melyet valaha életemben láttam.

Nagyon meglepő, de kevésbbé kellemes a kígyószelidítők mutatványa. Ezek e művészethez az úgynevezett szemüveges vagy kobrakígyót (*Naja tripudians* B.) használják; ez az indiaiak „Tschintu-negu“-ja. Ezt a hüllőt, mely nyakán a vért egy nemét korongszerűen tudja kiterjeszteni, mint mondám, szintén szentnek tartják, mert egykor, vértjével a napon heverő Buddhát beárnyalta, midőn ez, utazásközben elfáradván, a földre lefeküdt és elaludt. A kígyók egy kosárban vannak s a szemfényvesztő leguggol hozzájuk s ide-oda hajlongva, egy klarinét és fuvola közé helyezhető hangszeren keserves zenét játszik.

Csakhamar kimásznak a kígyók, függélyesen fölemelik sárga testüket, kiterjesztik nyakvértjüket korongszerűen, sziszegve himbálják magukat ide-oda, s nyelvöltögetve kapdosnak a sarkán guggoló, csak felső testét mozgató, különben nyugodtan zenélő indiai felé.

Mi nem a legkellemesebben éreztük magunkat, midőn hat oly mérges kígyót, melyeknek méregfoguk sem volt kivéve, láttunk közélünkben szabadon mozogni. Átalában undort érzek minden kígyó iránt s Braziliában sem tudtam amaz eszmével megbarátkozni, hogy óriás-kígyóval lakjam egy fedél alatt. Mindig borzalmas lehet az oly boával való találkozás, mely több háznál, a többi közt Para tartományban, a macskák teendőit végzi.

Az előadás végével a szemfényvesztő kezébe veszi a kosarat s engedi a kígyókat abba egymás után bemászni. Szűk fogságuk fölé aztán fedél jó.

Egy másik esti mulatság a „Nautch“ vagy táncz, mely rendesen valamely vallási vagy családi ünnep alkalmával van szokásban. Borzasztó fuvola-, gitare-, dob- és tambura-zene mellett tánczolnak a nautch-leányok, körben forogva, míg felső testöket hevesen ide-oda mozgatják, csipőjüket forgatják s majd az egyik, majd a másik vendég előtt állva, kihívó pillantással és arcjáték-mímeléssel ugrándoznak.

A barna szépségeket, voltaképp ocsmány-ságokat, európai fogalmak szerint, fiúk váltják föl, kik, mint a dervisek, csupán lábhegyükön forognak. Aztán újra a leányok jönnek mindig túlhosszú, földet seprő szoknyájukkal s elkezdnek szörnyen énekelni, olykor-olykor fátyolt borítva magokra. Így foly ez minden változat nélkül s ha egy negyedórát szemléltük, tökéletesen be vagyunk telve e látvánnyal, azon-

ban igen sok belföldi egész éjen át nem győzi eléggé nézni.

De térjünk vissza a vadászatra. A mi többnapos expediciónk alkalmával, — mely elég gazdag volt zsákmányban, úgy ránk, vadászokra, mint a mi fáradhatlan botanikusunkra nézve, — tigris nem lőttünk; csupán az indiai rendőrfőnök lőtt egyet a Doolie-n. Megsebesíté első lövésre s hagyta őt megbetegedni; később Capt. P. és S.-sel vadászelefantra ült, mely bátran követte a véres nyomokat.

Az elefánt egyszerre meghökkent; a tigris pedig nyomban a fején terem; sikerült ugyan leráznia a vadat, a ráirányzott lövések azonban el voltak hibázva.

Az ekkép bátorságában megcsappant elefánt megfutamodott, mi tigrisvadászatokon a legveszedelmesebb dolog. P. és S. fönmaradtak, míg a bátor rendőrfőnök hátul leereszkedett, letérdelt s elejté a feléje lopózkodó s épp ugráshoz készülő tigris egy jó vállaplövéssel. A két kapitány és a mahout csak két mértföldnyi távolságra tudták az elefántot, mely őket árkon-bokron keresztül ragadta, feltartóztatni. Egy faág P.-t erősen megsebzé, míg S. sértetlenül maradt.

Az erős tigris bőrét és karmait, mint diadaljelvényeket, magunkkal hoztuk Európába, hogy itthon mégis legalább valamit mutathassunk a tigrisből is.

A vasúthoz való visszatérés, az óriási hőség miatt, az ú. n. „Doolies“-ekben (palankin) éjjel történt.

A különböző hordszékek valamennyi kellemetességeit végigélveztem már néhány világ-részben, különösen Chinában és Japánban, de borzasztóbbat, mint az itt használt „Doolie“, még nem találtam.

Ez *egy* erős rúdon függő, derékszögű hasábalakú közönséges láda, két oldalán nyitott, vászonfüggönyökkel ellátva.

Ha ez a hordozó „gép“ a földön van, a madráczán igen jól lehet nyugodni, de ha a rudat elől-hátul 6 ügető és lihegő ember a vállára veszi, akkor ez, miután folyvást feküdni kell, rázó és ingó mozgása miatt szinte tűrhetetlen.

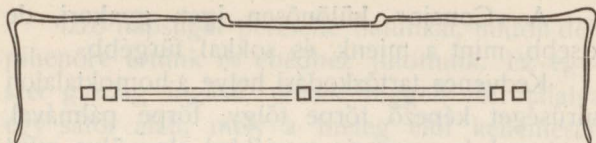
Minden „Doolie“-hez 18 ember volt rendelve, kik a felváltás alkalmával az embert még alaposan össze-vissza hányták, e mellett ütemszerűen fújtattak és hörögtek. Minél tovább tartott az út, annál keservesebb lett a nyögés, mely csakhamar kiállhatlan jajgatássá fajult, melyből én csak e szavakat érthetém: „pineke poni“, indus nyelven *víz*, és „*heavy*“, nehéz. Ebből aztán azt következtetém, hogy szomjaznak s hogy igen nehéz teher vagyok.

Az ily utazást már megszokott angolok tökéletesen jól aludtak, én azonban nem soká állhattam ki s inkább gyalogoltam palankinom mellett meztelen embereimmel.

Fáradtan, verítékkal borítva, a portól félig megfulladva érkeztünk, éppen nem a legirígylendőbb állapotban az állomásra. Friss fürdő s a tyúkhúsból és rizsből készült „*currie*“ minden

törődöttségből felüdítettek s készek voltunk újabb fáradoalmak elviselésére. Fájdalom, Indiában nem kellett többé vadászati fáradoalmakat kiállanunk, miután mi Bombayból egyenesen Suez-en és Trieszten át Bécsbe utaztunk, hogy a világtárlat megnyitásáról s a siketfajd-dürgésről le ne késsünk.

Vadász-üdv !

XV.

Vadászatok Spanyolországban.

A mult telet nagyobbára Spanyolországban töltöttem, még pedig Sevillában, Andalusia fővárosában. Az odavaló vadászatokat nagyon ajánlották nekem, tehát gazdag zsákmányt és kellemes szórakozást reméltem; sajnos, vadászatomat és ottartózkodásomat óriási árvizek rontották meg. Ehez járult még nőmnek súlyos betegsége, a mi miatt alig áldozhattam néhány napot a nemes szenvedélynek. A vadászatok azonban oly különösek és eredetiek voltak, hogy megérdemlik a megörökítést.

Spanyolországba Venezia, Marseille és Barcelonán át jutottam, Sevillába pedig Valenciát és Cordovát érintve; eközben alaposan megismerkedtem a spanyol vasutak kellemetességeivel.

Néhány pihenőnap után indultunk első vadászatunkra. Ezt Sevillától délkeletre terveztük, a hol számos üregi nyúl (Conejo) és fogoly — tulajdonképpen szirti fogoly — tanyázik, s úgyszólván egész Spanyolországban el van terjedve.

A „Conejo“ különösen igen gyakori, de kisebb, mint a mienk és sokkal fürgébb.

Kedvencz tartózkodási helye a homoktalajon sűrűséget képező törpe tölgy, törpe pálmával, myrtussal és rozmarin-cserjékkel elegyülve, mint Quintos magaslatain, a hol vadásznunk kellett. Ezen cserjék alig érik el a négy láb magasságot, úgy, hogy közöttük bátran lehet járni. Nehezebb a fürgé nyulacskákat megpillantani, a miért a legtöbb spanyol vadász, — már az egy helyben való ülésnek kényelme miatt is, — reájok hajtóvadászatot szokott tartani. Első ízben hárman busirozva, később azonban hajtókkal vadásztunk. A hajtók a lovasított községi és mezőőrökből kerültek ki (Guarda). Mindegyikének egy, a pincsi és a steieri kopó keresztezéséből eredett kis vadászkutyája volt, mely kevés ideig minden üregi nyulat hangos csaholással szokott űzni. A gyaloglást az andalusiai ki nem állhatja, a hajtók is lovon maradnak, a mi azért jó, mert minden hajtót lát az ember és bátran, fesztelenül lőhet. A meglehetősen nagy hajtásokban hangos kiabálás- és kutyacsaholással verik fel az üregi nyulat, többnyire a földalatti kotorék nyílása előtt álló vadász puskacsöve elé. Ezen hajtásokban a szirti fogoly néha szintén előfordul, legtöbbnyire azonban az olajfákkal borított mezőkön volt található, a hol néhány nyulat is elejtettünk. Az első ízben rendszeren lánczban szárnyrakapó madarak később szaladnak, s csak egyenkint kelnek, nyílsebesen surranván el tekintélyes magasságban a vadász felett, a mi lelövésüket alaposan megnehezíti.

Izzó napsugár perzselte hátunkat, midőn déli pihenőre értünk és ebédhez jutottunk. Ez egyszer gazdag fogású, remek reggeli volt tálalva egy sátor alatt, mely a meleg elől kellemesen védett meg. Előttünk volt a spanyol ételeknek egész borzalmas sorozata, a vízzel, eczettel, fokhagymával és kenyérrel elkészített „Gaspacho“; a kolbászban és nyelvben bővelkedő „Garbanos“ (puskagolyó nagyságú borsó), szalonnával spékelt és kélkáposztával körözött „Puchero“ és végül az egyedüli jó és ehető: szárnyassal és rizszel elkészített „Paelha“. Előkerült azonban a francia konyha is és a francia borok, a vadászok éhét és szomját enyhítendők és csillapítandók.

Úgy az első, mint a következő napon estig több hajtásban néhány száz üregi nyúl és szirti fogoly került terítékre. Ez volt egyik neme vadászatunknak.

Az élvezetet nyújtó vízi vadászat volt további szórakozásunknak másnemű folytatása.

A Guadalquivir árterén és mocsaraiban más években télen át számtalan mocsári szalonka tanyázott, ez idén azonban egy sem. Bennszülött vadászok ezért az enyhe telet okolják: sem hó, sem fagy nem űzte le a hosszúcsőrűeket Franciaországból, a Pyrenäkből s a Sierrákból a síkságra.

Az erdei szalonkák, — melyek hír szerint a Sierrákban bőven találkoznak — hasonlóképpen elmaradtak. Felhagytunk tehát ama tervünkkel, hogy a Sierra Morenába menjünk, a hol esetleg talán szalonkán kívül egy vaddisznót vagy szarvast lőhettünk volna, sőt talán egy hiúzt is (gato

montes), de a dolog oly bizonytalan, az utak oly feneketlenek voltak, hogy inkább a biztos vízi vadászatra szántuk el magunkat.

Sajnos, soká kellett tervünk megvalósítására várunk. Egy borzasztó árvíz lepett meg, s piszkos hullámaival ellepte Sevilla utcáit. Víz alatt volt a „Las Delicias“ sétánya; háromárbozosok úsztak a rakparton, a Duque-színházban a szinpadig hatolt a víz, és sok ház összedüléssel fenyegetett. Mindent elöntött a Guadalquivir sárga iszapos hulláma.

Ily körülmények között a vadászatra gondolni sem lehetett, a vízi vadászatot ugyan magában Sevillában is megkezdhettük, persze egészen más értelemben.

Magas, kétkerekű kocsikon, sajkákon vagy tutajokon tudtunk csak az utcákon közlekedni. Itt fát, ott kenyeret, itt eleséget, ott ruhát osztogattak, közben harsogva zúgott az ár, jajgattak a nők, zuhogott a zápor, böngött a vihar, ijedelemmel teljes kirándulás volt!

Midőn az ár némileg apadott, megkíséreltünk egy vadászati kirándulást a „Dehessa de Rinconada“-n, — sivatagon, — szóról-szóra fordítva. Ez egy vad olajfa- és törpe-bokrokkal benőtt, ingoványokkal érezett síkság, melyen néhány csorda legel. Sevillától éjszaka indulva, végtelennek tetszett az a 12 kilométernyi út, melyet valósággal egy iszaptengerben kellett megtennünk.

Zsákmányunk igen csekély volt, a mocsárban csak néhány sárszalonka, a cseplésben néhány fenyőmadár került aggatékra. Szirti fogoly egy

sem volt már itt, valamennyit kipusztították a csalogatóval.

Néhány nap múlva a Dehessa de Corián vadásztunk. Itt lakik egy Mánuel nevezetű öreg vadász, a ki a vadászathoz különösen ért s a vadnak járását és csapáit ösmeri. Patero – szó szerint kacsafogó – és két fia, mindegyik a maga nyúzott gebéjén várt minket a vadászat színhelyén néhány csendőrrel, kik mindig czirkálnak e bizonytalan vidéken. Előbbiek fekete spanyol kalapot, rövid zekét és az idevaló vadászatokon általánosan viselni szokott bőrkötényt viseltek, mely a lábszárat és térdet nedvesség és túske ellen védi. Elindultunk velük tehát a Guadalquivirnek egyik nem messze fekvő ágához, a hol néhány pompás darut pillantottunk meg; miután a becserkészésükről szó sem lehetett, azért annyira, a mennyire csak jól lehetett, elálltuk s megkísérlettük az érdekes madarakat felénk meghajtani.

Csakugyan szárnyra kapván, gyönyörűen kezdtek felénk vonulni, de szenvedélyes vadásztársunk egy elhamarkodott lövése örökre eltérítette őket láthatárunkból. Tovább menve, mocsárszalonkát kerestünk a vízárkokban, anélkül, hogy találtunk volna; a midőn Mánuel egy csapat törpe túzokot fedezett fel egy magasabban fekvő, buja tenyészettel pompázó mezőn.

Az árkokban bujkálva, sikerült őket három oldalról körülfogni. Patero a negyedik oldal felől hajtotta őket mi felénk. Midőn szárnyra kaptak, felém vonultak, egyre rálöttem, mire Mánuel felé

tértek el, kinek sikerült egyet ezen szép madarak közül megkeríteni.

E szerencsés eredmény után, valódi spanyolosan megreggeliztünk. Hideg paelchát, megczukrozott sódart czukorban hengergetett tojással s ehez néhány üveg Manzanillát. Felfrissülve folytattuk ezután vadászatunkat.

Egy kis tavon néhány igen érdekes törpe bűvár került szemünk elé (Colymbus minor). A közeledés azonban igen nehéz volt. A síkság számos mély árokkal keresztülszelve, a partok a még alig elapadt árvíz iszapjától fedve; ehez járult néhány meglehetősen vad csorda, több, valószínűleg viadaloknak nevelt bikával; mind oly dolgok, melyek a tovahaladást lehetőleg kellemetlenné tenni segítettek.

Mánuelnek köszönhattuk, hogy kerülővel a madarak közelébe juthattunk, melyek minket észrevéve, azonnal elmerültek. Mivel azonban a tó csekély volt, utánuk mentünk s végül az egész csapatot sikerült zsákmányunkul ejteni. Tollazatukat kidolgoztattam, női karmantyuknak kitűnően beváltak.

A következő vadászatot, ismételt árvízveszelelem után, gőzhajón csináltuk. P. unokabátyám Sevilla kikötőjében egy gőzbarkát bérelt. Ezen indultunk folyammentén s ott kötöttünk ki, a hol sok vízivad mutatkozott.

Az utazás elragadó szép. Lassan-lassan tűnedezik az arany-torony, Sevilla Giraldája, San-Telmo narancs- és pálma-ligetei, vitorlások, gőzösök, csajkák síklanak mellettünk tova, majd

nemsokára feltűnnek Algaraz mór várkastély párkányai, a kelő nap sugaraiban fürösztöten, — búbajos, szép kép volt! Majd Coria mellett haladunk el, a hol az öreg Paterot vettük fel, kacsázáshoz való hórihorgas puskájával.

Egy láncz darú merül fel a látkörünkben, de lőtávolon kívül vonulnak el; később a bibiczek ezrei; ki szerettünk volna kötni, de Mánuel odább alatt több és érdekesebb vaddal biztatott.

Nemsokára a partok mind sekélyebbé válnak, s mi a tengerig lenyúló Las Marismas beláthatatlan síkságára érünk. A síkságon nyáron által magas fűtenyészet pompázik és a Guadalquivir áradásaiból visszamaradt iszaptól termékenynyé téve, kitűnő legelőt szolgáltat.

Számtalan csorda és ménes látható, melyek a különböző morotvákön és tavakon élő madarakkal harmonikus életet folytatnak. Ezen árvíz-hagyta mocsarakon és tavakon kívül sok holtmeder is van, melyeken a vízi vad igen könnyen megközelíthető. Még délelőtt kikötöttünk az iszapos parton, a hol Mánuel fiait találtuk lovaikkal egyetemben. Ez az Isla Menor-on volt, mely a Guadalquivirnek egyik mesterséges átvágásából származott. A legközelebbi tavon egy sereg vadliba és kacsá ült, oda igyekeztünk. Nem volt olyan nagyon könnyű! A gyepek, a legutóbbi árvíz-től, lábnyi magasan volt vendégmarasztó iszapréteggel borítva, melyből minden lépésnél a lábat igen, de a csizmát nem mindig sikerült kihúzni. Ehez járult a nap tikkasztó forrósága, a

nedves, fényes iszap csillogott és villogott, hogy majd megvakultunk tőle.

Négy-öt száz lépésnyire közelítettük meg, lovainktól fedetten, a szárnyasokat, ekkor hasmánt földre kellett feküdnünk; pompás, puha fekhely volt!

Mánuel fiaival ezután megkerülték a lagunát, felénk hajtották a ludakat, melyekből el is ejtettünk néhányat, a lövés pillanatában térdreemelkedvén.

A sok kacsá s más, előttem ismeretlen vízi szárnyas, a darvakkal, sajnos, igen messze vonultak el felettünk, míg roppantul csodálatba ejtett, hogy ebben az iszaptengerben számos nagy túzok is büszkélkedett szanaszét.

A vízen és mocsarakon sok nyomot találtunk és sikerült is egy csapatot hat-hétszáz lépésnyiről megfigyelnünk. Mánuel volt az a szerencsés, a ki közülök három szép kakast lőtt, melyeket fiaival hajtatott maga felé, s a melyeket azután a vadludakkal együtt lobogó gyanánt akasztottunk gőzösünk árboczaira. A sikerült kirándulás után a hajón reggeliztünk s továbbindulván, egy magányos „posada“-hoz érkeztünk, a hol ismét horgonyt vetettünk.

A közelben egy vaddús tó terült el, ezt közelítettük meg, arcunk nehéz verejtéke mellett. Az iszap kellemetességeihez most ennek pestises bűze is járult, a mit a délutáni nap perzselő ereje csalt ki belőle. A tavon egy csapat törpe ibis ült, ezeket kellett becserkésznünk. Ezt, a hol semmiféle fedezet nincs, a következőképpen hajtják végre:

A lovat lenyergelik, csak a kötőféket hagyják rajta; ezzel a fejét a lábához kötik le, hogy legelészni lássék; mi azután a ló sörényébe, vagy farkába kapaszkodván, haladunk, majdnem földig hajoltan, a kis lovak által eltakarva, előre.

Így a ló által teljesen fedve, néha meg-megállva és óvatosan előre kémelve, majd közelebb húzódva, majd távolodva, könnyű szerrel lőtávolba juthat az ember. A vad hozzá van szokva a sok legelő lóhoz, azért a lovak közeledésében veszedelmet nem lát. Előbb az iszapon, majd a tó vizén keresztül, a mely itt, mint mindig, sekély s minden zombéktól ment, célhoz értünk, bár erősen megfájdult a hátunk. Mánuel egy intézésre fölemelkedvén, az éppen szárnyrakelő madarakra sortüzet adtunk. Számosan hullottak le; szép fekete-fehér állatok voltak, felfelé álló csőrrel. Unokabátyám „Avocette“-nek (*Recurvirostra avosetta* L., magyarul: gulipán) nevezte.

Miután a vízben még vergődő állatokat elfogtuk, ganga-ra (*Petrocles Arenarius*), a skót grouse egy fajához hasonló madárra indultunk vadászni, mely itt nagy csoportokban tanyázik. Úgy ezek, valamint sok törpe túzok (*Otis tetrax* L.), bibiczek, sirályok stb. kavarodtak körülöttünk, a ludak gágogtak, a darú krúgott s a láthatáron egy háromárbochos látszott a síkságon átsétálni; igen eredeti kép volt.

A nap nyugovóra hajlott már, midőn zsákmánynyal gazdagon megterhelve hazafelé indultunk. Sajnos, a vadászataink ezt a nemét spanyolországi tartózkodásomnak csak a vége felé és

csak egyszer élvezhettük. Ha a Marismas nincsen előntve, s az ember a gőzösön három-négy napig ott maradhat, akkor az felséges mulatság lehet.

Február felé a Guadalquivir vidékére jönnek ama szép rózsaszínű és fehér, karcsú lábú madarak, nagy görbe orrukkal, a flamingók (*Phoenicopterus antiquorum* v. *roseus*), melyeket állatkerteinkben gyönyörködve csodálunk.

A midőn Mánuel ezek megérkeztét jelezte, azonnal elindultunk, közel a folyóhoz egy vadász-kirándulást megkísérlendő. Marmolejáról egy bárkán Isla Mayor-ra vitorláztunk, a hol a flamingók voltak s Mánuel három lova várt. A flamingók első ízben nem vártak be, mivel sem csorda, sem ménes nem voltak a közelben, minélfogva feltűnt nekik a három hatlábú ló alattomos közeledése, s szárnyrakeltek. A legközelebbi alkalommal azonban jobban kellett ennek sikerülnie! De a flamingók ezúttal messze voltak, azért Mánuel sovány, vén gebéire ültünk, — melyek közül a legkülönb 12 frank és ötven centimesbe került — s a végtelen síkságon keresztül odalovagoltunk.

Gyönyörű legelőkön haladtunk, melyeken friss fű burjánzott, s hála a napnak és iszapnak, a legszebb tarka-barka virágokkal ékeskedett. Számos csorda vett körül bennünket, — melyek a Campagna di Roma-hoz hasonlóan — sövénynyel voltak egymástól elválasztva; ezeken kívül, mint rendesen, mély árkok is akadályoztak útunkban. Végre, négyórai lovaglás után, ezen végtelen síkságon át, mely egy pillanatra sem változik, — éppen oly kevéssé, mint az előttünk álló

Pic de San Cristobal, mely a halovány viola színű ködön keresztűlszűrődött, amazt uralni lát-szik, — értünk a Marisma legnagyobb tavához. A Lapillo most 12,000 hektár kiterjedéssel bír; az évszakok szerint azonban változik nagysága, néha a felényire apad, legmélyebb helyen is csak félméter mély, a legcsekélyebb szabálytalan mélyedés vagy zombék nélkül. Ez a kedvencz tartózkodási helye a flamingóknak, a hol a legnagyobb biztonságban érzik magukat; röviden, ez az ő szent berkük. Mánuel csakhamar jelzi jelenlétüket. Ha a szárnyak rózsaszínű árnyalatát nem látná az ember, egy, a vízben tartózkodó fehér nyájnak lehetne őket a távolból tekinteni. Nem messzire tőlük néhány ló látható, a mi közeledő lovaink tehát nem fogják őket megriasztani, s Mánuelnek alapos reményei vannak e vállalkozás sikerültében.

A mélyebb vízben való haladás a ló mögött, igen meghajolt helyzetben, midőn az ember egy kézzel még fegyverét sem tudja kellően tartani, nehogy a vízbe merüljön, vagy a ló felett kilás-sék, a forrón tűző nap alatt, mely még a vízből is visszatükröződött, még kellemetlenebb volt, mint a minap. Végre félórai közeledés után a flamingókhoz értünk. Még jobban leguggolva a ló hasa alatt, vizsgáljuk őket a tó felett — sajnos, még mindig 200 lépésnyinél is távolabb vannak; a miért is óvatosan tovább kell haladnunk. A csalódás nagy lett, mert még messzebbre kell őket követnünk, miközben keresztcsontunk már annyira fáj, hogy alig bírjuk kitartani. Szeren-

csére a flamingó nem oly félénk, mint legtöbb madár, hogy azonnal riasztva riad és menekül, csak valamivel továbbhúzódik, nehogy kedvenc foglalkozását, a halászást, megszakítani legyen kénytelen. Hangosan kelepelve tánczolgatnak, vagy lassan és méltóságosan lépdelve büszkélkednek ide-oda, nem is oly távol tőlünk; csak néha figyelik vizsga szemmel a közeledő különös lovakat, melyek közül a Mánuelénak pláne nyolcz lába is van. A mint említém, nem riadnak azonnal és szárnyra nem kelnek, de mégis oly bizalmatlanok, hogy lassan távolodnak az őket aggasztó tárgyaktól. Lassanként megnyugosznak és megszokják lovaink különös magaviseletét. A csapat zöme mindinkább megnyúlik, a bátrabbak visszamaradnak kisebb csoportokba verődve, s többé nem törődnek velünk, nyugodtan halásznak tovább. A kedvező pillanat tehát beköszöntött, hála Istennek! Már másfél óra óta hajladozunk s alig látjuk többé a partokat.

Néhány madár már lőtávolban van, de Mánuel biztat, hogy szedjük még össze erőnket s közeledjünk még jobban, dúsabb zsákmány nyérése reményében. Végre megállt, felhúzza a ravaszt s ránk rivall, hogy szaladjunk elébe a flamingóknak, mert lassan kelnek s így a nagyobb csapathoz közelebb juthatunk.

Ebben a pillanatban minden szenvedésünket elfelejtettük ama kép láttára, mely előttünk feltárult, midőn lovaink mögül előléptünk.

Vagy ezer flamingó képezett előttünk úgyszólván egy Tirailleur-lánczot, mely a legszebb

hajnalbitorban fürdik s a nyugodt vízen visszautükröződik. Még eddig észre nem vettek, s nyugodtan halásznak tovább.

A raj szárnya, közel 30 lépésnyi távolban tölünk, körülbelül egy tucsat madárból állott. Annyira el voltunk ragadtatva e képtől, hogy megfeledkeztünk Mánuel tanácsáról, s anélkül, hogy eljünk mentünk volna, nullás seréttel töltött fegyvereinket a pompás madarakra sütöttük. Mánuel és fiai ugyanezt teszik, s oh, szerencse! nyolcz maradott a remek állatok közül a víz tükrén, miközben a társaság többi része nehézkesen szárnyra kap. Egy ideig körülötünk keringenek, fekete mellső szárnyukat mutatva, valószínűleg meggyőződni a felől, ki köszöntötte őket oly udvariatlanul. Azután lassan tűnnek el dél felé. Még háromnegyed óra telik el, míg zsákmányunkat — néhány madár csak szárnyalva volt — összeszedtük, s késő délután lett, míg mi, mint a kiket kerékbe törtek, nyolcz flamingó mellé a parton uzsonnához ülhattünk. Csak éjjel értünk vissza Marmolejába. Így végződött flamingó-vadászatunk.

Hazatértemben néhány napig Madridban maradtam. A király Ő felsége kegyes volt engem vadászataira meghívni. Először Pardóban vadásztunk egy szép vadászkastélylyal büszkélkedő óriási parkban, körülbelül 22 kilométernyire Madridtól. Egy 6 öszvértől vont omnibuszon ezt az utat egy óra alatt tettük meg. Elértünk a magas dombvidékre, mely a hóval borított Sierra de Qudarrama lábánál fekszik. A nem messzire fekvő Escorial felől, — melynek párkányai az

egyik oldalról láthatók voltak, — jött már V-ik Károly ebbe az Eldorádóba. A sok forradalom a hajdan pazar és gazdag vadállománynak nagyon sokat ártott. Most inkább csak dámvad, szirti foglyok és tengeri nyulak mutatkoznak.

A Sierra melletti La Granja-ban felséges vadászatok szoktak lenni, ott sok szarvas és fekete vad is fordul elő.

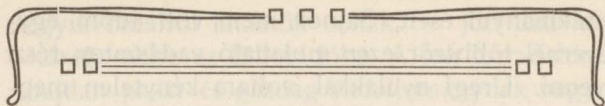
A nap első felében dámvadakra vadásztunk, igen nagy hajtásokban, melyek alatt, mint Andalusiában, a hajtók lovon ültek. A hajtók kerülőkből állottak egy főerdőörrel élükön; barna, piroshajtókás kabátjukban, pirossal zsinórozott nadrágjaikban, nagy szürke, remek kalapjukkal festői látványt nyújtottak. Mindegyik karddal és egy nyereghez erősített lőfegyverrel volt ellátva.

Mi vadászok, csodálatosan, embermagasságnyi sövény mögött ültünk, háttal a hajtásnak. Azt állították a vadászok, hogy a vad sokkal biztosabban jön, azonkívül mindenfelé lehet golyóval vagy seréttel lőni, anélkül, hogy valaki veszélyeztetve volna.

Ama tér, mely tisztán volt belátható, tökéletesen szabad volt, de nem igen nagy, miért is a lövés nem volt valami könnyű, ha a vad az utolsó pillanatban mutatkozott. Különösen a felettünk repülő szirti foglyokkal voltunk megakadva. Mégis oly szerencsések voltunk, hogy dámvadat, szirti foglyot és számtalan üregi nyulat ejtettünk el. Később csak üregi nyulakra vadásztunk kisebb hajtásokban, minden védősövény nélkül, e mellett azonban sok szirti fogoly is

zsákmányul esett. Sajnos, nem volt időm egyszerűen többször ezen mulattató vadászon részt venni. Üregi nyulakkal voltam kénytelen megelégedni közvetlenül Madrid közelében. De valóban felséges egy multság ez is. Egy negyed-óránnyira Madridtól van a madridi nők kedvenc kiránduló-helye, a Casa de Campo, egy királyi kis kastély, nagy, nyitott parkkal, kis ligetekkel és homokbuczkákkal. Ezen a dombvidéken az üregi nyúl hihetetlen mennyisége tanyázik; sem a sétáló madridiak, sem a feketeszemű, merész lovárnők, kik a nagyszerű homoktalajon száguldoznak, nem háborgatják őket nyugalmukban. Ezrivel lehet őket kotoréjkok előtt látni, vagy berekről berekre ugrándozni.

Egy délután ketten mentünk ki puskások, két óra múlva ismét otthon voltunk s több mint 30 nyulacska került a tarisznyába. Előbb egyedül vadásztunk, de nem igen sikerült sokat lőnünk, mert a nyulak okosabbnak találták barlangjukba visszavonulni. Csak miután néhány quarda elkezdte őket felénk hajtani, indult meg a lövöldözés. A szabad mezőn állottunk; bátran a honi körvadászatokba képzelhettük magunkat, csak hogy mezei nyulak helyett üregi nyulak ugrándoztak szanaszét s a Kárpátok helyett Madrid templomai és palotái mutatkoztak a háttérben, izzóan a nyugovó nap sugaraitól. Ezek voltak az én – sajnos – túlrövid vadászati élményeim Spanyolországban, melyek, lehet, hogy máskor talán jobban sikerültek volna, de egy igazi vadásznak így is néhány élvezetes napot szereztek.

XVI.

Egy vadászati kirándulás a Rocky-Mountain-be.

Az M-i vadászlakban, egy fárasztó zerge-vadászat után, néhány jókedvű vadász ült kedélyesen a fehér asztalnál. Sok szó esett a nap fáradalmairól, a hegytetőt elborító mély hóról, és a hegyszakadékokban perzselő szeptemberi napsugárról, mindegyik el akarta regélni, miképpen ejtette el zergéjét, ezerféle kifogással igyekeztvén menteni egy-egy elhibázott lövést; a zerge-kampókat is megcsudálták és összehasonlígtatták. M. erdőmesternek kedvezett, mint rendesen, a szerencse, egyikét a legszebbeknek megszerezni, melynek viselőjét előbb T. százados egy lövéssel megriasztotta volt.

A kampókról áttértek az ebédlőt díszítő szarvasagancsokra, megcsodálván az idegen világrészből került troféákat. A szép Axis-szarvast, Braziliának bögő-majmát, India páváit s végül az északamerikai bivaly fejét.

Ekkor fivéremet B. tanár imígyen szólítja meg: „Eme bivaly elejtésének körülményeit még

nem hallottuk, elmondhatná nekünk, mindnyájunk gyönyörűségére.“

Fivérem engedve a kérelemnek, körülbelül a következőket mondotta el nekünk:

„A mint tudják, világkörüli útunkban nem volt időnk Éjszakamerikában vadászni, de erősen elhatároztam a vadászatot más alkalomkor megkísérteni. Ez az alkalom a múlt évben kínálkozott, a midőn a philadelphiai kiállítást kellett fölkeresnem. Sajnos, csak igen kevés idővel rendelkezttem, mert az egész utat a kiállításhoz, azután a Rocky-Mountainhez és vissza az óvilágba, rövid hét hét alatt tettem meg. Május végén szálltam a „Russia“ nevű szép Cunard-gőzösre, Newyorkba indulandó. Nagyon rossz időnk volt, de annál kellemesebb útitársaink, úgy, hogy az idő igen gyorsan telt el. Különösen egy utas mulattatott minket, a ki az éjszakákat a fedélzeten töltötte, valamely jéghegygyel való összeütközéstől félvén; csak mikor pitymallott, vonult kabinjába. Jogosan félt azonban, mert már néhány családtagját veszítette el hajótörések alkalmával. A Newyorkba való megérkezést és az ottani életet eléggé ösmerik önök a sokféle leírásból; éppen úgy a philadelphiai kirándulást, a mely engem nem nagyon gyönyörködtetett; megkísértem tehát csupán vadászkirándulásomat ecsetelni.

Az U. S. hadsereg (lovasság) egyik M. nevű századosával ösmerkedtem meg, a ki ösmerte a távol nyugatot s a kinek vezetése mellett vállalkoztam kirándulásomra. Mint 1872-ben fivérem-

mel, most is Chicagón át Omahába utaztam, innen a Pacific-vasúttal a következő napon Cheyennebe értem, a Denver-Colorado-vonal kereszteződéséhez, 6000 lábnyira a tenger színe felett. Június 10-ike délelőttjén volt, s mi felhasználtuk a napot, hogy előkészületeinket az utazáshoz megtegyük. M. százados az U. S. lovas-ság két altisztjét vezényelte az utazáshoz, ehez még három trappert, illetve vadászt szerződtettünk: Davis Györgyöt, Potter Tamást és Sutter Vilmost. Útikészletünk egy sátor-, több üst-, liszt-, rizs-, kávé- s néhány konzervből stb. állott, a mit négy teherhordó lóra csomagoltunk. Mindegyikünknek két háts- és egy vadászathoz való lova volt, melyeket M. szerzett nekünk a gyarmaton, kényelmes californiai nyergekkel s egy-egy revolverrel. Velem egy Henry-féle express-és egy serétes fegyver volt.

Karavánunk július 11-ikén reggel öt órakor indult, és pedig éjszakkéleti irányban. A vidék egyhangú volt, csak a folyamparton láttunk néhány facsoportot, melyek a prairiek unalmasságába némi változatosságot hoztak s minket az izzó napsugártól kissé megvédtek. A Lodge Pole Creek-en kellett keresztülmennünk s valami 40 angol mértföldet lovagolnunk, míg délután 3 óra felé elértük táborozási helyünket a Dry Creek-en, a „Nebraska-Territorium“-ban. A vadak közül csak néhány prairie-kutyát láttunk.

A lovak lenyergelése után felütöttük sátrainkat, tüzet raktunk és jóízűen falatoztunk. A megerőltető lovaglás után nagyon jól esett a

nyugalom, csakhogy kellemetlenül háborgatott bennünket néhányszor a Coyot-ok vonítása.

A következő napon, június 12-ikén, szintén 5 órakor reggel indultunk, átmentünk a Platte Riveri North Forkon, s egy végtelen, imitt-amott gyeppel benőtt köves síkságon találtuk magunkat. A későbben elért fensíkon néhány antilopot pilantottam meg a távolban, de egyet sem tudtam közülök elejteni, csak néhány prairie-tyúkot sikerült lőnöm. A vadászat némileg késleltetett, úgy, hogy 4 óra lett, midőn 36 mértföldnyi lovaglás után Red-Cloud-Agency-be értünk. Ageney néhány primitív deszkabódéból áll s egy központi erődből, a hol az ügynöknél éjszakáztunk. A kis község mogorva tekintetű indiánoktól hemzsegett; a vad ficzkók nagyon izgatottak voltak a Sioux-indiánok mozgalmáról kapott hírektől; kellemetlen érzés uralt mindnyájunkat.

Június 13-ikán átkeltünk a Niobrara-folyón, melyet Warre 1757-ben kutatott fel.

A folyó igen mély, ennél fogva az átkelés igen nehéz volt. M. százados lova bele is esett egy mély kátyúba s kénytelen volt lovasával a másikkal partra kiúszni. A túlsó parton néhány antilopot fedeztem fel, becserkészttem s oly szerencsés voltam, hogy egy szép bakot elejtettem, egy másikat pedig megsebeztem. Előhívtam Vilmóst, a ki lovamat hozta, s most megkezdődött a hajsza a megsebezett vad után. Félórai száguldás után, a prairien keresztül, csakugyan utolértem bakomat, mely feltörve 25 kg.-ot nyomott. Ez az ú. n. Fortifer Antilop, a mely igen

kedves és roppant gyors, csak a prairiéken tartózkodik és sem erdőbe, sem a hegyek közé nem megy.

Egy unalmas síkság elhagyásával, 50 mértöldnyi út után, 5 órakor elértük a White Rivert és táborunkat, melyet mindenki örömmel üdvözölt. A szegény lovak a hosszú heves lovaglástól és a vadászattól nagyon el voltak csigázva. Csontjaim is fájtak s leszálláskor egészen meredtnek éreztem magamat.

Június 14-ike eléggé unalmas nap volt. 45 mértöldet kellett egy vigasztalan vidéken keresztülnyargalnunk, sem fa, sem élőlény nem volt sehol; csak csupa sziklát és homokszakadékokat lát a szem. Az úgynevezett „Canon“-októl (Barranca) megszakított „Mauvaises Terres“-ben voltunk, a hol a White-River elhagyása után tábort is ütöttünk. A teherhordó-lovakon hozott fával tüzet raktunk és ebédet főztünk. Az antilop-pecsenye kiválóan ízlett.

Június 15-ikén kora hajnalban indultunk tovább, mert a Mauvaises Terres-ből még aznap ki akartunk jutni. Ez estefelé sikerült is, s egy, sago-bokrokkal sűrűn benőtt, homokos síkságra értünk.

Egynéhány, homokdombnál tenyésző facsoport kényelmes tanyául kínálkozott, melyet azonnal el is foglaltunk. Röviddel elébb néhány vörös pontot pillantottam meg a nagy távolban, a mik Sutter véleménye szerint szarvasok lehettek, minélfogva egy kerülőt csináltam s leugorván a lóról, megkisértettem belopni őket. 150 lépésnyire

sikerült közelednem s ekkor egy úgynevezett Red-Deer-t vagy fehérfarkú szarvast pillantok meg. (Cervus Leucurus). Mivel az állat már szemre kapott, gyorsan célzok, lövésem eldördül, hallom a golyó csattanását s látom a szarvast, a Sage Creek sűrűségében, a hol éppen a táborunkat ütöttük fel, eltűnni. Sutter kutyája azonban, a mely időközben odakerült, nemsokára megtalálja a kimult szarvast, egy 75 kg.-nyi súlyú, közep-szerű példányt, melynek agancsa, sajnos, még burokban vala. A jó pecsenyét a táborban örömmel fogadták, mert a három trapper semmit sem lőtt volt. Örültünk, hogy egy ötvenmérföldes lovaglás után pihenőre térhettünk, jó és üdítő nyugalmat remélvén; sajnos azonban, a félénk lovak ijedező horkolása ebben megakadályozott minket, melyek a körülöttünk ólálkodó ragadozókat érezhették meg. Néhány, a sötét éjbe tett lövéssel igyekeztünk a láthatatlan és alkalmatlan vendégeket közelünkből elriasztani.

Június 16-ikán egy sziklás vidékre érkeztünk. Óriási, kerekded szikla-csompók láthatók itten, csoportosan egymásra tornyosítva, ez a tulajdonképeni Rocky-Mountain fensík, a mint azt Shermanál, a 8000 lábnyi magasságban fekvő vasúti állomásnál láttuk. Mély „canon“-ok (szakadékok) és „quebrada“-k (hasadékok) nehezítették haladásunkat, úgy, hogy csak 40 mérföldet haladhattunk. A Belle-Fourche-River gázlóján nem lehetett átmennünk, kénytelenek voltunk lovainkat lenyergelni és átúsztatni; magunkat pedig és podgyászainkat apródonként ama bivalybőrön szállított-

tuk át, mely sátorunk fedeléül szolgált, s melyből a trapperek mihamar egy kis canoet szerkesztettek. Ez az átkelés élénken emlékeztetett a „Münchener Bilderbogen“-re, a hol a kis festő az ő „nagy térképén“ a folyón átkel.

A sziklák között több szarvast láttunk, de egyetsem sikerült megkerítenünk, csak egy tehenet ejtettek el a trapperek. Mai tanyánk nagyon festőiesen feküdt; jobbról tetőszerűen lankadt fensíkunk a sok folyó szintjéig a síkságra le, balról emelkedik a Black Hills, mely nemsokára azután Custer tábornoknak a Sioux-indiánokkal folytatott borzalmas harczairól, majd ezek által történt felkonczoltatásáról vált hirhedetté.

A következő napon, június 17-ikén ismét állandóan hegyről lefelé nyargaltunk, hátunk mögött hagyva a sziklacsoportokat, dombokat, canon-okat és szakadékokat s ismét elértük a beláthatatlan síkságot

Negyvenöt mértföldnyi lovaglás után az Elk-Horn-Creek-en telepedtünk meg. Miután a környéken bivaly-csordákat reménylettünk találni, elhatároztuk, hogy itt két-három napig maradunk.

A vadászat talán sikerülni fog, vélekedék Potter, bizonyosat azonban ő sem tudott nekünk mondani, mert a tulajdonképeni nagyobb csordák ebben az évszakban feljebb északra tanyáznak, a hol a tulajdonképeni szép vadászvidékek terülnek el, melyeket később elérni reménylettünk.

Június 18-ikán korán reggel vonultunk ki a bivalyvadászatra.

Két trapper még sötét éjjel indult el előttünk

hogy, a hol lehet, a keresett vad nyomára bukkanjanak. Találkát adtunk magunknak d. e. 10 órára a delejtű irányában északnak, tanyánktól 30 mértföldnyire. Szerencsésen össze is találkoztunk; bivalyokra ugyan nem akadtak, de friss nyomait látták, melyek éjszaki irányba vezettek. Elhátároztuk, hogy követjük a csordát. Egy trappert visszaküldtünk podgyásznak és lovainkra való felügyelet végett.

Hosszú lovaglás után csakugyan a helyes csapára akadtunk, melyet estig követtünk. Tüzet gyújtottunk, beburkolódtunk takaróinkba s megkisértettük az alvást, miközben felváltva örködünk, mert a farkasok nagy étvágyat kaptak lovainkra, s közvetlen közelünkben kísértetiesen vonítottak.

Június 19-ikén igen korán nyergeltünk. Mind-egyikünk egy vízzel telt bőrsákot erősített nyergéhez, hideg szarvas-sültet dugott zsebébe, ezzel vígan megindult a menet a prairiek végtelenségébe.

Az igen jól kivehető nyomot követve, hét óra körül a láthatáron több fekete pontot fedeztünk fel. Bölények voltak!

Messzire elnyúló s megkerülő ívben lovgoltunk mindinkább közelebb a felénk meglepetten bámuló állatokhoz, míg mintegy 400 lépésnyire közelítettük meg őket; akkor, M. százados egy intésére, hirtelen fordulattal egyenest a tíz darabból álló csordának vágattunk, mely időközben már menekülni igyekezett. Mind-egyikünk kiválasztotta tehát a maga üldözendő vadját. Én egy vén bika után vetem magam,

melyet egy félórai, tüskén-bokron át való vágatás után, el is értem. Baloldalára igyekeztem kerülni, hogy jobbkezemmel ellene revolveremet használhassam. Néhány ugrás után sikerült őt egy golyóval köszöntenem, mely őt megállásra bírta, de villámgyorsan megfordul és nyílegyenesen nekem támad. A vadászló talpratermettsége akkor kifogástalan, ha hátsó lábain, előbb, mint a bivaly, gyorsan megfordul s szilaj száguldással az utána robogó bika elől elmenekül.

Lovam igen gyakorlott állat volt, legkevésbé sem kellett őt vezetnem, valódi szenvedélylyel űzte a bölényt, sebesen fordult, midőn lövésemet megtettem s elvágatott. A hirtelen fordulatnál ilyenkor csak arról van szó: nyeregben maradni! Ez nekem — hála a wieni lovaglói iskolában szerzett gyakorlatomnak — sikerült is. Különös érzés fogja el az embert, a midőn azt a fekete tömeget a sarkában hallja mennydörögni s megkönynyebbülten vesz lélegzetet, ha a bölény sikertelen üldözésével felhágy, mely a lónak egyetlen hibás lépésével végzetessé válhatik. Kétszer voltam ehhez hasonlóan üldözőbe véve, míg végre egy harmadik golyó a bölényt a földre terítette. A trapperek a púpját és nyelvét megsütés végett levágták, én pedig vadászati troféának a fejét vettem el, ugyanaz a fő, melyet itt látnak Önök.

M. százados is nemsokára hozzánk tért, egy bölény-tehenet lőtt. Ezután déli irányban indultunk visszafelé tegnapelőtti tanyánkhoz. Még nem jutottunk messzire, midőn egy horpadásban két buffalót pillantottunk meg. Leugrani, egy föld-

hullám által fedve belopódzkodni, egyet közülök lelőni: könnyű volt nekem; különösen, mert ezen állatok annyira gyámoltalanok és ügyetlenek, hogy gyalog rájuk vadászni nem is nyújtott nekem élvezetet. Ha az ember kedvező szél mellett les rájuk, akkor egy és ugyanazon csordából harminczat-negyvenet is kilőhet a nélkül, hogy a többiek menekülnének. Hallják ugyan a dörrenést, de nem mozdulnak, s bambán bámulják meg holt vagy megsebesült társaikat. Nem is csuda tehát, ha a bölényállomány iszonyúan apad s nemsokára kipusztulnak; hiszen csupán bőrük végett ezrével lőtték őket halomra.

A Keletre került takarók statisztikája szerint az 1872—1874. években négy és fél millió bölényt pusztítottak el. Főtartózkodási helyük, mint említém, ezen időszakban többszáz mértföldnyire feljebb éjszagnak fekszik, szerencsének mondható tehát, hogy ezen néhány darabból álló csordát oly mélyen délre találtuk, máskülönben aligha hozhattam volna díszül egy bivalyfejet magammal, a mit egy, időközben tanyánkra ért tudósítás is igazolt.

Későn este t. i., a midőn tegnapi tanyánkra érkeztünk, egy utánunk küldött trappert találtunk ott, azon üzenettel, hogy a Sioux-indiánok, még több más benszülött indiánus törzsszel, harczra keltek, minélfogva nem maradt egyéb hátra, mint mielőbb a gyors visszavonulást megkezdeni, ha a skalpirozástól menekülni akartunk. Bosszankodva bár, de a következő napon, június

20-ikán, korán reggel azt meg is kezdtük, s a Big Cheyenne River átkelése után partjain táborba szálltunk.

Június 21-ikén napkelte előtt ismét továbbmentünk; kissé jobban nyugot felé kellett eltérnünk, hogy az indiánokat kikerülhessük, a kik köztünk és a Cheyenne City között, mely kiindulási pontunk volt, valamennyi fehérbőrűt felkoncizoltak.

Estefelé, miután napközben sziklás vidéken, később sago-cserjékkel fedett homokbuczkákon haladtunk keresztül, a trapperek egyike két medvét pillantott meg, és pedig a grizzly-fajt; azonnal követték, de sikertelenül, miután a grizzly, mint minden más medve, fél és menekül az ember elől.

Elhatároztuk tehát, hogy itt ütjük fel tanyánkat, hátha sikerül egy medvét elejtenünk. Egy teherhordó-lovat, mely erősen megbénult, feláldoztunk, s a sziklák között, a hol medvenyomokat találtunk, kipányváltuk. A kedvező szél irányában tehát egy szikla mögé lesbe ültem, s késő éjjelig vártam türelemmel, de hiába. Miután egy egérke sem mozdult, lehangoltan tértem vissza táborunkba. Potter azonban nem vesztette el reményét s tanácsolá, hogy pitymallat előtt ismét a lóhoz lopakodjam.

Ezt, június 22-ikén, néhány órai üdítő alvás után, meg is tettem. A legnagyobb elővigyázattal osontam tegnapi leshelyem közelébe, azután négykézláb másztam a homokban a nagy kő mögötti ülőhelyemhez a honnan a lovat láthat-

tam. Hallhatóan dobogott a szívem a vadász-
láztól, a midőn a ló helyett egy szürke tömeget
láttam a pitymalló homályban mozogni. Körül-
belül száz lépésnyi távolba, úgy czélzok, a mint
csak jól lehet s meghúzom a ravaszt. A lövés
után meg sem mozdul semmi sem; nekem azon-
ban, hogy ebben bizonyos legyek, egy hosszú
félórát kell várnom a legnagyobb izgatottságban
a hajnali világosságra, a midőn is, kimondha-
tatlan öröömre, egy kimult medvét látok ott
feküdni. Egy fiatal, 150-kilós szürke medve volt,
szíve közepén keresztüllőve; valóban szerencsés
lövés a bizonytalanul derengő megvilágítás mel-
lett! Nekem a vadállat igen kicsinynek tetszett,
a trapperek azonban egy igazán fejlett grizzly-
medvének nyilvánították azt. El voltam ragad-
tatva, mert a mint embereink állították, évekig
elbolyonghat itt az ember a nélkül, hogy medvét
látna, még kevésbé löne. A legtöbb feljebb a
hegyek között akad és Californiában, a hol mi
magunk 1872-ben oly sok nyomot találtunk;
jelenleg azonban nem volt időm odautazni.

Az elejtett medve bőrét lenyúztuk, melyből
később egy szőnyeget készítettem, ez azonban
nem valami különösen festett, mert az állat nyári
szőrben volt. Még negyvenöt mértföldet lovagol-
tunk aznap s a South-Fork-River-en pihentünk
meg. M. százados azután néhány trappert küldött
ki kémszemlére, miután állítólag közel kerültünk
az indiánokhoz. Tényleg gyanús füstoszlopokat
jeleztek nyugot felől, a mi arra indított bennün-
ket, hogy ne rakjunk tüzet, minélfogva vacsoránk

igen egyszerű volt. Ejen által mindegyikünk két óra hosszat őr állott.

Június 23-ikán korán indultunk s gyors lovaglással haladtunk. Félelmetes és aggasztó lovaglás volt, mert többször kereszteltük az indiánok délnyugat felé vonuló friss nyomait; kénytelenek voltunk tehát, őket kikerülendők, kelet felé egy kerülőt csinálni. Minden pillanatban ki voltunk téve a támadásnak, mert minden, a fensíkről leereszkedő meredek mögött fölfedeztük vad csapataikat, minélfogva elő- és háttérrel haladtunk s szorgalmasan kutattunk és őrizkedtünk a szárnyakon is.

Számos vadat láttunk, közöttük pompás pulykákat, sajnos azonban, nem lőhattunk, nehogy kis csapatunkat eláruljuk. A Snake Creek-en tanyáztunk és ismét egy kellemetlen éjszakánk volt tűz nélkül és két-két órai őrállással.

Június 24-ikén egész napon át egy homokos sivatagon keresztül vezetett útunk s ugyancsak örültünk, hogy a rettenetes hőségben estére a Loup-Forkot és nyughelyünket elérhettük. Néhány vadpulyka jelentkezett, Sutter azonnal utánuk ment és sikerült is neki egy kakast lőni. Ezen a napon indiánok nyomára nem akadván, kockáztathattunk néhány lövést.

Én is kimentem, hogy vonulásukon néhány pulykát lőhessek, de ez nekem nem sikerült. Nagy örömmel s még nagyobb étvágygyal költöttük el a tűz mellett a pompás pulykapecsenyét, három nap óta a száraz pemmica-neledelen kívül, az első tisztességes meleg ételt.

Június 25-ikén igen hosszú lovaglást kellett végeznünk: 53 mértföldet a végtelen egyhangú prairien által. A Nord-Platte-River közelében éjjeleztünk, embernek és állatnak az eltelt napon bizony elég kijutott.

Miután távolból néhány lövést hallottunk, tüzet nem raktunk, nehogy jelenlétünket eláruljuk. Hideg étel és hideg éj! Csak az őrtállás melegített fel kissé!

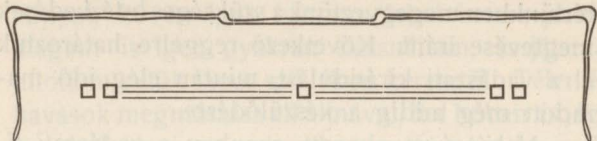
Június 26-ikán gázoltunk át az említett folyón s nem igen hosszú lovaglás után elértük Julesbourg vasúti állomást, anélkül, hogy scalp-jainktól megfosztottak volna. Az állomás nyugatra fekszik Cheyennetől, melynek elérésében minket az indiánusok megakadályoztak. Valóban szerencse volt, hogy az utánunk küldött trapper tanyánkra akadt, s mi azonnal megkezdhattuk, egy keletre való kitéréssel, visszavonulásunkat; ellenkező esetben könnyen találkozhattunk volna indiánokkal, kik, a milyen megvadulva és izgatottak voltak, kis társaságunkkal rövidesen elbántak volna.

Éppen arra az időre estek az Egyesült-Államok hadseregének borzalmas küzdelmei a Sioux-indiánok csapatai- és ezek szövetségeseivel, Custer tábornok és hadtestének megsemmisítése. Julesburgban szintén a legnagyobb izgatottság uralkodott, katonaság őrizte az állomást. Itt búcsút vettem vadásztársaimtól, s vonaton tértem vissza Newyorkba. Csakhamar azután a Scythia Cunard-gőzösön hajóztam vissza Európába.

Így végződött a Rocky-Mountain-be való kirándulásom, a melynek tartama alatt, daczára

annak, hogy az indiánok miatt a legjobb vadász-
helyeket el nem érhettem, mégis terítékre került
három bölény, négy szarvas, két antilop, egy
medve, tizenöt prairie-tyúk és egy pulyka. Tizen-
hat nap alatt 600 angol mértföldet tettünk meg.“

Ezzel fejezte be fivérem elbeszélését. Vala-
mennyien nagyon sajnáltuk, hogy a szép vadá-
szati kiránduláson szintén részt nem vehettünk,
különösen e sorok írója, kinek alkalmá volt
ama szép vidékeken által utazhatni, a nélkül
azonban, hogy vadász-szenvedélyét kielégíthette
volna.

XVII.

Izard-vadászatok a Pyrenäkben.

Egy másik vadászati kalandot is elmondott nekünk fivérem a kedélyes vadászlakománál az m.-i vadászlakban. Az északamerikai bölények után egy zergevadászat a Pyrenäkben! Elbeszélése körülbelül a következőképpen hangzott:

„Cauteret-ben, a Hautes Pyrenäes departementnek egy festőiesen fekvő fürdőjében, tartózkodásomat sokféle kirándulásra és hegymászásra használtam fel, részint botanikai, részint vadászati célból. A 10,000 láb magas Vignemales csúcs megmászása alkalmával egy erős zerge nyomait keresteztem a hóban; ez elegendő volt arra, hogy szunnyadó vadász-szenvedélyemet teljesen felrázza álmodozásaiból s felköltse elhatározásomat egy minden odaadással szervezett vadászat rendezése iránt.

Kitünő vezetőmnek, Pierre Latapie-nek megmutattam a nyomot, s megkérdeztem tőle, vajjon egy izard- vagy zergevadászat lehetséges-e, s ha igen, miképp volna az megvalósítható. Felelete meglehetősen kedvezően hangzott, s haza-

tértünkben megegyeztünk a szükséges intézkedések megtevése iránt. Következő reggelre határoztuk el a vadászati kirándulást, miután elég idő maradt még addig a készülődésre.

Nehézséget okozott azonban a vadászati tilalom; júliusban nem volt szabad vadászni; ezt úgy játszottuk ki, hogy fegyvereinket éjjel vitettük ki. A hó- és jégmezők övében többé senki sem törődik a tilalmi időszakkal.

Gondoltam, hogy nekem, mint turistának, egyszer szintén meg lehet engedve izardokra vadászni, ennek folytán hajnalban négy órakor már lóháton útnak indultam.

Az Estoum-tó partján pihenőt tartottunk, s egy úgynevezett pásztorkarámban elintéztük a hajtókkal is a dolgunkat. Egy pyrenäi karám alatt ne képzeljen a nyájas olvasó egy, a havasainkon dívó alkotmányt. A pásztorok igen kezdetleges viskókkal elégszenek meg; egy 10 láb hosszú, 6 láb széles, 2 láb mély vermet ásnak, e fölé jó egyszerű fedél, dorongokkal, gyeppelel és kővel fedve, s készen a palota. Ablak, ajtók, tűzhely, kémény a pirenäi havasi kunyhóknál, mint fényűzési dolgok, hiányzanak.

Forduljunk azonban a hajtók felé, kik kék kucsmájukkal, birkabőrből készült, bozontos bekecsükben és hosszú puskáikkal eléggé vadul festettek. Nekem különösen a bensülött hegylakóknak lábviselete tűnt fel. Alacsonyabb hegyességben, a hol sem hó-, sem jégmezők nem találhatók, általánosan az „espartille“ lábbelit viselik. Ez egy vászoncipő, vastag, szövött fű-

talppal, kövön igen biztosan lehet benne járni; magam is igen gyakran használtam, és játszva jutottam velük lapos sziklákon keresztül. Télen és havasok megmászása alkalmával, hol hóban és jégben kell járni, az emberek „paucha“-kat használnak. Ez a lábbeli a következő módon készül: két-három pár gyapjúharisnyát húznak fel, melyre egy nedvesen tartott, cserzetlen bőrdarabot kötnek; mielőtt ez megszárad vagy összezsugorodik, a talpra széles, négyhegyű vas-sarúkat kötnek, – s a czipő készen van. A bőrtalp a láb után idomul és éppen annyira meleg, mint biztos tartást biztosít.

A nagy csataterv megbeszélése után a hajtók balra tértek el tőlünk, hogy az Estoum-Soubisan meredélyeit meghajthassák. Mi ellenben egy völgytorkolatot követtünk, állandóan hegynek igyekeztünk, míg végre a hómezőkre vergődtünk, melyeken még két óra hosszat kellett továbbkapaszkodnunk. Ez oly megerőltető volt, hogy társaságunk több tagját, a kik Cauteretsben, mint gyakorlott zergevadászok jelentkeztek, rosszullétük miatt, hátrahagyni voltunk kénytelenek. Nekem, mint rendesen, a legmagasabb állás jutott, a mely, sajnos, ez egyszer sem jó, sem kellemes nem volt. Orkánszerű vihar dült fönt, mely ellen semmi védelem nem kínálkozott, s épen alkalmatlanul a megindult hajtás felé. Hogy mégis némi fedezetet nyerjek, a körülfekvő laza kövekből hirtelen egy mellvédet építettem magamnak s nyugodtan vártam a bekövetkezendő eseményeket. Elmúlt két óra; el-

múlt három! Minden nyugodt maradt. Szegény szemeim iszonyúan szenvedtek a vakítóan fehér hótól, s már-már felmondták a szolgálatot és hóvaksággal fenyegettek! Végre több, világos pontot veszek észre a velem szemben emelkedő sziklafalon, s a hómezőn keresztül csakhamar felém ront egy izard, vagy egy zergecsapat; de már félúton megtorpan a vezérsuta, körülszaglászik, és — hajrá! derékszögben eltérve, neki-ront a hómezőkön keresztül lefelé a fáradtan visszamaradott vadászok felé. Nyomban hallottam egy gyilkos sortüzelést, mely azonban eredménytelennek látszik, mert látom, hogy a zergék vígan és teljes számban bukdácsolnak tovább a sziklacsompók között; a francia vadászoknak ügyetlensége a golyólövésnél ismét beigazolást nyert.

A mai napon többé mit sem várhattunk, gyorsan összecsomagoltam tehát holmimat hátzákomba, s gyors iramodással rontottam völgyön lefelé, hegymászó-botom támogatása mellett, nagy csodálkozására francia czimboráimnak, kik lépésről-lépésre másztak utánam a csuszamlós havon s csak két órával későbben érkeztek, fáradtan és lehangolva, az Estoum kunyhójához.

Ez volt az első kísérletem az izard-vadászaton. A vadászat kitűnően sikerülhetett volna jó vadászokkal és gyakorlott lövőkkel, mert dacára a kedvezőtlen szélnek, közel húsz izard volt a hajtásban.

Felboszantva ezen első kísérlet sanyarú eredményétől, elhatároztam, hogy egyedül kísértem

meg egyszer szerencsémet két vezetővel, még pedig a Pegueres-nek vad, szakadékos és éles gerinczekkel bővelkedő magaslatain, a hol, az emberek állítása szerint, néhány csapat zerge tanyázott. Jóval pitymallat előtt kezdtük meg a kapaszkodást végnélkülinek látszó, s havasi virágoktól pompázó gyepes hegyoldalakon; ott találtam gentiánánkat, a havasi rózsát, és — oh bámulat — egész telepeit a legszebb havasi gyopárnak. Ezen, annyira keresett és kedves virág, a turisták és a botanikai művek véleménye szerint, elő sem fordul a Pyrenäknben, büszke voltam tehát, hogy itt őket fölfedezhettem. A Pegueres szikla-tömkelegeiben való hosszadalmas, fárasztó, s közben igen megerőltető bandukolás után, meglehetősen távolban, néhány pihenő izardot pillantottunk meg. Becserkészésük, a kopár és nyílt terep miatt, kivihetetlen volt; azért, nehogy észrevegyenek, óvatosan, hason csúszva, visszafelé igyekeztünk, s szerencsésen fedett helyzetbe is értünk. Itt készítettük aztán csatatervünket. Mialatt nekem gyorsan a közelfekvő váltóhoz kellett sietnem, addig a két vezetőnek, nagy kerülővel, az izardok mögé kerülni s azokat felém hajtani volt feladatuk. A váltót mihamar elértem, s legnagyobb örömömmre pillantottam meg a még mindig nyugvó csapatot. Órákhosszáig eltartott várakozás után hirtelen mozgás támadt az izardok társaságában. Aggódva és gyanút fogva ugráltak néhányszor ide-oda, végül megugrottak, — s oh boldogság! — egyenesen felém. Fegyveremet arcomhoz emeltem s várom az

előttem tátongó keskeny árokba a csapatot, a merre a legjobb kilövést gondoltam. Hallga! Már gördülnek a kavicsok . . . ez ismétlődik néhányszor; végül átsurran egy fiatal suta az árkon, majd egy erősebb példány; én lövök, — az tűzben rogy össze, — míg a következő pillanatban balcsövem golyója még egy egyéveset bukfenchezett a meredek sziklafalon alá, — s mielőtt én még másodszor tölthetnék, a csapat többi tagja máris átvette magát az árkon s eltűnik a szem elől. Pillanat alatt odaugrom a már kimult két vadhoz; az első egy négyéves bak volt, a másik egy suta.

Az izardok s a mi zergéink — francziául chamois — egészen határozottan azonosok egymással, ugyanazon testalkattal birnak, ugyanazon kampókkal, teljesen azonos szokásokkal, csak színezetük különbözik kissé, a mit az éghajlat másnemúsége okozhat. Kissé vörösebb árnyalatúak, mint a mi zergénk, hasonlók kissé az őzhöz; valamicskével a nyakuk is hosszabb és vaskosabb; minden más tulajdonságaikban, a mint említém, zergénkkel megegyezők.

Súlyra nézve azonban sokkal kisebbek, a mi a rossz lege!őnek s az örökös üldözésnek tulajdonítható; csak a legmagasabb, megközelíthetlen sziklaormokon és hómezőkön találnak nyugodalmat az emberek üldözése elől e szegény állatok.

Az elesett izardokat tehát mihamar kizsigelre!ték, négy lábukat összekötözték s vezetőim mindegyike egy-egy darabot vett a hátára, aként,

hogy az összekötött lábak a teherhordó homlokára kerültek. Ilyen ügyetlen módon czipelik itt a vadat a völgybe alá.

Talán érdekelni fogja hallgatóimat, ha a Pyrenäk egyéb vadállományáról még egyet-mást megtudnak. Szarvas és őz elő nem fordul, ellenben vadkecskefajok a hegységnek spanyol oldalán; magam nem láttam, de Latapie megmutatott nekem néhány vadkecskefőt, melyet hosszú vadászati gyakorlata közben ejtett zsákmányul. A siketfajd igen gyakori, sok ízben vertem fel őket ottjártamban. A nyírfajd itt ismeretlen, ezt a szürke pusztai tyúk helyettesíti, mely fent a havasi tájakon tanyázik.

Ragadozók közül a medve még szórványosan előfordul, magam is gyakrabban akadtam nyomára. Farkasnak nyoma sincs, ellenben róka koma mindenfelé otthon vagyon. Igen számos a szárnyas-ragadozó, több sast és ölyűt stb. észleltem; leggyakrabban láthatjuk azonban a hatalmas saskeselyűt, a Gypaëtost, mely a juhnyájákat alaposan megdézsmálja. Nekem is van egy igen szép példányom, melyet lesben lőttem egy elesett bárkán.

Ez volna röviden mindaz, a mi érdekeset tudtam tapasztalataimból előadni a Pyrenäk vadelegyfajairól és vadászataimról. S ha föllekesítenének szavaim néhány hivatásos vadászt, hogy szerencséjét e helyen megkisértse, úgy az nagy örömmre szolgálna. S most pedig — vadász-üdv!“

XVIII.

Egy szerencsés vadászati nap.

A felsőmagyarországi medve télen barlangokba, sziklahasadékokba, vagy széltörésekbe veszi be magát. Miután már sokszor vadásztunk ilyen „gaura“ medvékre eredménytelenül, iparkodásom egyszer végre mégis sikerült.

Miksa sógorom t. i. azon szerencsés helyzetbe jutott, hogy egy ilyen, fekvőhelyéből kizavart „gaura“ medvét lőhetett. Ez biztatott fel, hogy az 1885-iki tél folyama alatt Rezső koronaherczeg ő cs. és kir. Fenségét Gömörmegeye felsőgarami völgyében megtartandó ilyen gauravadászatra meghívni bátorkodtam.

Már a tél kezdetén meghagytam az erdészeti személyzetnek, hogy a medvéket gondosan csapázzák ki, s új havon, hacsak lehetséges, nyomozzák körül, azután fekhelyüket (gaura) óvatosan kémleljék ki, a mi könnyen eszközölhető, mert az erdőörök előtt sok ily gaura ösmeretes.

Egy elővigyázati szabály pontosan volt megtartandó: a gaurát nem szabad nagyon megközelíteni, miután Barna bácsi meglehetősen ébren alszik.

Január havában jelentés érkezett hozzám, hogy Vereskő mellett két medve van bekörözve, és pedig mindkettő a mészüregekben bővelkedő Czigan- és Klyak-hegy illetén odvaiban.

Sokféle egyéb teendő következtében a vadászat napja csak február 12-ikére tűzethetett ki. Ez idő alatt az erdőőrök nehéz feladata abból állott, hogy a gaurákat figyelemmel kísérik s naponkint tágas körben megkerüljék. A vadászati terv az erdészeti személyzettel meg lett állapítva, a vadászat teréről pedig vázlatrajzok készültek. Nem csekély aggodalmunkra, február elején olvadni kezdett, mire eszünkbe jutott az a parasztszabály, mely szerint a medve fekhelyét el nem hagyja, ha Gyertyaszentelő ünnepén ki-süt a nap. Ha a maczkó csakugyan előjött, bizonyosan ismét visszahúzódott, mert újból havazni és fagyni kezdett, miért is február 10-ikén nekem azt jelentették: nincsen semmi újság.

Ennek következtében február 11-ikén Budapestről Poprádra utaztam, mialatt a koronaherczeg Bécsből 11-ikén este odarándult. 12-ikén hajnali 4 órakor fogadtam ő cs. és kir. Fenségét a poprádi állomáson, ki főudvarmestere, Bombelles gróf tengernagy ő nagyméltósága és Teleki Samu gróf úr kíséretében megérkezett. A reggeli után szánkón továbbutaztunk Gréniczen, Vernáron és Vereskőn át a felsőgarami völgyben fekvő Pohorella melletti Nándor-hutai olvasztóhoz, a hová reggeli 9 órakor megérkeztünk.

Miután a főispán úr és vasgyári, nemkülönben erdészeti tisztjeim részéről fogadtattunk,

paraszt-szánkókon továbbhajtattunk a „Czigan“ magaslatai felé fekvő völgybe. A hajtók a magaslaton fel voltak állítva, az erdőben álló lövészek felé előnyomulandók, a keszeg-szárnyosornak pedig csatlakozni kellett 12 órakor az állásoknál voltunk. A medve fekhelyéből kizavartatott, fájdalom, a szárnyosorok is mindjárt megindultak, minek következtében, a már a lövészek felé tartó medve visszatérésre szánta rá magát s a hajtók során át vissza is tört. Miután azonban ezúttal szerencsés vadászati napról írok, ne időzzünk ezen vadászatnál; még csak annyit akarok megemlíteni, hogy délután négy órakor megérkeztünk a pohorellai kastélyba. Ez a kastély, mely az ugyanily nevű vasgyár tartozéka, az országút szélén áll. Előtte fekszik a nagy park, melyhez a falusiak szántóföldjei csatlakoznak, egészen az uradalmi erdőségig elterülve, mely ismét a fatenyészet határáig, fel a Királyhegyig, s a Sascsúcsig terjed. A kastély mögött emelkedik ki az erdős Gindura, melynek szikláiról korán reggel a fülesbagoly szomorú huhogása hangzik felénk.

Február 13-ikán reggel — pénteken — jókor keltem. Aznapra gyönyörű idő volt várható, egy felhőcske sem mutatkozott az égboltozaton, a leggyöngébb szellőcske sem lengedezett, a hőmérő 15° hideget mutatott: pompás kilátás a vadászatra. Félhét órakor volt a reggeli, hét órakor pedig a szánon való elindulás Vereskőre.

A jéghideg levegő ugyan irgalmatlanul csípé az arczbőrt, de ezt nemsokára elfelejtettük a hajnalpirtól gyönyörűen megvilágított hegyormok

láltára. A fölkelő nap megaranyozta először a Király-hegyet, e hegyláncz legmagasabb, mintegy 6000 lábnyira emelkedő csúcsát, majd a meredek Sas-csúcsot, végre a Királykövet, melyet azért neveznek így, mert Mátyás király, a mikor e hegyre ment, állítólag itt pihent.

Rövid idő múlva Vereskő helységéhez és a vashámorhoz érkeztünk, a hol paraszt-szánokra szállottunk, a tersztyanói oldalvölgyön keresztül a szuchai völgyecskébe hajtandók, a hová félkilencz órakor el is jutottunk.

Ott, a hol a Garam, Telgárt község mellett, forrásai felé éjszagnak kanyarodik, a hol az utak Murány, Dobsina és Poprád felé szétágaznak, fekszik Vereskő. A völgy, melyen átjöttünk, délnek egészen a murányi várrét fensíkjáig és a Klyak felé vezető magaslatokig vonul. Gyönyörű volt a kilátás. Mögöttünk emelkedett a magas Királykőnek a nap sugaraitól csillogó hófehér tömege, körülkerítve egészen a völgyig elterülő hatalmas, sötétzöld fenyvesektől. A Szuhavölgyecske nyugotnak a lopusnói magaslatokig húzódik el: ennek déli lejtőjén volt a medve fekhelye, a gaura. Az óriási hó és a járásokozta zaj miatt egyrészt nem tartottam tanácsosnak egészen a „gaurá“-ig előrehatolni, másrészt pedig érdekesebbnek és vadászokhoz méltóbbnak véltem, ha a medvét hajtatjuk. Egy kis vadászszerencsével majd csak sikerül. A déli magaslatokon a hajtók, a nyugoti oldalon pedig az erdészek voltak felállítva; az északi dülön továbbá, és pedig meglehetősen ritka erdőben, va-

lának a lövészek számára kijelölt állások, végre a fővölgyig és keletről is szintén a hajtók sora vonult el, kiknek feladata volt, csendesen megállva, a hajtás kezdetének jelére, zajongani. A lovak, melyek a hóban néha egészen elsüppedtek, bizonyára örültek, hogy tőlünk most megszabadultak; viszont mi is örültünk, hogy ismét kiegyenesedhettünk és a néhány tót által kitaposott úton állásaink felé indulhattunk, Háromnegyed óra alatt fent voltunk. Mindenekelőtt állott egy erdész, azután csekélységem, ismét egy erdész, azután a koronaherczeg, mellette ismét egy erdész, azután Bombelles gróf, végre az utolsó erdész és azután Teleki gróf. Keskeny, mély úton állottunk, a ki félrelépett, elsüppedt a hóban. Úgy volt tervezve, hogy a medvét semmiesetre sem szabad az ösvényre eresztetni, máskülönben felhasználná azt és feldöntené az embert, még mielőtt lőhetett volna rá. Körülbelül szemközt a gaurával, melyet Podhradszky, az akkori erdőmester és mostani erdőigazgató, mutatott nekünk, volt a koronaherczegnek, természetesen fenyők által fedett, állása.

Féltíz óra felé kezdődik a hajtás, tisztán kiveszszük a hajtók kiáltásait és most a maczkónak el kell hagynia fekhelyét. Aggodalmas percek telnek el; végre negyed tizenegy óra felé hallok egymásután három lövést. A mély hóban és hidegben robajuk csak tompán hallatszik, és így nem vagyok képes megítélni, vajjon ki lőhetett; de legmelegebben óhajtóm, hogy sógorom lett légyen a lövész. A legnagyobb izgalomban megvárom

a hajtókat, végre megjelenik szomszédos erdészem és jelenti a szerencsés vadászat eredményét: „Rezső koronaherczeg ő cs. és kir. Fensége egy óriási medvét lőtt!” — kiáltja felém izgatottan. Sietek, a mennyire csak birok és szívemből örülök, midőn 70 lépésnyire az úttól megpillantom a koronaherceget, a mint egy óriási barna hímmedve előtt áll. Nagynehezen áthatolok a hótömegben, hogy háziúri szerencsekivánatomat nyilvánítsam és az elejtett vad vérébe mártott fenyűgalyat átnyújtsam.

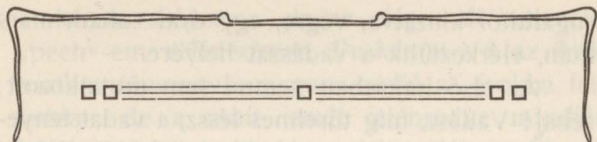
A koronaherczeg most elbeszélé nekem, hogy hallotta, mint liheg és bömböl a közeledő medve, hogy nemsokára a tisztáson megjelent és meghökölt egy pillanatra, melyet ő gyorsan arra használt fel, hogy a medve szeme közé lőjön. Mivel a medve erre hirtelen összerogyott, anélkül, hogy tovább megmozdult volna, ily hirtelen megdermedését kétségbevonta s így biztosság kedvéért még két lövést tett vállapjára. Nemsokára megjöttek az erdészek is, és jelentették, hogy a medve a gaurát mindjárt a hajtás megkezdése után elhagyta, és hogy a nyugati magaslatnak tartva, Schmidt erdész felé közeledett, ki azonban lármájával visszafordulásra készteté, mire a medve nagyon rosszkedvűen és erősen bömbölve, Teleki és Bombelles grófok mellett el, a koronaherczeg felé, tehát éppen az igazi lövésznek tartott.

A tót hajtók és az erdőőrök most az erős medvét sok lármával és fáradsággal, nehogy gyönyörű bundája szenvedjen, az útra szállították,

ott fatörzsekből egy szánféle állványt állítottak össze s így szállították a medvét, az összes jelenlevők éljenzése mellett, diadalmasan a völgybe.

Lent a völgyben külön szánra helyezték. Innen most Vereskőnek indult a szerencsés vadásztársaság, a hol ismét örömmel fogadtatott. A koronaherczeg most az elejtett vadat Puchl vadász által egyenesen Tiszolczra szállíttatta, mialatt mi 12 és egynegyed órakor onnan, a szép Javorinán és Hután át, a murányi várat környező magas sziklafalak mellett el, a murányi kastélynak hajtottunk.

Az ebédnél természetesen egyébről sem volt szó, mint a vadásatról, a boldog napról és az erdészeti személyzet czélszerű intézkedéseiről, mely dicséret, főleg ily kitünő vadász részéről, engem végtelenül megörvendeztetett. Három és fél órakor volt az indulás Murányból kocsin, öt órakor hagyta el a különvonat Tiszolczot; 10 órakor este voltunk Budapesten, másnap reggel pedig a koronaherczeg Bécsben. A medve, mely az előtte való napon Vereskőn a Szucha-völgyben kényelmesen álmodozott, most a bécsi fejedelmi vár főlépcsője előtt feküdt, megcsodálva Ő Felségétől és sok hírneves vadásztól. Így végződött a szerencsés és nevezetesen reám nézve is feltétlenül annak mondható vadászati nap.

XIX.

Egy szerenesétlen vadászati nap.

Az 1883-ik évi május 12-ikét mindig emlékezetemben fogom tartani, és valahányszor előttem róla beszélnek, oda van az én jókedvem egész napra.

Már csak elmondom a szomorú esetet, ám bár ezt eddig ily úton nem tettem, mert a dolog mégis csak kissé megszégyenítő a vadászra nézve; no, de mire nem kész az ember, midőn „Segítség” a jelszó.

Tessék tehát meghallgatni. A fenti napon reggeli nyolcz óra felé a siketfajd-vadászatról, a Lopusno-kunyhótól, hosszadalmas gyaloglás után, a szintén gömörmezei murányi hegységben fekvő Huta melletti vadászlaknál lankadtan és fáradtan érkeztem meg. Gyermekektől és kutyáktól körülvéve, Miksa sógorom és én csakhamar hozzáláltunk egyszerű reggelinkhez, mire az erdészeti személyzet által rendezett vaddisznó-vadászatra indultunk. Azt mondták, hogy a murányi úttól jobbra fekvő fiatal bükkfaerdő nincsen messze. Verítékkel borított arczczal, a nap égető

sugaraitól kínzatva, végre, egy órai roham-mars után, elérkeztünk a vadászat helyére.

Az első hajtásban semmi sem mutatkozott; se baj! Vadász, míg türelmes léssz, a vadat fenyegeti vész! Tehát: a második hajtásnak indulj! Ez volt a Hosszúrétről éjszak felé vezető völgyre kinyuló lejtőn.

Az előttünk elterülő, beljebb állítólag sűrűbb fiatal nyír- és vegyes bükkfaerdő igen ritkás volt, mihez még az is járult, hogy az én állásom az erdő szélén, a szántóföldek mellett volt, a hol egy tisztos földművelő, bizonyosan abban a reményben, hogy ősszel majd egy kis zabot arat, épen vetett. Be tetszik látni, hogy magamban ezt gondolám: ugyan mit is látnál itt egyebet, zabszemeket lopogató egérnél! Azonban, fájdalom, másképen lőn, mintsem gyanítottam. Az elmélet is gyakran csak szép szó marad! Az agyagos talajban keletkezett vízmosás mellett állottam, mely oly kedvesen kínálkozó padot képezett, hogy a kisértésnek ellen nem állhattam és fáradtan — mint voltam — leültem, magam mentségére magamban mondogatván: most legalább igen jól el vagyok rejtve. Vadászomat magam mögé ültettem. A nap egyre bocsátgatta alá égető sugarait, kezdtem megéhezni. Űzzük el ezt a hivatlan vendéget, és gyűjtsunk hát rá!

A szivarnak is már vége lett és a hajtók még mindig semmiféle neszt nem hallatnak; a dolog már most unalmas kezd lenni, álmodozunk tehát óriási vaddisznókról! Az ábrándozás kis szundikálásba megy át, csak néhány percze

– kérem szépen –, de ez elég volt rettenetes „pech“-em előidézésére. Puskámat t. i. az árokparthoz támasztva, magam mellé az árokba fektettem; de a mint ismét felébredve mindjárt feléje tekintek, csendesen fekvé látom. Úgy is megmaradhatsz kényelmesen helyeden – gondolom magamban –, de a mellett mégis vigyázok, miután a hajtók néhány kiáltása már hallatszik. Ismét eltelik egy kis idő, a midőn Kovarschik vadászom egyszerre megránt, súgván: erős medve – már közelg! Nem akarok hinni a füleimnek, annyira csudálkozom, de mégis igaza van vadászomnak: valóban, nini! itt, egészen közel a szántóföldhöz, a tisztáson egy óriási medve, a legsebesebb futásnak eredve, egyenesen felém tart. Fölkelésről már most szó sem lehet, csendesen ülve kell maradnom, hogy a maczkó észre ne vegyen. A legnagyobb óvatossággal, és kezemet az árokba tartva, nyúlok puskám után, szerencsésen térdemre is hozom, de már most itt van a medve is, erős, majdnem egészen ősbundájú, vén bácsi. Ha a puskát gyorsan felkapva nem lövök, még fel is dönt, mert nyíl egyenesen tart felém! Kölcsönös bámulás, midőn a puskát felkapom: báméskodó szemmeresztés Barna barátom részéről erre az árokból kibúvó emberfejre, rémületes és nyomorúságos érzet csekélységem részéről, a midőn a puska csövén az irányzék helyett előtűnik az óriási puskaszíj. Tessék már most elképzelni fatális helyzetemet! A medve közel van ugyan, de az irányzék használata nélkül biztosan elhibázom; ha pedig csak meg-

mozdulok, biztosan megfordul, – mittevő legyen hát?! Mivel ily közélről hibázni nem akarok – úgysem hitte volna semmiféle vadász a világon e mentségemet –, megkísértem jobbkezemnek csak a hüvelykével azt a bolond szíjat letolni, a mely a csőre rácsúszott volt, midőn a puskát a földről fölvettem. No persze! alig pillantotta meg a medve a tett mozdulatot, máris villámsebességgel megfordul és a leggyorsabb futásnak eredve, visszafelé menekül. Már most vagy – vagy! Felugrom, lerántom a szíjat, figyelmesen célzok és elsütöm a puskát. A vad már első kapásra pompásan volt célba véve és a lövés nem ugyan a fejének, hanem az ellenkező oldalon levő testrészt felé irányult, de az „Express“-golyó azért mégis megteszi hatását. Barna bácsi szökése irányát megváltoztatja, de lám, nem rogy össze, sőt mi több, még gyorsabb futásnak eredve, sógorom között és köztem a csavargós úton átugrik, én tehát már csak messze távolra, a mögöttünk levő erdőbe lőhetek reá másodszor, fájdalom, eredmény nélkül. Majd megpukkadok mérgebben és sógoromat hívom, hogy „pech“-emet elmondjam neki és legalább ekkép könnyebbüljek meg egy kissé. Azzal vigasztal engem, hogy az első lövésre valószínűleg eltaláltam. Odafutok a lövés céljának helyére, keresem a vérnyomot, azonban csak egy két hüvelyk vastag széthasított fácskát találok, bizonyosan ez volt a medve életmentője, legalább úgy akarom reményleni. Az erdészek folytatják a keresést; de hiába: a medve el van hibázva, mindössze csak nagyon ráijesztettem.

Egy évvel később a szénégetők egy igen vén, teljesen öszbundájú medvét ütöttek agyon. A méztolvaj nem volt képes magát fejszéik ellen megvédeni. Az — már csak azért is, hogy „pech“-em még nagyobb legyen — bizonyosan az én medvém volt.

Most pedig kérdem: hát nem szerencsétlen vadászati nap volt ez? Viszont azt tetszik tőlem kérdezni: vajjon én a puskaszíjat nem tettem-e azóta állandóan félre? Mire ismét van szerencsém válaszolni: Semmiesetre sem! Tessék csak néhány óra hosszáig a hegyek közt járni, s ha nem is merülne fel annak szüksége, hogy a vajmi könnyen felgördülő különféle akadályokkal és nehézségekkel megküzdjünk: bizonyosan helyeselni fogják ebbeli eljárásomat.

Vadász-üdv!

XX.

Miként ejtettem el legerősebb szarvasomat?

Az 1890. év őszén a szarvasbőgés a Felső-Garam völgyén általában néhány nappal későbbén kezdődött, mint az előző évben, e helyett azonban annál szebb idő kárpótolta az elmulasztott pillanatokát. Midőn szeptember 17-ikén Pohorella kastélyba érkeztem, már mindenütt javában folyt a bőgés, miért is nem volt többé elvesztegetni való időm s 18-ikán mindjárt „*Klatna*“ nevű vadászlakomba hajtottam, mely a Garam fővölgyétől délre (a 4000 láb magas Klyak lábánál) a *Stosok* nevű patak partján, egy mellékvölgyben fekszik.

Ez a vadásztanya négy, faragott gerendákból épült lakból áll; az egyikben öt szoba van, a második a pagonyvadász lakását képezi, ebben van ezenkívül konyhám, pinczém, s még két szoba szolgálk számára; a harmadik az étkezőtermet foglalja magában, két szobával a szolgál személyzet részére, végül a negyedikben az istálló, kocsiszin és fáskamara vannak elhelyezve. A patak túlsó oldalán még egy hasonló, kis faházacska áll, az erdészeti tiszték részére.

A kihallgatók- és egyéb vadászcseléseknek azonban szintén van egy deszkabódéjuk.

18-ikán az esti, valamint a *Slatvinsko* vadászmenházból a 19-ikén reggel végzett cserkészeteim eredménytelenek maradtak; az idő bár kedvező vala, tiszta s dérrrel kísért, daczára ennek a bikák rosszul jelenkeztek, röviden, s azonnal behúzódtak. 19-ikén ebéd után, a telefon-vezeték mentén a „*Fabova*“ nevű erdőőri lakhoz mentem fel (4800 láb). Délután nagyon meleg volt s a feljutás nem egy verítékcseppbe került; de ha már egyszer feljutott az ember, gazdagon van kárpótolva az elragadó táj szépségétől. Az út, szeliden emelkedve, a hegyháton húzódik tova; délkelet felé csodálhatjuk a Stosok sziklafalait, az erdőkoszorúzza bérczek beláthatlan láncolatát, le egészen Gömör- és Nógrádmegyék termékeny völgyeinek határáig. Ha azután később az erdőből *Fabova* havasi rétjeire térünk, el vagyunk ragadtatva az éjszak felé eső Magas-Tátrának hóborította csúcsaitól, melyek a nyugovó nap biborában égni látszanak, míg alattunk a félhomályban a Garam völgyét fedezzük fel apró falvacskáival, melyek felett a Királyhegy és az Orlova magas és kopár csúcsai uralkodnak. Ehez kiki képzelje magának vagy tizenkét hatalmas szarvasbika mély, orgonahangú bőgését, akkor fel fogja tudni fogni, miért csüng annyira egy vérbeli vadász meleg szíve ezen a bűbájos tájon, s miként dobban meg szilajabban a gyönyörtől, midőn szeme és füle ily fenséges élvezetben reszesül.

Megkisértettem egy, az úttól nem messzire

bőgő bika becserkészését, de sikertelenül; a homály már beköszöntött s így nem lehetett a sötétlő erdőben semmit sem megkülönböztetni. Midőn a réten, az erdő széléhez közel álló lakhoz visszatértem, teljesen besötétedett.

Itt a Fabován csak ez az egy ház áll, a hozzáépített két istállóval. Két bejárattal bír: az egyik az én, vörösfenyű-deszkával bélelt s ugyanilyen bútorokkal ellátott szobámhoz vezet – melynek ablakából gyakran gyönyörködöm a Magas-Tátra csodálatos szépségében, – egyszersmind bejárója egy vadász- és egy vendégszobának; egy lépcső pedig az előszobából vezet az erdőtiszt szobájához. A második bejáraton át az erdőőr lakásába juthatni, mely egy szobából, konyha- és kamarából áll. Mellette, egy fedél alatt jó azután a tehénistálló, majd a kút mellett egy ló-istálló, és egy fűthető helyiség a hajtók, kihallgatók és egyéb vadász-személyzet részére.

Az eddig említett vadászlakokon kívül a pagonyokban több különböző menedékház van, mindegyik két-két szobával, előszobával s derék-aljjal ellátott nyugágygyal, hol bármikor csendes nyugalom és pihenés kínálkozik. Az ellátás vagy magán Klatnán van, vagy innen történik.

A Fabovára egy más erdőőrt kellett kineveznem, mert az előbbi — azzal az indokolással, hogy télen át több hétig teljesen behavazva szokott lenni, ezt többé kiállani nem bírja — áthelyezését kérte. Nyáron át is, ha jó az út, négy órát kell mennie, míg a legközelebbi községet eléri.

A jelenlegi erdőőrnek legalább a telefon-

vezeték áll rendelkezésére, melyen a Klatná-val, vagy a pohorellai kastélylyal beszélhet és szükség esetén segítséget kérhet. Ez az ember, fiatal, erős fiú, — a ki, hogy odafent ne legyen teljesen egyedül, s legyen, a ki háztartását vezesse, röviddel ezelőtt nősült, — bár nagyon igyekvő és szolgálatkész, a vadászathoz azonban még nem sokat ért.

A pagonykezelő erdőtiszt is felérkezett, velem pedig a szomszéd pagony erdőtisztje jött, s így vacsora után kedélyes társalgás keletkezett.

Lássuk azonban a szeptember 20-iki vadászatot!

Pitymallat előtt a nagy, *Smrekovicza* nevű rétre mentem, a hol állítólag egy kapitális tizenégyes jelenkezik. „Tegnap este e sziklánál volt“ — jelentette erdőőröm; ezen a reggelen azonban, sajnos, semmi sem mutatkozik, csak alant a mély völgyben hallok néhány hatalmas „hang“-ot. A szél azonban völgymentén húz, miért is nagy kerülőt kell tennem. Most a rétnek másik, a Garam-völgy felé eső oldalán, két szarvas kezd jól bőgni, majd világosan kivehetőleg harczra kelnek egymás ellen. Oly gyorsan, a mint csak a sűrűség engedé, szerencsésen becserkészem őket, látom is már az egyik agancs koronáját; de a szarvasok egy pillanatig sem maradnak nyugodtan, folyton úzik egymást, miért is mindig újból kell őket becserkésznem. Végre a harcz hevében, egy fordulat alkalmával, szagot kapnak tőlem, s hajrá! — villámgyorsan tűnnek el száguldó meneküléssel: egész fáradságom kárba veszett!

Vissza kellett tehát térnem, de nem mentem a vadászházhoz, hanem az ez előtt nyíló Petrikovói völgyön által, a Skalká-n át a „*Rovjenki*“ nevű menházhoz, a hol a mi felejthetetlen *Rudolf* trónörökösünk 1885-ben hatalmas tizennégyesét elejtette, s a hol néhány év előtt *Recknagel* festő egy hétig tartózkodott, hogy a vidéket lefesse. Ott ismét találkoztam egy erdőőrrel, a ki jelentette nekem, hogy a vágásában egy *igen erős* bikát látott lepihenni, pontosan tudja a helyét; nagyon előnyösen lehet becserkészni, — a jó eredmény bizonyos!

Miután már késő volt s én az öt óra hosszát tartó cserkészés után meglehetősen kifáradtam, s mivel már több ízben jártam meg egy ilyen „lepihent“ szarvassal, midőn erre a különben ügyes, de egy kissé elhamarkodott erdőőr reávezetett: azért röviden kijelentettem, hogy a menházba nyugodni térek. Az erdőőr azonban nem engedett, miért is szívreható kérelmére végre mégis csak rászántam magam szerencsém megkísérteni. Előbb mélyen kellett a völgybe lemennünk, majd a hegyháton a Slatvinszkói menházig, végül a *Černi Vrch* nevű őserdőbe ereszkedtünk alá mindaddig, a honnan a vágásba fel lehetett látni s megállapítani, vajjon a szarvas helyben van-e még. Az erdőőr végre megáll a fenyves szélén, előveszi látcsövét, s szorgosan vizsgálódott a vágás körül; én ugyanezt tettem egy tábori látcsővel, de semmit sem fedezhettem fel.

Végül súgva jelzi emberem: „Már megvan! még mindig ott fekszik“. Magyarázza nekem,

hogy fent a hegyoldalon egy kis, a naptól élesen megvilágított szikla alatt egy zöld kecskefűz látható, s e mellett a bokor mellett fekszik a szarvas, de csak az agancsa vehető ki. A sziklát és a fűzet látom, a bikából azonban semmit. Elővettem tehát a „spektivi“-t, mely sokkal jobban nagyít, s csakugyan én is észreveszek a bokor mellett egy elszáradt faágazatot a magas gazból kinyúlni. Megmondom, hogy mit látok; az erdőőr pedig azt állítja, hiszen éppen ama bizonyos faág a szarvasnak az agancsa. „Lehetetlen! — mondám, — ez igen erős volna, ily borzalmas szarvas itt nem létezik!“ „Igen, igen! — állítja az ő szepességi tájszólásán — ez a barom csakugyan hihetetlenül erős.“ „Menjünk tehát — szent Hubertus nevében!“

Ismét hegynek kellett mennünk; a nap már magasan járt, s erősen hevített, csurgott rólunk a veríték, míg felértünk. Most megkerüljük a a vágást, egy, a szarvas fekhelye felett elvonuló cserkészutat elérni igyekeztünk. A legnagyobb elővigyázattal haladunk előre; rövid idő múlva már mutatja nekem az erdőőr a sziklát meg a fűzet, a szarvasból azonban végképen semmit sem lehetett látni. Fejét vakarta az erdőőröm s mondá: „Azért mégis csak itt van! itt kell lennie annak a dögnek!“ Így nevezi ő mérgében ezeket az ő-szarvasokat, daczára, hogy ezt már néhányszor megtiltottam volt neki. Továbbmentem, de a hegykúp túlsó oldalán a szikla felé lengedezett a szél, sietve megfordulok tehát, mondván az erdőőrnek: „Az alsó cserkész útra kell térnünk,

talán alulról megpillanthatjuk a kétes szarvast!“ Úgy is lett. Huzamosabb idő telt el, míg körülmentünk.

Ismét láttam a sziklát meg a bokrot, de egyszersmind azt is megállapítom, mikép a léghuzam egyenesen tőlünk húz, s miután némileg fedve is voltunk, megeshetett volna, hogy a szarvas minden lövés nélkül elinal. Tehát ismét — hátra arcz! vissza, és fel a kúpra, a hol egy régi színhely van, közel negyven lépésnyi távolban ama bizonyos szikla felett, a hol állítólag a szarvasnak lepihennie kellett. A szél kedvező volt, s el is értük szerencsésen a sziklát. Most megkísértek néhány lépést tenni oldalt a cserkészüttől, de a gaz nagyon recsegett lépteim alatt, s ha emiatt a szarvas most elmenekül, akkor egész eddigi fáradságom kútba eshetik vala, mert a szikla alá nem is láthattam. Ismét vissza kellett tehát térnem, az ellenkező oldalról a közeledést megkísértendő. Megint lefelé és éjszak felől kerülni! A szél kitűnő volt, — így sikerülnie kellett!

De minél közelebb értünk, a szél annál jobban fordult s most meg már éppen felőlünk fúj, még mielőtt a sziklát megpillanthattuk volna. Azért ezt a tervet is abba kellett hagyni. Ismét csak a színhelyre tértünk vissza, a hol haditanácsot tartottunk, de csak súgva, a legnagyobb csendben, mert nem voltunk tovább a szarvastól ötven lépésnyinél. Keil erdőőrnek véleménye szerint nekem az őserdőszélen levő váltóra kellett volna állnom, a hol a szarvas behúzódni szokott, mialatt ő a szarvast felém hajtotta volna. Miután azonban a közelben három váltó volt, s én már

mindegyiken láttam volt vadat az erdőbe váltani, azért felette bizonytalannak jelentém ki e tervet, annál is inkább, mert e váltók néhány száz lépésnyire valának egymástól, — de ezenkívül a szarvas a vágásban *vissza is törhetett* volna, a nélkül, hogy csak meg is láthatnám. Nem! ez nem lehetett a helyes terv! Hiszen már mindent megkísértettünk, fáradságot nem kimélve; de elvégre is már oly közel voltunk a szarvashoz, hogy egy bátor elébmemenésnek is sikerülnie kellett. Ha eközben felkel és menekülni igyekszik, ily közel hozzá már egy jó lövésre is alapos kilátás kínálkozott.

Bár Keil erdőőr nagyon csóválta erre a fejét, láthatólag nem helyeselvén tervemet, de hát ezzel éppen nem törődtem. A szél egészen kedvező volt; ha megmozdult, összehajlongatta a száraz fűzikét, a mi meglehetősen zörgést okozott, s éppen ezt használtam fel mindig néhány lépésnyi közeledésre. Így jutottam a sziklához körülbelül 15 lépésnyire; a bokrot ugyan láttam, a szarvasból azonban semmit, — de semmit! Intettem is az erdőőrnek, hogy semmi sincs ott. Néhány lépést tett oldalt, s egy a szikla alatt levő mélyedésbe mutatva, a legnagyobb izgatottsággal súgja: „Itt van! — alig 20 lépésnyire!”

A legelképzelhetlenebb jelekkel igyekeztem őt csendre inteni, hiszen a legcsendesebb suttozás is végzetessé válhatik a pihenő szarvas közeleiben. Úgy látszik azonban, az öreg úr nagyon fáradt lehetett, mert meg sem moczczant.

Néhány lépést teszek előre s megpillantom

a félreösmert faágazatot, mely most már egy óriási agancsnek *hétágú koronájaként* bontakozik ki. Eme látványra — ilyen még tényleg sohasem láttam — reszketve verődnek össze térdeim; ez a harasztból kimagasló agancs iszonyúan felizgatótt, s bár szarvast még nem is látok, erőt vett rajtam a szarvas-láz! Mivel semmi sem mozdult, azt hittem, egy kimult szarvassal van dolgom. Füttyentek egyszer: — minden csendes marad; lázam és izgatottságom mulni kezd, helyt adván a várakozásteljes türelmetlenségnek. Arczomhoz emelt fegyverrel figyelek, — mert ha a szarvas lefelé talál menekülni, egy későbbi célzásról akkor szó sem lehetett volna. Kezeim és karom zsibbadni kezdenek.

Még egyszer füttyentek, ugyanezt tette erősen, favágók módjára, Keil erdőőr is, — végre lassan megmozdul az egyik agancs, — most meglátom a főtt, s a második agancs tövét, még egy füttyentés s a gyönyörű állat méltóságosan föl-emelkedve, előttem áll, s nyugodtan reám néz. Ezt a látványt sohasem fogom elfelejteni: ezt a fű közül lassan kiemelkedő óriási agancs-párt, mely végtelennek látszik, azután azt a hatalmas főtt, daczos bátorságtól lobogó büszke tekintetével; végül eme fővad kolosszális teste a vadászra nézve egy nagyszerű, lebilincselő látványt képezett. Ily közletről egy rám szembenéző szarvast még sohasem láttam, különösen pedig egy ilyen semmiképen sem. Ha fényképező-gépem nálam van, elég időm lett volna ezen ük-állatot lefényképezni.

Néhány másodperczig egészen csendben ma-

radt, azután valamicskét felém fordul, úgy, hogy én, midőn a ravaszt érintém, elejére voltam kénytelen lövésemet leadni. A lövés dördülésére az óriás nagyot ugrott, s menekülve, a völgynek törtetett. Az erdőőr, ki érhető izgatottságomnak valószínűleg semmi jót nem tulajdonított, kiálta: „Hibázva van, – löni!” Következő pillanatban a menekülő már ismét célgombon volt, s egy második lövéssel leterítém. Kissé magasan lőttem s eltörtem a hátgerinczét.

A haldokló óriáshoz ugrottam. Ott feküdt tehát, mindössze végtagjai rángatództak még, néhány mély hörgést hallatott, a nyak alatti lösebből pedig vastag sugárban szökellt a vér. Tehát első lövésemmel is jól találtam, összeesett volna a kegyelemlövés nélkül is. Keil és én némává váltan csodáltuk a lábaink előtt kimult eme ükapját a szarvasoknak. Soha ennél óriásibb arányokat még nem láttam. Megköszöntem szent Hubertusnak vadász-szerencsémét, míg Keil néhány ujjongó kiáltást hallatott a völgy felé, hogy vadászomat s néhány ott időző szénégetőt felhívjon. Ünnepeyes hangulatban lett most a szarvas minden oldalról megbámulva és megcsodálva, ágai megszámlálva, s megállapítva, hogy egy *kapitális tizenhatos* (ha az egyik oldalon levő kinövést számláljuk, akkor egy egyenetlen tizennyolczas), ha pedig jégbogai kifejlődtek volna, úgy egy huszassá válik, mert hét ága volt a koronájában az egyik oldalon. Lélegzetét veszítve érkezett most a helyszínére a vadászom, bámultában sóbálványnyá meredve a nemes vadász-zsákmány meg-

pillantásakor. Mindnyájan abban a véleményben voltak, hogy ilyen erős példányt még eddig nem sikerült elejtenem. Intézkedtem a szarvas elszállítása iránt s kivettem szemfogait — valószínűs lapátok voltak, gyönyörű tarkázattal — s miután Keiltől a vad vérébe mártott óriási fenyőgalyat kaptam troféának, inkább szaladtam, mint mentem a klatnai vadászlakhoz, a hova tizenegy óra után leérkeztem s üdvözölhettem fivéremet, a ki délben érkezett meg.

Soká tartott, míg szarvasomat lehozták, mert nem volt oly könnyű munka őt egy szénútig czipelni, a honnan, egy létrás-szekéren, a vadászlakhoz fuvarozták. *Recknagel*, az udvari festő, nagyon megcsodálta; lerajzolta és lefestette őt. Később egy róla felvett, remekül sikerült tollrajzzal tisztelt meg. A szarvast megmérték. Feltörve (még pedig teljesen, a nemes részeken kívül is) a szarvas, jóllehet a rügyetés erősen megviselte, mégis 231 kg.-ot nyomott. Valóban tekintélyes súly! A rügyetés előtt nyomhatott legalább 300 kg.-ot. Az agancs súlya nem felelt meg nagyságának, csak $10\frac{1}{2}$ kg. volt. Két év előtt egy tizenkettest lőttem, nem ily magas agancsút, ez pedig $11\frac{1}{2}$ kg. súlylyal dicsekedhetett. 1890. szept. 20-iki eme pompás zsákmányom mindenesetre tisztesebb korú lehetett, mert agancsa már porózusabb volt, nem oly tömör. Terjedelme bizonyára rendkívüli, mert 133 cm.-t tett ki, magassága pedig 110, illetve 119 cm.-t. A legszebb volt azonban a hatalmas, tekintélyes koronája a baloldalon, melynek tövét egy kézzel átfogni nem lehetett.

Az 1890-iki agancs-kiállításon, a hol gyönyörű kárpáti szarvasagancsok voltak közszemlére kitéve, az 1890. évi szeptember 20-ikán, a Cserni Vrch-en elejtett murányi szarvasom agancsa az *I. díjat nyerte*. Nagyon örültem neki, hogy az általam eddig lőtt legerősebb szarvas nyerte el egyszersmind agancsáért az első díjat is.

Az 1891. évi őszi cserkészetekekről, remélhetőleg, hasonlóképen valami szépet fogok elmondhatni.

Vadász-üdv!

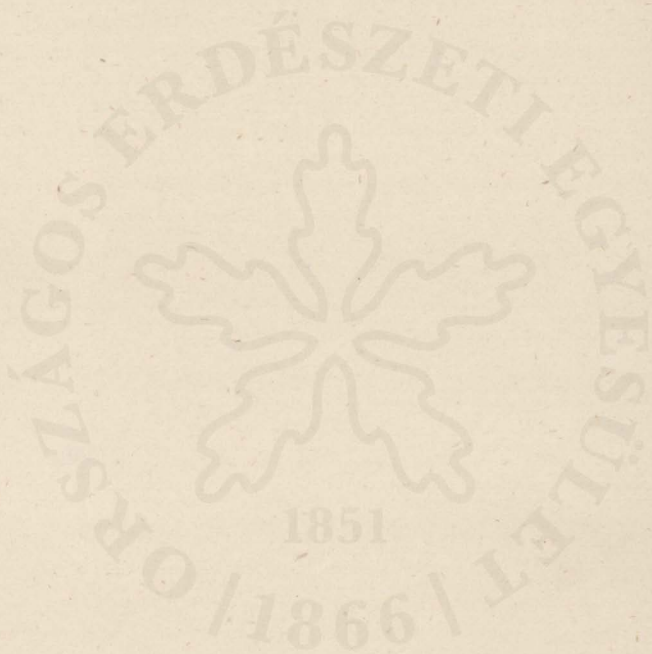
TARTALOM.

	Oldal
Előszó	3
I. Vadászatok Izland szigetén	5
II. Vaddisznó-vadászat Francia- és Magyar- országban	13
III. Egy „sikeres“ vadászat a Mississippin	21
IV. Egy „zergevadászat“ Owau-szigetén	26
V. Vadászatok Ausztráliában	34
VI. Brazíliai vadászatok	45
VII. Medvevadászat Magyarországon	58
VIII. Első lövésem medvére	66
IX. Vadászat elefántra Ceylon szigetén	71
X. Keletázsiai vadászatokról	79
XI. Vadászat szarvorrúra Jáva szigetén	86
XII. Skóciai vadászatok	92
XIII. Hiúzok- és hófajdokról	99
XIV. Tigrisvadászat Keletindiában	105
XV. Vadászatok Spanyolországban	123
XVI. Egy vadászati kirándulása Rocky-Mountain-be	138
XVII. Izard-vadászat a Pyrenäekben	153
XVIII. Egy szerencsés vadászati nap	160
XIX. Egy szerencsétlen vadászati nap	167
XX. Mikép ejtettem el legerősebb szarvasomat ..	172

Az I–XIV. fejezet megjelent a VADÁSZ-LAP 1880., 1881-iki évfolyamában.

A XVIII. és XIX. fejezet megjelent 1887-ben az Eperjes, Nagykároly és Toroczkó városok tűzkárosultjainak felségélyezése céljából kiadott SEGÍTSÉG című emlékműben.

A XX-ik fejezet megjelent a JAGDZEITUNG 1891. évfolyamának 3-ik számában.

TARTALOM

